

VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO EVROPSKIH POSLOVA

PREDLOG

AKCIONI PLAN ZA ISPUNJENJE PREPORUKA IZ IZVJEŠTAJA EVROPSKE KOMISIJE O CRNOJ GORI 2024.

Podgorica, februar 2025.

SADRŽAJ:

UVOD.....	3
KLASTER 1. TEMELJNA POGLAVLJA.....	4
KLASTER 2. UNUTRAŠNJE TRŽIŠTE.....	17
KLASTER 3. KONKURENTNOST I INKLUZIVNI RAST.....	41
KLASTER 4. ZELENA AGENDA I ODRŽIVA POVEZANOST.....	61
KLASTER 5. RESURSI, POLJOPRIVREDA I KOHEZIJA.....	79
KLASTER 6. VANJSKI ODNOSI.....	90
Aneks I - Akronimi institucija.....	97

UVOD

Izveštaj Evropske komisije (EK) o Crnoj Gori za 2024. godinu objavljen je u oktobru 2024. i predstavlja važan mehanizam praćenja rezultata Crne Gore na planu pristupanja Evropskoj uniji. Takođe, ovaj dokument daje jasne smjernice i preporuke za dalje ubrzanje procesa evropske integracije, a naročito imajući u vidu odlučnost Vlade da sve obaveze iz pregovaračkog procesa završi do kraja 2026. godine, kao i Barometar 26, platformu o zajedničkim obavezama za okončanje pregovora sa Evropskom unijom (EU). Ministarstvo evropskih poslova je pažljivo analiziralo Izveštaj i pristupilo primjeni jednog planskog dokumenta kroz koji će biti predviđeno adresiranje svih preporuka EK na planu reforme javne uprave i 31 poglavlja pravne tekovine EU, sa izuzetkom poglavlja 23 i 24 za koja će biti pripremljeni posebni akcioni planovi.

Kroz Izveštaj je konstatovano da su reforme u oblasti vladavine prava krunisane dobijanjem Izveštaja o ispunjenosti privremenih mjerila (IBAR), uspješno postavljena Reformska agenda, identifikovan napredak u poglavljima 7 – Pravo intelektualne svojine, 10 – Informatičko društvo i mediji i 20 – Preduzetništvo i industrijska politika, koja su privremeno zatvorena na Međuvladinoj konferenciji koja je održana 16. decembra 2024, u Briselu. Ovaj uspjeh je odraz posvećenosti Vlade i administracije svim reformama iz EU agende, a Akcioni plan će upravo poslužiti za mapiranje svih narednih koraka na planu ispunjenja obaveza iz preostalih pregovaračkih poglavlja. Objektivno postavljene ocjene u Izveštaju EK jasno pokazuju u kojim oblastima je potrebno uložiti dodatne napore, pa Ministarstvo evropskih poslova u tom smislu tretira sve preporuke kao vrijedne smjernice koje će državi pomoći da ubrza ispunjenje preostalih obaveza i osnaži reformski proces.

Imajući u vidu ambicioznu agendu i rokove, MEP je iniciralo i koordiniralo proces pripreme ovog sveobuhvatnog dokumenta koji sadrži pregled svih važnih preporuka u dijelu reforme javne uprave i 31 poglavlja pravne tekovine (sa izuzetkom poglavlja 23 i 24). Cilj je da se kroz dokument prati realizacija preporuka i na taj način održi dinamika i puna posvećenost svih aktera, sa krajnjim ciljem da Crna Gora postane 28 članica Evropske unije. Pored toga, ovaj dokument predstavlja dodatni mehanizam kroz koji će se vršiti monitoring procesa evropske integracije i biće javno dostupan kako bi građanke i građani, civilni sektor i sve zainteresovane strane mogle pratiti dinamiku procesa. Visok stepen podrške građanki i građana članstvu Crne Gore u EU dodatno pokazuje povjerenje u ovaj proces i dodatno obavezuje resore na punu posvećenost svim aktivnostima koje proističu iz njega, a kroz ovaj dokument će biti osnaženi naponi koji će Crnu Goru približiti okončanju pregovora.

Svrha Akcionog plana je da bude dopunski mehanizam za ubrzanje ključnih aktivnosti iz procesa pregovora s akcentom na snažno učešće resora i komplementaran je svim drugim ključnim planskim dokumentima iz procesa pregovora s EU. Sa ciljem pažljivog planiranja zakonodavnog i strategijskog okvira Crne Gore, snaženja administrativnih i institucionalnih kapaciteta, kao i adekvatnog sprovođenja nacionalnog zakonodavstva usklađenog sa evropskim, Akcioni plan se naslanja na već planirane aktivnosti - Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2025 -2026 i Reformsku agendu.

Vodeći princip predmetnog Akcionog plana je princip koordinacije i odgovornosti, a sadrži pregled ključnih izazova u dijelu reforme javne uprave i 31 poglavlja pravne tekovine, uz identifikovane nadležne institucije, aktivnosti koje vode do ispunjenja, rokove i indikatore koji će biti baza za praćenje realizacije datih aktivnosti. Akcioni plan pripremljen je u tabelarnom obliku za svih šest klastera, odnosno prati strukturu Izveštaja EK.

Monitoring mehanizam, odnosno praćenje realizacije predmetnog Akcionog plana, kao i izvještavanje o njegovoj realizaciji biće ključni predmet rada Pregovaračkog tima kojim predsjedava glavni pregovarač, a čine ga šest pregovarača koji su zaduženi za pojedinačne tematske klustere. Praćenje realizacije Akcionog plana i prateći izazovi biće ključna tema svake sjednice Pregovaračkog tima, koji će na mjesečnom nivou pratiti realizaciju aktivnosti iz Akcionog plana i na kvartalnom nivou izvještavati sekretara Pregovaračkog tima u pisanoj formi. Nakon toga, MEP će na osnovu inputa pripremati kvartalni izvještaj o realizaciji dokumenta i isti dostaviti Vladi na upoznavanje i usvajanje. Izvještaj će biti u formi tabelarnog prikaza i posebno će ukazivati na eventualna kašnjenja u realizaciji obaveza, što će biti i jedna od tema za usmenu informaciju za sjednicu Vlade. Ovako sistematizovan pristup ima za cilj da uputi na proaktivnost samih resora u rješavanju ključnih pitanja u svim sektorskim politikama EU, kao i njihovu punu odgovornost u pogledu ispunjavanja obaveza i prioritarnih aktivnosti.

KLASTER 1. TEMELJNA POGLAVLJA

Klaster 1 – Temeljna poglavlja obuhvataju poglavlja vladavine prava, odnosno poglavlja 23 – Pravosuđe i temeljna prava i 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost, zatim, poglavlje 5 – Javne nabavke, 18 – Statistika, 32 – Finansijski nadzor. Ovom klasteru pripadaju i oblasti Ekonomski kriterijumi, Funkcionisanje demokratskih institucija i Reforma javne uprave.

Pregovaračica za klaster je imenovana ispred Ministarstva pravde (MP), kao ključne institucije za uspostavljanje čvrstog sistema vladavine prava i pravne države. Ostale institucije zastupljene u klasteru su MJU, MUP, MF, MONSTAT. Ovaj klaster predstavlja srž pregovaračkog procesa između Crne Gore i Evropske unije. Posebno je značajan imajući u vidu da obuhvata oblasti koje su temeljne za pripremu Crne Gore za članstvo u EU, zbog čega napredak u ovim oblastima određuje tempo čitavog pregovaračkog procesa.

Ovaj dokument ne sadrži preporuke iz oblasti poglavlja 23 i 24 budući da je, nakon nedavnog dobijanja završnih mjerila u ovim poglavljima, u toku izrada sveobuhvatnih akcionih planova za njihovu realizaciju. Akcioni planovi za poglavlja 23 i 24 detaljno će adresirati sve preporuke Evropske komisije date u ovim oblastima. Kada su u pitanju poglavlja 5, 18 i 32, notirana je umjerena spremnost u ovim poglavljima, kao i prethodne godine. Kada je u pitanju napredak, za poglavlja 5 i 18 notiramo određeni napredak, što je posebno značajno za poglavlje 18 imajući u vidu da je 2023. godine zabilježen ograničen napredak. Ograničen napredak je zabilježen u poglavlju 32, kao i prethodne godine i ovdje je potrebno uložiti dodatne napore kako bi se realizovale preporuke iz izvještaja i postigao bolji napredak u narednoj godini.

Kroz realizaciju preporuka i postizanje konkretnih rezultata u ovim oblastima, Crna Gora će pokazati spremnost da usvoji evropske vrijednosti i standarde, te da u bliskoj budućnosti postane punopravna članica Evropske unije. Za to će svakako biti potrebna odlučnost i širok konsenzus svih društvenih aktera o ključnim reformskim procesima.

REFORMA JAVNE UPRAVE

Godišnji napredak: Crna Gora je u okviru reforme javne uprave ostvarila ograničen napredak što predstavlja identičnu ocjenu u odnosu na izvještaj za 2023. Notirano je da su prošlogodišnje preporuke djelimično sprovedene i da ostaju na snazi i za narednu godinu.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine i Crna Gora je umjereno spremna za primjenu pravne tekovine u oblasti reforme javne uprave.

U oblasti javne uprave nijesu zadata završna mjerila.

Nadležni resor	Ključni izazovi
MJU	Donijeti i implementirati Zakon o slobodnom pristupu informacijama , u skladu s pravnom tekovinom EU i najboljim međunarodnim standarima i uvesti mjere za smanjenje velikog broja zahtjeva za pristup informacijama i povezanih žalbi.

MJU	Izmijeniti i implementirati Zakon o državnim službenicima i namještenicima i donijeti Zakon o lokalnim službenicima i namještenicima, kako bi se osiguralo zapošljavanje zasnovano na principima zasluga, kompetentnosti i transparentnosti.				
MJU	Donijeti Zakon o lokalnoj samoupravi , uzimajući u obzir Analizu funkcionisanja lokalnih samouprava i preporuke Evropske komisije i SIGMA-e.				
MF	Uspostaviti jedinstven, sveobuhvatan i transparentan sistem za planiranje i upravljanje kapitalnim investicijama .				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Strateški okvir za reformu javne uprave					
Poboljšati kvalitet i djelotvornost Strategije reforme javne uprave.	MJU	/	Izrada Akcionog Plana SRJU za 2025-2026. godinu u inkluzivnom procesu.	I Q 2025.	Održane preliminarne konsultacije sa zainteresovanom javnošću. Održane fokus grupe sa zainteresovanim subjektima. Održan donorski sastanak sa fokusom na budžetiranje aktivnosti u Akcionom planu. Izrađen Nacrt akcionog plana i održana javna rasprava.
Poboljšati dijalog s nevladinim akterima o programu reforme javne uprave.	MJU	/	Uključivanje predstavnika NVO u proces izrade Akcionog Plana SRJU za 2025-2026.	IV Q 2024.	Formiran Radni tim za izradu Akcionog Plana RJU za 2025-2026. godinu sa najmanje dva predstavnika NVO sektora. REALIZOVANO
Obezbijediti postojanje centralne elektronske platforme koja bi omogućila javnim i nevladinim	MJU	/	Izrada elektronske platforme za monitoring RJU.	III Q 2025.	Izrađena elektronska platforma za praćenje svih indikatora RJU.

akterima da redovno prate postignuti napredak u oblasti reforme javne uprave RJU.					
Razvoj i koordinacija politika					
Osigurati ispunjenje obaveze objavljivanja godišnjeg spiska zakona i strategija predviđenih za javnu raspravu.	MJU	/	Zaključkom Vlade, na osnovu Izvještaja o primjeni Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javnih rasprava u pripremi zakona i strategija za 2023, zadužuju se ministarstva da u roku od 15 dana od dana donošenja godišnjeg programa rada organa, objave spisak zakona i strategija o kojima će u njihovoj pripremi sprovesti javnu raspravu, kratko objašnjenje potrebe za donošenjem zakona ili strategije i druge informacije od značaja za pripremu zakona, odnosno strategije.	IV Q 2024.	Usvojen Izvještaj o primjeni Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javnih rasprava u pripremi zakona i strategija za 2023. Donesen Zaključak. REALIZOVANO
Redovno sprovoditi javne konsultacije i preduzeti mjere za povećanje stepena sprovođenja analize procjene uticaja propisa (RIA), uz funkcionalnost postojećeg portala eParticipacije i javnog objavljivanja RIA-a na novom portalu eUprave.	MF MJU	/	<ol style="list-style-type: none"> Zaključkom Vlade, na osnovu Izvještaja o primjeni Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javnih rasprava u pripremi zakona i strategija za 2023. zadužuju se ministarstva da sprovode konsultovanje zainteresovane javnosti u početnoj fazi pripreme zakona, odnosno strategija; Zaključkom se zadužuju ministarstva da javni poziv za javnu raspravu nacrta zakona, odnosno strategije objavljuju na portalu e-Uprave; Uvezivanje sajta MF-a sa Portalom eUprave u cilju objavljivanja RIA-a na novom portalu. 	I Q 2025.	<ol style="list-style-type: none"> Usvojen Izvještaj o primjeni Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javnih rasprava u pripremi zakona i strategija za 2023. godinu. REALIZOVANO (IV Q 2024); Donesen Zaključak REALIZOVANO (IV Q 2024); Javno objavljene RIA-e na novom portalu eUprave.

Obezbijediti postojanje centralnog, javno dostupnog depozitorija vladinih planskih dokumenata ili izvještaja.	GSV	/	Kreirati posebni odjeljak na portalu Vlade CG u kome će se deponovati strateška dokumenta i prateći izvještaji o njihovom sprovođenju.	IV Q 2025.	Uspostavljen centralni depozitorijum strategija i izvještaja o njihovom sprovođenju na portalu Vlade.
Integrirati evaluacije u ciklus kreiranja politika.	GSV	/	Uspostaviti proceduru za dostavljanje izvještaja o evaluaciji sprovođenja strateških dokumenata Vladi CG.	IV Q 2025.	Izmjene i dopune Poslovnika o radu Vlade u dijelu uvođenja procedure za dostavljanje izvještaja o evaluaciji sprovođenja strateških dokumenata.
Upravljanje javnim finansijama					
Unaprijediti sistem ocjenjivanja velikih kapitalnih projekata.	MF	/	Izrada metodologije za analizu troškova i koristi u skladu sa PIMA preporukama.	II Q 2026.	Metodologija za analizu troškova i koristi razvijena u skladu sa PIMA preporukama.
Povećati budžetsku transparentnost.	MF	/	Nadograditi BMIS kako bi se poboljšali godišnji i periodični izvještaji o izvršenju budžeta.	IV Q 2026.	Pripremljena procjena potreba i tehničke specifikacije za IT rješenje nadogradnje BMIS-a. BMIS nadograđen.
U cilju efikasnijeg skupštinskog nadzora, sistematizovati i sumirati količinu informacija u godišnjem budžetu .	MF	/	Godišnji i periodični izvještaji o izvršenju budžeta u skladu sa programskom klasifikacijom izrađuju se u okviru Informativnog Sistema za upravljanje budžetom – BMIS.	IV Q 2026.	Izrađeni polugodišnji i godišnji izvještaji o učinku budžeta, uključujući rodne indikatore.
Donijeti Strategiju upravljanja dugom koja ne postoji od 2020.	MF	/	Priprema i usvajanje Strategije za upravljanje javnim dugom.	IV Q 2024.	Vlada donijela Strategiju za upravljanje javnim dugom. REALIZOVANO
Državna služba i upravljanje ljudskim resursima					

Usvojiti izmjene i dopune Zakona o državnim službenicima i namještenicima.	MJU	/	Utvrđiti Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima.	I Q 2025.	Vlada utvrdila Predlog zakona.
Usvojiti Zakon o lokalnoj samoupravi.	MJU	/	Izrada Nacrta zakona o lokalnoj samoupravi.	I Q 2025.	Izrađen Nacrt zakona. Uspostavljen blagi politipski model funkcionisanja lokalne samouprave. Uspostavljeni mjerljivi kriterijumi za dobijanje statusa grada. Pojačan nadzor nad primjenom propisa na lokalnom novou.
Unaprijediti sistem zapošljavanja na centralnom i lokalnom nivou.	MJU	/	1. Donijeti Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o kriterijumima i bližem načinu sprovođenja provjere znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina za rad u državnim organima; 2. Izrada Nacrta zakona o lokalnim službenicima i namještenicima.	IV Q 2025.	1. <u>Vlada donijela Uredbu.</u> 1.1. Unaprijeđen postupak provjere sposobnosti; 1.2. Utvrđen okvir kompetencija za izvršilačke pozicije; 1.3. Utvrđeni uslovi za stručna lica i istaknute stručnjake koji su članovi u komisijama za provjeru sposobnosti. 2. <u>Izrađen Nacrt zakona.</u> 2.1. Zakonski uređeno zapošljavanje u lokalnim samoupravama; 2.2. Uspostavljen mehanizam za optimizaciju broja zaposlenih na lokalnom nivou.

Unaprijediti definisanje opisa poslova i uslova.	Uprava za ljudske resurse MJU	/	Utvrđiti katalog poslova u organima državne uprave.	III Q 2026.	Unaprijeđen kvalitet Akata o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji na osnovu donesenog kataloga poslova u organima državne uprave.
Preispitati i unaprijediti postupak ocjenjivanja.	MJU	/	Donijeti Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o ocjenjivanju rada državnih službenika i namještenika.	IV Q 2025.	Vlada donijela Uredbu kojom će biti unaprijeđen sistem ocjenjivanja državnih službenika.
Usvojiti kadrovski plan koji je usklađen s budžetskim postupkom.	Uprava za ljudske resurse	/	Izrada nacrtu kadrovskih planova elektronski kroz Centralnu kadrovsku evidenciju i povezivanje sa Budžetom.	III Q 2026.	Kadrovski plan u potpunosti uvezan sa Budžetom.
Nastaviti optimizaciju javne uprave uzimajući u obzir funkcionalne analize i preporuke Državne revizorske institucije.	MJU		Izrada Funkcionalne analize o broju zaposlenih, njihovim znanjima i vještinama za Ministarstva i organe uprave nad kojim vrše nadzor.	I Q 2025.	Izrađena Funkcionalna analiza o broju zaposlenih, njihovim znanjima i vještinama za Ministarstva i organe uprave nad kojim vrše nadzor.
Odgovornost uprave					
Usvojiti Zakon o slobodnom pristupu informacijama.	MJU	/	Izrada nacrtu novog Zakona o slobodnom pristupu informacijama.	IV Q 2025.	Izrađen Nacrt Zakona koji treba da dovede do: smanjenog broja žalbi u oblasti slobodnog pristupa informacijama; povećanog obima javno objavljenih informacija od strane organa.

Unaprijediti strateški okvir za sprečavanje korupcije i integritet budući da postojeće zakonodavstvo o prijavljivanju imovine, zviždačima i lobiranju ne obezbjeđuje djelotvorne mjere za otklanjanje nepravilnosti u državnoj upravi.	ASK	/	Promovisati kanal za prijavu zviždača posebno u dijelu internog kanala prijave čiji opseg je novim zakonskim rješenjima proširen.	2025 – 2026.	Broj organa vlasti kojima su održane obuke. Broj kampanja za podizanje informisanja zaposlenih o mogućnosti prijavljivanja nepravilnosti putem internog kanala prijave.
			Uspostaviti kanal za prijavu nedozvoljenog lobiranja.	2025 – 2026.	Uspostavljanje platforme za prijavu nedozvoljenog lobiranja na sajtu Agencije za sprečavanje korupcije. Broj prijava nedozvoljenog lobiranja podnijet putem e-platfome.
			Unaprijediti interne procedure/pravila o radu ASK-a za postavljanje prioriteta i donošenje odluka u slučajevima nezakonitog lobiranja i u predmetima zviždača pokrenutim po službenoj dužnosti.	2025 – 2026.	Broj unaprijeđenih i usvojenih internih procedura.
			Jačati kadrovske kapacitete ASK-a u dijelu provjere izvještaja o приходima i imovini i istraživanju neobjašnjivog bogaćenja kroz rad na odabranim slučajevima.	2025 – 2026.	Broj sprovedenih obuka. Obučeni svi zaposleni koji se bave ovom vrstom provjera.
			Sprovoditi infromativne kampanje za obveznike novog Zakona o lobiranju, uključujući organe vlasti, lobiste i opštu javnost.	2025 – 2026.	Broj opštih informativnih kampanja. Broj kampanja organizovanih za lobirana lica.

					Broj kampanja organizovanih za organe vlasti.
			Izraditi vodič za zviždače.	2025 – 2026.	Izrađen vodič za zviždače. Broj institucija kojima je distribuiran vodič.
			Donijeti Godišnji plan provjere izvještaja o prihodima i imovini u skladu sa novom Metodologijom postupaka provjere izvještaja o prihodima i imovini.	2025 – 2026.	Donijet Godišnji plan provjere izvještaja o prihodima i imovini. Stepen ostvarenosti Godišnjeg plana.

Pružanje usluga građanima i poslovnim subjektima

Povećati interoperabilnost za prekogranične usluge.	MJU	/	Usklađivanje Nacionalnog okvira interoperabilnosti Crne Gore sa novim Evropskim okvirom interoperabilnosti.	IV Q 2026. (zavisi kada će biti donošen novi Evropski okvir interoperabilnosti).	Inoviran i usklađen Nacionalni okvir interoperabilnosti sa Evropskim okvirom.
Crna Gora će usvojiti Plan za implementaciju transakcionih javnih elektronskih usluga na nacionalnom i lokalnom nivou za period 2025 –2027, pokrenuti platformu za e-upravu i obezbjediti uslove za interoperabilnost relevantnih registara do kraja 2024, uz implementaciju tokom 2025, u skladu sa planom.	MJU	/	1. Uspostavljanje novog portala e-uprave; 2. Uspostaviti punu interoperabilnost registara; 3. Implementacija elektronskih usluga shodno Planu digitalnih servisa 2025-2027.	1. I Q 2025. 2. IV Q 2027. 3. I Q 2025 - IV Q 2027.	1. Uspostavljen i funkcionalan novi portal eUprave; 2. Povećan broj elektronskih razmjena podataka između registara putem JSERP-a; 3. Broj implementiranih elektronskih usluga shodno Planu digitalnih servisa.

POGLAVLJE 5 – JAVNE NABAVKE

Godišnji napredak: Crna Gora je, u okviru poglavlja 5, postigla određeni napredak, i to predstavlja ponovljenu ocjenu u odnosu na Izvještaj za 2023.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine i Crna Gora ima umjeren/doobar nivo spremnosti u ovom poglavlju.

Nadležni resor	Ključni izazovi
MF	Unapređenje efikasnosti <u>systema javnih nabavki</u> .
MF	Unapređenje u oblastima <u>upravljanja ugovorima</u> , <u>uvođenje zelenih i održivih javnih nabavki</u> .
MF	Unapređenje elektronskog sistema javnih nabavki.

PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Crna Gora u predstojećoj godini treba da poveća nivo transparentnosti javnih nabavki ugovorenih na osnovu međuvladinih sporazuma i smanji broj postupaka nabavki za koje se ne objavljuje poziv za podnošenje ponuda.	MF	TREĆE	1. Sprovođenje obuke na temu unošenja zaključenih međunarodnih sporazuma i izvještavanja Ministarstva finansija o broju zaključenih ugovora; 2. Izvještavanje o postupanju naručilaca u skladu sa ograničenjem godišnjeg korišćenja direktnih nabavki, odnosno nabavki čija je vrijednost manja od 8.000,00 eura u odnosu na ukupnu vrijednost javnih nabavki.	1. II Q 2025. 2. Kontinuirano do decembra 2026.	Sprovedene obuke za naručioce i zaposlene u MF; 2. Polugodišnji i godišnji izvještaji o javnim nabavkama sadrže podatke o udjelu direktnih nabavki u ukupnoj vrijednosti nabavki.
Crna Gora treba da postigne potpunu usklađenost s pravilima i principima javnih nabavki EU u svim slučajevima.	MF	PRVO	Kontinuirano održavanje obuka i upoznavanje naručilaca sa propisima o javnim nabavkama i standardima EU u ovoj oblasti.	II Q 2025.	Sprovedene obuke za učesnike u postupcima javnih nabavki i sva zainteresovana lica.

POGLAVLJE 18 - STATISTIKA

Godišnji napredak: Crna Gora je u okviru poglavlja 18 ostvarila određeni napredak, što predstavlja rast u ocjeni u odnosu na Izvještaj za 2023, kada je zabilježen ograničeni napredak. Notirano je da preporuke nijesu realizovane i da ostaju na snazi i za narednu godinu.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine i Crna Gora ima umjeren nivo spremnosti u ovom poglavlju.

Nadležni resor	KLJUČNI IZAZOVI
----------------	-----------------

<p>MONSTAT MF</p>	<p>U 2024. godini ojačana je rukovodeća struktura Uprave za statistiku Crne Gore (MONSTAT), ali broj zaposlenih ostaje na oko 60% od broja sistematizovanih radnih mjesta. <u>Nedostatak odgovarajućih prostorija ostaje ozbiljan problem, bez implementacije bilo kakvog održivog rješenja.</u></p>				
<p>MONSTAT</p>	<p>U dijelu klasifikacija i registara, Crna Gora mora da preduzme neophodne pripreme za uvođenje novih verzija nomenklature ekonomskih djelatnosti (NACE) i klasifikacije proizvoda po djelatnostima (CPA), koje stupaju na snagu 2025. Što se tiče nomenklature teritorijalnih jedinica za statistiku (NUTS) još uvijek se čeka proračun, evaluacija i usaglašavanje nekih teritorijalnih tipologija. <u>Što se tiče poslovnih registara, dostupno je 94% obaveznih varijabli, ali ukupna usklađenost još uvijek treba značajno da se poboljša.</u></p>				
<p>MF MONSTAT CBCG</p>	<p>U oblasti makroekonomske statistike, a naročito implementacije Evropskog sistema računa (ESA) 2010, Crna Gora i dalje treba da ostvari značajan napredak, kako u pogledu kvaliteta tako i obuhvata. U pogledu glavnih agregata kvartalnih i godišnjih nacionalnih računa, Crna Gora je proizvela dužinu vremenske serije u vezi s nekoliko setova podataka, ali treba da nastavi sa naporima da prevaziđe preostale nedostatke, dodatno poboljša vremenske serije i blagovremenost, te ukloni oznake koje sprječavaju objavljivanje velikog dijela podataka. Eurostatu su poslani samo neki ograničeni podaci iz preliminarne statistike državnih finansija (GFS), dok redovna proizvodnja nije uspostavljena. <u>Stoga su potrebni značajni naponi da se počne sa slanjem redovnih GFS podataka koji se mogu objavljivati, kao i pravilno popunjenih tabela za postupke u slučaju prekomernog deficita (EDP).</u></p>				
<p>MONSTAT</p>	<p>U oblasti poslovne statistike i statistike trgovine potrebno je obezbijediti podatke o obimu prodaje u oblasti trgovine na veliko, a nedostaju i podaci o cijenama usluga. U pogledu strukturalne biznis statistike, Crna Gora nije prenijela podatke zbog korištenja starog formata prenosa, te je stoga pozvana da koristi novi format i dostavi podatke za odgovarajuće referentne godine. U vezi s poslovnom demografijom, podaci se ne primaju, a Crna Gora se ohrabruje da pripremi prikupljanje podataka u srednjem roku. Što se tiče trgovine prema karakteristikama preduzeća (TEC) nedostaci i dalje postoje, dok podaci za 2023. nijesu proslijeđeni. Stoga, Crna Gora se podstiče da intenzivira napore da što prije dostavi podatke za najskorije referentne periode.</p>				
<p>MONSTAT</p>	<p>U oblasti socijalne statistike, <u>MONSTAT treba da poboljša prikupljanje podataka razvrstanih po polu.</u></p>				
<p>MONSTAT</p>	<p>U pogledu statistike <u>u oblasti poljoprivrede potrebna su poboljšanja u nekoliko oblasti koje se tiču poljoprivrede</u>, kao što je statistika u oblasti biljne proizvodnje, gdje je većina podataka označena kao preliminarne godinama.</p>				
<p>PREPORUKA EK</p>	<p>NADLEŽNA INSTITUCIJA</p>	<p>ZAVRŠNO MJERILO</p>	<p>AKTIVNOST</p>	<p>ROK</p>	<p>INDIKATOR</p>

<p>Crna Gora u predstojećoj godini treba da započne redovnu izradu i slanje Eurostatu:</p> <p>(i) statistike državnih finansija, koji mogu da se objave; i (ii) pravilno popunjene tabele za postupak prekomjernog deficita.</p>	<p>1. MONSTAT/MF 2. MONSTAT/MF/CBCG 3. MONSTAT/MF/CBCG</p>	<p>PRVO</p>	<p>1. Donijeti Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične Statistike; 2. Potpisivanje Memoranduma o saradnji Monstata, CBCG i MF u domenu GFS statistike; 3. Uspostavljanje redovne proizvodnje GFS podataka slanjem podataka Eurostatu u dvije runde (Mart/April – Septembar/Oktobar).</p>	<p>1. I Q 2025. 2. I Q 2025. 3. IV Q 2025.</p>	<p>1. Skupština usvojila Zakon zvaničnoj statistici i sistemu zvanične Statistike; 2. MONSTAT, MF i CBCG potpisali Memorandum o saradnji; 3. MONSTAT dostavio Eurostatu statističke podatke državnih finansija, kao i tabele prekomjernog deficita.</p>
<p>Crna Gora da ojača kadrovske i finansijske resurse MONSTAT-a kako bi u potpunosti ispunio svoje obaveze i zadržao stručni kadar.</p>	<p>MONSTAT</p>	<p>/</p>	<p>Popunjavanje upražnjenih radnih mjesta u Upravi za statistiku.</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>Raspisani i sprovedeni oglasi za upražnjena radna mjesta shodno sistematizaciji Uprave za statistiku.</p>
<p>Crna Gora da sprovede popis poljoprivrede i objavi rezultate nacionalnog popisa stanovništva, domaćinstava i stanova, u skladu sa zahtjevima i preporukama EU.</p>	<p>MONSTAT</p>	<p>/</p>	<p>1. Objavljivanje rezultata popisa stanovništva, domaćinstava i stanova; 2. Sprovođenje i objavljivanje rezultata popisa poljoprivrede.</p>	<p>2024 – 2025. (sukcesivno) 1. IV Q 2024. 2. II Q 2025.</p>	<p>Uprava za statistiku objavila rezultate nacionalnog popisa stanovništva, domaćinstava i stanova. REALIZOVANO 1. Uprava za statistiku sprovela Popis poljoprivrede - REALIZOVANO 2. Uprava za statistiku objavila rezultate Popisa poljoprivrede.</p>

POGLAVLJE 32 – FINANSIJSKI NADZOR

Godišnji napredak: Crna Gora u okviru poglavlja 32 je ostvarila ograničeni napredak, što je ista ocjena kao i u Izvještaju za 2023. Notirano je da preporuke u većoj mjeri ostaju na snazi i za narednu godinu.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine i Crna Gora ima umjeren nivo spremnosti u ovom poglavlju.					
Nadležni resor		Ključni izazovi			
Vlada CG i MF		Kada je u pitanju oblast javne unutrašnje finansijske kontrole, neophodno je da Crna Gora nastavi da operacionalizuje centralizovanu funkciju <u>budžetske inspekcije Ministarstva finansija, raspoređivanjem odgovarajućeg kadra</u> . Dodatno je potrebno proširiti i primjenu upravljačke odgovornosti u javnoj upravi, uz povećano delegiranje ovlašćenja u oblasti finansijskog upravljanja i unutrašnje kontrole.			
MF MP		Kada je u pitanju oblast zaštite finansijskih interesa EU, Crna Gora treba nastaviti da usklađuje svoje zakonodavstvo s pravnom tekovinom EU koje se odnosi na borbu protiv prevara počinjenih protiv finansijskih interesa EU: <u>usvajanjem izmjena i dopuna Krivičnog zakonika; daljim jačanjem kapaciteta za koordinaciju nacionalne službe za koordinaciju borbe protiv prevara i usvajanjem nove nacionalne strategije za borbu protiv prevara</u> .			
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Crna Gora da nastavi da operacionalizuje centralizovanu funkciju budžetske inspekcije Ministarstva finansija, raspoređivanjem odgovarajućeg kadra.	MF	PRVO	Zakon o budžetskoj inspekciji.	I Q 2025.	Skupština donijela Zakon o budžetskoj inspekciji. REALIZOVANO
			Jačanje administrativnih kapaciteta.	IV Q 2025.	Broj inspektora povećan na minimalno 3 budžetska inspektora.
			Jačanje administrativnih kapaciteta.	IV Q 2025.	Budžetski inspektori uspješno učestvovali na najmanje dvije specijalizovane obuke radionice, seminara, konferencije u zemlji i inostranstvu.
			Smjernice i Metodologija.	IV Q 2025.	Usvojena Metodologija rada budžetskih inspektora.

<p>Crna Gora da obezbijedi veću primjenu upravljačke odgovornosti u javnoj upravi, uz povećano delegiranje ovlaštenja u oblasti finansijskog upravljanja i unutrašnje kontrole.</p>	<p>Vlada CG i MF</p>	<p>PRVO</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o upravljanju, unutrašnjim kontrolama i unutrašnjoj reviziji u javnom sektoru; 2. Izrada analize upravljačke odgovornosti u državnoj upravi i razvijanje mape puta za implementaciju ovog koncepta; 3. Sprovođenje obuka rukovodilaca i zaposlenih o upravljačkoj odgovornosti, delegiranju i internom izvještavanju; 4. Jačanje kapaciteta zaposlenih u CHU za praćenje i unapređenje upravljanja, unutrašnje kontrole i unutrašnje revizije u javnom sektoru. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. II Q 2025. 2. III Q 2025. 3. Do IV Q 2025. - kontinuirano 4. IV Q 2025. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skupština donijela Zakon o upravljanju, unutrašnjim kontrolama i unutrašnjoj reviziji u javnom sektoru; 2. Urađena analiza, mapa puta za veću implementaciju upravljačke odgovornosti u javnoj upravi uz povećano delegiranje ovlaštenja i odgovornosti za finansijsko upravljanje i unutrašnje kontrole; 3. Najmanje dvije organizovane obuke. Najmanje 40 rukovodilaca i zaposlenih koji su pohađali obuke; Organizovane i sprovedene obuke za unapređenje znanja i vještina u oblasti upravljanja i unutrašnjih kontrola. 4. Organizovane najmanje dvije obuke za zaposlene u CHU za praćenje i unapređenje upravljanja, unutrašnjih kontrola i unutrašnje revizije.
<p>Crna Gora treba da nastavi sa usklađivanjem zakonodavstva s pravnom tekovinom EU koje se odnosi na borbu protiv prevara počinjenih protiv finansijskih interesa EU: usvajanjem izmjena i dopuna Krivičnog zakonika; daljim</p>	<p>MF i MP</p>	<p>TREĆE</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izmjene Krivičnog zakonika; 2. Strategija za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa EU za period 2025-2028, sa Akcionom planom i Komunikacionom strategijom; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. IV Q 2025. 2. II Q 2025. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skupština donijela izmjene Krivičnog zakonika; 2. Vlada donijela Strategiju za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa

<p>jačanjem kapaciteta za koordinaciju nacionalne službe za koordinaciju borbe protiv prevara i usvajanjem nove nacionalne strategije za borbu protiv prevara.</p>			<p>3. Analiza potreba za obukom i izrada plana obuke; 4. Obuka o upravljanju rizicima i politikom suzbijanja nepravilnosti i prevara, kao i primjeni elektronskog sistema za izvještavanje o nepravilnostima (IMS) za organe koji koriste pretpriputne fondove.</p>	<p>3. II Q 2025. 4. II Q 2026.</p>	<p>EU za period 2025-2028, sa Akcionom planom i Komunikacionom strategijom; 3. Urađena analiza potreba IPA službenika za obukom, izrađen Plan obuka i Katalog treninga za službenike AFCOS sistema; 4. Minimum 30 službenika iz AFCOS sistema obučenih za upravljanje nepravilnostima.</p>
--	--	--	---	---	--

KLASTER 2. UNUTRAŠNJE TRŽIŠTE

Klaster 2 – Unutrašnje tržište obuhvata devet pregovaračkih poglavlja (1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 28) koja se odnose na slobodu pružanja usluga, slobodu kretanja roba, radnika, kapitala, ali takođe i poglavlja koja se bave pitanjima intelektualne svojine, konkurencije, zaštite potrošača i zdravlja, prava privrednih društava i finansijskih usluga.

Pregovarač za klaster je imenovan ispred Ministarstva ekonomskog razvoja, a ostale ključne institucije u klasteru su MER, MRZSD, CBCG, MF, MZ, i AZK. Važnost klastera se ogleda u pripremi Crne Gore za unutrašnje tržište EU, a naročito privrede u onom dijelu koji se tiče pravila koja važe na Jedinstvenom tržištu. U odnosu na prethodnu godinu, EK je kroz Izvještaj prepoznala napredak u poglavlju 7, koje je najbolje ocijenjeno, što je na liniji preduzetih aktivnosti na planu njegovog privremenog zatvaranja do kraja 2024. Lošiji napredak je zabilježen kod poglavlja 6, 8 i 9, što ukazuje na potrebu ulaganja dodatnih napora kako bi se realizovale preporuke iz Izvještaja i postigao bolji napredak u narednoj godini. Za ova poglavlja se očekuje bolja sinergija na nivou resornih ministarstava, relevantnih aktera i Skupštine, kako bi se ubrzale aktivnosti i postigli vidljivi rezultati na planu ispunjenja preporuka. Kada su u pitanju poglavlja 1, 2, 3, 4 i 28, u ovogodišnjem Izvještaju je konstatovana ista ocjena za godišnji napredak i sveukupnu spremnost za članstvo u EU.

Preporuke iz Izvještaja Crna Gora vidi kao značajne smjernice za ispunjenje preostalih obaveza i snaženje reformskog procesa, pa će u tom kontekstu biti uloženi dodatni naponi administracije kako bi se ubrzala dinamika realizacije obaveza iz evropske agende. Samim tim, Crna Gora ostaje posvećena daljem usklađivanju nacionalnog zakonodavstva s pravnom tekovinom EU u oblastima koje pokriva klaster, uz poseban fokus na poglavlja 3, 4 i 6 u cilju skorijeg privremenog zatvaranja, kao i poglavlje 8 usled njegove kompleksnosti i izazova na planu ispunjenja završnih mjerila.

POGLAVLJE 1 – SLOBODA KRETANJA ROBA

Godišnji napredak: Određeni napredak postignut je u usklađivanju sa pravnom tekovinom EU u dijelu hemikalija, lijekova za ljudsku i veterinarsku upotrebu, medicinskih sredstava i građevinskih proizvoda, kao i u poboljšanju kapaciteta tijela koja rade na sprovođenju zakonodavstva u oblasti hemikalija.

Opšta spremnost: Crna Gora je umjereno spremna u oblasti slobode kretanja roba.

Nadležni resor	Ključni izazovi				
MZ MSA MER	<u>Neophodno je da Crna Gora dovrši usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u oblasti lijekova (završno mjerilo I), kao i u oblasti motornih vozila i tržišnog nadzora (završno mjerilo II).</u>				
MER	Neophodno je da Crna Gora dokaže <u>ispunjenost uslova iz članova 34-36 TFEU</u> , što je u skladu sa završnim mjerilom III.				
MER	Važno je da Crna Gora <u>nastavi da osnažuje ljudske i finansijske kapacitete nadležnih organa, tijela za infrastrukturu kvaliteta i tržišni nadzor, što je u skladu sa završnim mjerilom IV.</u>				
MER	<u>Crna Gora treba da ispuni sve mjere koje su neophodne za osiguranje punopravnog članstva Instituta za standardizaciju Crne Gore u Evropskom komitetu za standardizaciju (CEN) i Evropskom komitetu za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC).</u>				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Crna Gora da dovrši usklađivanje svog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u oblasti lijekova.	MZ	PRVO	Zakon o lijekovima.	II Q 2026.	Predlog Zakona utvrđen na Vladi. Napomena: Formirana RG i urađen nacrt Zakona. Na osnovu savjeta kolega iz Komisije i njihove procjene o terminu kao i zbog potreba dijela vezanog za veterinarske lijekove, rok je produžen na II kvartal 2025.

	MZ	PRVO	Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o kriterijumima za formiranje maksimalnih cijena lijekova * („Sl. list CG“, br. 130/21, 09/22 i 20/24).	I Q 2025.	Uredba je objavljena u Službenom listu, nije pribavljena saglasnost EK. Naknadno su proslijeđene tabele usklađenosti. Stigle su sugestije EK i shodno tome, radi se na izmjenama Uredbe. <u>Očekuje se slanje inoviranog teksta EK početkom 2025. godine.</u> Vlada donijela Uredbu.
U skladu sa završnim mjerilom II neophodno je da Crna Gora dovrši usklađivanje svog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, naročito u oblasti motornih vozila i tržišnog nadzora.	MSA	DRUGO	Zakon o motornim vozilima.	IV Q 2025.	Formirana RG i urađen nacrt Zakona. Očekuje se stavljanje propisa na javnu raspravu tokom januara 2025. godine. Predlog Zakona utvrđen na Vladi.
	MER	DRUGO	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu.	II Q 2025.	Vlada utvrdila Predlog Zakona.
Horizontalne mjere.	MER	DRUGO	Uredba o notifikaciji tehničkih propisa.	I Q 2025.	Uz pomoć projekta PLAC, urađen nacrt Uredbe. Vlada donijela Uredbu.
Novi pristup – Građevinski proizvodi.	MPPUDI	DRUGO	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o građevinskim proizvodima.	II Q 2025.	Skupština donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o građevinskim proizvodima.

Crna Gora da nastavi da sprovodi svoj Akcioni plan u skladu sa čl. 34-36 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (UFEU) o zabrani kvantitativnih ograničenja.	MER	TREĆE	Izveštaj o izvršenju obaveza iz članova 34-36 UFEU.	I Q 2025.	Vlada usvojila Izveštaj o izvršenju obaveza iz članova 34-36 UFEU.
	MER	TREĆE	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kontroli dragocjenih metala.	I Q 2025.	Vlada utvrdila Predlog zakona.
	MER	TREĆE	Uredba o zakonitom stavljanju na tržište proizvoda iz trećih zemalja.	I Q 2025.	Uz pomoć projekta PLAC, urađen nacrt Uredbe. Očekuje se slanje EK početkom 2025. godine. Vlada donijela Uredbu.
Neophodno je da Crna Gora nastavi da osnažuje ljudske i finansijske kapacitete nadležnih organa, tijela za infrastrukturu kvaliteta i tržišni nadzor.	MER	ČETVRTO	Pravilnik o sistematizaciji i organizaciji radnih mjesta u Ministarstvu ekonomskog razvoja.	IV Q 2025.	Izmijenjen Pravilnik o sistematizaciji - Potrebno je da se u predmetni Pravilnik unesu nesistematizovana radna mjesta za kancelariju za vezu, TRIS sistem i SOLVIT sistem. Ova radna mjesta su vezana za donesene zakone i podzakonske akte koji su usklađeni sa EU, a uvode obavezu ovakvih radnih mjesta.

	Zavod za metrologiju Institut za standardizaciju Akreditaciono tijelo Crne Gore	ČETVRTO	Unutrašnji akti u institucijama.	Kontinuirano	Nova kadrovska obnova kapaciteta infrastrukture kvaliteta se popunjavaju u skladu sa potrebama ovih institucija. Finansijski dio podrške države je ukupno uvećan za 70% u poslednje 4 godine.
Crna Gora treba da obezbijedi da Institut za standardizaciju Crne Gore (ISME) postane punopravni član Evropskog komiteta za standardizaciju (CEN) i Evropskog komiteta za elektro-tehničku standardizaciju (CENELEC).	MER	Nije mjerilo nego preporuka	Zakon o standardizaciji.	IV Q 2025.	Vlada utvrdila Predlog zakona. ¹
	Institut za standardizaciju (ISME)	Nije mjerilo nego preporuka	Aplikacioni „file“ za punopravno članstvo.	II Q 2025.	Institut za standardizaciju je u obavezi da preda Akcioni plan za ispunjenje preporuka ocjenjivača CEN/CENELECA i da, kada ispravi sve nedostatke koji postoje u njegovom radu, preda novi aplikacioni „file“ za prijem u članstvo.

POGLAVLJE 2 – SLOBODA KRETANJA RADNIKA

Godišnji napredak: Crna Gora je u okviru poglavlja 2 u 2024. godini postigla ograničeni napredak, kao i prethodne godine. Prošlogodišnje preporuke u velikoj mjeri ostaju na snazi i ove godine.

Opšta spremnost: Crna Gora, kao i prethodne godine, ima određeni nivo spremnosti za članstvo u EU u poglavlju 2 Sloboda kretanja radnika.

Nadležni resor	Ključni izazovi
----------------	-----------------

¹ Važeći Zakon o standardizaciji je usklađen sa Regulativom 1025/2012, ali je neophodno izvršiti izmjene i dopune a vezano za dokazivanje nezavisnosti Instituta u nacionalnim odredbama.

MRZSD MUP	Identifikacija najprikladnijeg pravnog okvira i dobre prakse neke od EU članica koje se odnose na <u>uvođenje i definisanje novih tijela/ odgovornosti institucija koje je potrebno kroz zakonodavni okvir formalno uvesti u sistem do ulaska CG u EU</u> ; (Uredba EU br.492/2011 o slobodi kretanja radnika u Uniji, kao i Direktiva 2014/54/EU o mjerama za lakše ostvarivanje prava zagarantovanih radnicima u kontekstu slobode kretanja radnika).				
MZ FZD UZK	Dodatni izazovi uključuju <u>prilagođavanje zakonodavnog okvira EU standardima, povećanje informisanosti građana o prednostima i upotrebi EHIC</u> , kao i osiguranje finansijske održivosti cijelog procesa. Uprkos značajnim koracima ka implementaciji Evropske kartice zdravstvenog osiguranja (EHIC), kao i unapređenju EURES mreže i koordinacije sistema socijalne sigurnosti, proces i dalje prati niz izazova koji zahtijevaju strateški i koordinisan pristup.				
UZK	<u>Digitalizacija procesa ostaje jedan od najkompleksnijih zadataka</u> , jer podrazumijeva razvoj i integraciju naprednih IT sistema za razmjenu podataka između institucija, uz obezbjeđenje sigurnosti informacija i lakog pristupa korisnicima. Istovremeno, neophodna je <u>obuka administrativnog i tehničkog osoblja kako bi se osigurala pravilna primjena novih sistema</u> .				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Crna Gora treba da preduzme odlučne mjere za unapređenje funkcionisanja Zavoda za zapošljavanje u cilju promovisanja i sprovođenja relevantnih i na dokazima zasnovanih aktivnih politika tržišta rada.	Zavod za zapošljavanje Crne Gore	PRVO	Izrada Pravilnika unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.	II Q 2025.	Donijet Pravilnik unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta ZZZCG, radi prepoznavanja EURES-a i koordinacije socijalne sigurnosti.
			Izrada Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Fondu za zdravstveno osiguranje.	II Q 2025.	Donijet Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta FZO, radi prepoznavanja upravljanja poslovima za EKZO i koordinaciju socijalne sigurnosti.
			Dodatno zapošljavanje u ZZZ; Dodatne obuke za zaposlene u ZZZ;	IV Q 2025.	Ostvarena dodatna zapošljavanja i dodatne obuke kroz projekat tehničke podrške

			Jačanje kapaciteta za učešće u ESF; Dodatne obuke za zaposlene u FZO.		ojačani kapaciteti za učešće Crne Gore u ESF.
			Organizacija radionica Evropske trening fondacije (ETF) za ZZZCG i MPNI za izradu ESCO standarda, radi jačanja kapaciteta u oblasti EURES-a.	IV Q 2025.	Obučeni kadrovi ZZZCG za izradu ESCO standarda. MPNI kroz zakonodavstvo uskladilo postojeću klasifikaciju sa ESCO standardima – Klasifikacija nivoa obrazovanja.
Crna Gora treba da usvoji akcioni plan za sprovođenje pravne tekovine EU u ovoj oblasti i pojača usklađivanje zakonodavstva kako bi sprovođila pravnu tekovinu EU u oblasti slobodnog kretanja radnika nakon pristupanja.	MUP MRZSD MSSD MPN MUP MJU		Rad na procjeni usklađenosti crnogorskog zakonodavstva sa EU, uz podršku EU eksperta sa određenom ekspertizom (DG EMPL i DG NEAR).	III Q 2025.	Završena procjena usklađenosti.
			Priprema liste zakonodavstva koja treba da se izmijeni u cilju pripreme cjelokupnog sistema za nesmetano i slobodno kretanje radnika koji uživaju ista prava kao crnogorski državljani.	I Q 2025.	Završena i objavljena lista propisa za izmjenu.
			Izrada Akcionog plana za sprovođenje pravne tekovine.	II Q 2025.	Donijet Akcioni plan.
			Donošenje Zakona o strancima usklađenog s pravnom tekovinom EU.	II Q 2025.	Skupština donijela Zakon o strancima.
			Donošenje Zakona o dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti.	IV Q 2025	Skupština donijela Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti.

			Donošenje Zakona o dobrovoljnim penzionim fondovima.	I Q 2025.	Skupština donijela Zakon o dobrovoljnim penzionim fondovima.
Crna Gora treba da pojača napore na zaključivanju bilateralnih sporazuma o socijalnom osiguranju sa svim državama članicama EU, a najmanje sa još pet država članica u narednoj godini.	MSSD	/	Ponovno upućivanje inicijativa za zaključivanje sporazuma o socijalnom osiguranju sa: Republikom Grčkom, Republikom Maltom, Republikom Portugal, Kraljevinom Španijom, Republikom Kipar i Kraljevinom Švedskom.	II Q 2025.	Zaključeni sporazumi.
Crna Gora treba da uloži dodatne napore da se ratifikuje sporazum o socijalnom osiguranju sa Albanijom.	MSSD (Skupština Crne Gore)	/	Upućivanje informacije o važnosti donošenja Zakona o potvrđivanju sporazuma o socijalnom osiguranju koji je upućen u skupštinsku proceduru dva puta u julu 2023. i aprilu 2024.	I Q 2025. II Q 2025.	Obavljene konsultacije Vlade i Skupštine o značaju donošenja Zakona o potvrđivanju sporazuma o socijalnom osiguranju. Donijet Zakon o potvrđivanju sporazuma između Crne Gore i Albanije o socijalnom osiguranju.
Crna Gora treba da uloži dodatne napore da se potpiše nacrt sporazuma sa Bosnom i Hercegovinom.	MSSD	/	Okončanje procedura u Bosni i Hercegovini koja prethodi potpisivanju Sporazuma.	II Q 2025.	Potpisan Sporazum između Crne Gore i Bosne i Hercegovine o socijalnom osiguranju.

<p>Crna Gora treba da uložiti dodatne napore da se ojačaju administrativni kapaciteti u oblasti koordinacije Sistema socijalne sigurnosti.</p>	<p>MSSD Fond PIO FZO ZZZCG Centri za socijalni rad</p>	<p>PRVO</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vladi predložiti osnivanje međuresorne grupe relevantnih institucija za koordinaciju socijalne sigurnosti; 2. Uspostavljanje međuresorne Radne grupe. Na predlog radne grupe, odrediti instituciju koordinatora cjelokupnog procesa; 3. Jačanje administrativnih kapaciteta u instituciji koja će biti nadležna za određivanje primjenjivog zakonodavstva kao i u institucijama koje će biti Pristupna tačka za elektronsku razmjenu podataka u sistemu socijalne sigurnosti; 4. Inicirati obuku službenika po pravilima EU koordinacije socijalne sigurnosti. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. I Q 2025. 2. I Q 2025. 3. IV Q 2025. 4. IV Q 2025. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izrađena Informacija o potrebi uspostavljanja međuresorsne Radne grupe za koordinaciju sistema socijalne sigurnosti; 2. Uspostavljena međuresorna RG za koordinaciju sistema socijalne sigurnosti i određena institucija koja će koordinirati procesom; 3. Unaprijeđeni administrativni kapaciteti; 4. Ogranizovane obuke.
--	--	--------------------	--	--	--

POGLAVLJE 3 – PRAVO OSNIVANJA PREDUZEĆA I SLOBODA PRUŽANJA USLUGA

Godišnji napredak: Ograničen napredak postignut je usvajanjem nove Strategije razvoja poštanske djelatnosti za period 2024-2028. godine, a u oblasti usluga uspostavljanjem portala Jedinствена kontakt tačka.

Opšta spremnost: Crna Gora je umjereno spremna u ovoj oblasti.

Nadležni resor	Ključni izazovi
<p>MER MRZSD MZ MPPUDI UBHVFP</p>	<p><u>Ažurirati listu regulisanih profesija, kao i obrazloženja za svaku regulisanu profesiju. Usklađivanje sektorskih propisa za sedam regulisanih profesija (doktori medicine, stomatolozi, arhitekta, medicinske sestre za opštu zdravstvenu njegu, veterinari, farmaceuti i babice) sa minimalnim uslovima osposobljavanja iz Direktive 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija i Direktive 2013/55/EU o izmjeni Direktive 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija.</u></p>
<p>MER</p>	<p><u>Izmijeniti horizontalno zakonodavstvo o uslugama kako bi se osigurala potpuna usklađenost sa Direktivom EU o uslugama.</u></p>
<p>MER</p>	<p>Izmijeniti propise u cilju ukidanja svih zahtjeva za državljanstvom za pristup i uživanje slobode pružanja usluga, izuzev zahtjeva za državljanstvom opravdanim i proporcionalnim sa članom 51 UFEU. Ove izmjene trebaju biti primjenjive najkasnije datumom pristupanja.</p>

MER	Kompletirati usklađivanje sa Regulativom o <u>poštanskim uslugama</u> , uključujući dio oko prekogranične dostave paketa - Nije vezano za mjerilo.				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
<p>Ubrzati usklađivanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija sa Direktivom o ispitivanju proporcionalnosti prije donošenja novih propisa kojima se regulišu profesije.</p> <p>Ubrzati usklađivanje sektorskih propisa za sedam regulisanih profesija (doktori medicine, stomatolozi, arhitekte, medicinske sestre za opštu zdravstvenu njegu, veterinari, farmaceuti i babice) sa minimalnim uslovima osposobljavanja iz Direktive 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija i Direktive 2013/55/EU o izmjeni Direktive 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija.</p>	<p>1. MRZSD 2. MRZSD 3. MZ 4. MPPUDI 5. MPPUDI 6. UBHVFP</p>	<p>1. PRVO 2. PRVO 3. DRUGO 4. DRUGO 5. DRUGO 6. DRUGO</p>	<p>1. Donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija (usaglašenog s Direktivom 2018/958/EU o ispitivanju proporcionalnosti prije donošenja novih propisa kojima se regulišu profesije);</p> <p>2. Donošenje Odluke o utvrđivanju Liste regulisanih profesija;</p> <p>3. Donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti;</p> <p>4. Donošenje Zakona o uređenju prostora;</p> <p>5. Donošenje Zakona o izgradnji objekata;</p> <p>6. Donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o veterinarstvu.</p>	<p>1. I Q 2025. 2. II Q 2025. 3. II Q 2025. 4. II Q 2025. 5. II Q 2025. 6. I Q 2025.</p>	<p>1. Skupština donijela Zakon; 2. Vlada donijela Odluku o utvrđivanju Liste regulisanih profesija; 3. Skupština donijela Zakon; 4. Skupština donijela Zakon; 5. Skupština donijela Zakon; 6. Skupština donijela Zakon.</p>
<p>U oblasti prava osnivanja preduzeća i slobode pružanja prekograničnih usluga, treba izmijeniti horizontalne propise o uslugama kako bi</p>	<p>1. MER 2. MER 3. MPŠV</p>	<p>1. TREĆE 2. TREĆE 3. TREĆE</p>	<p>1. Donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uslugama;</p> <p>2. Donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zanatstvu;</p>	<p>1. II Q 2025. 2. II Q 2025. 3. II Q 2025.</p>	<p>1. Skupština donijela Zakon; 2. Skupština donijela Zakon; 3. Skupština donijela Zakon.</p>

se osigurala puna usklađenost sa Direktivom EU o uslugama.	4.MER	4. TREĆE/ ČETVRTO	3. Zakon o morskome ribarstvu; 4. Skrining sektorske legislative u cilju utvrđivanja potpune usklađenosti sa Direktivom o uslugama 2006/123/EZ.	4. I Q 2025.	Do 31. januara 2025. pripremiti listu propisa koje je potrebno usaglasiti sa Direktivom o uslugama 2006/123/EZ, listu propisa koji su do sada izmijenjeni u cilju usaglašavanja sa DoU, kao i listu propisa koje je potrebno izmijeniti kako bi se ukinuo uslov crnogorskog državljanstva.
Crna Gora treba da nastavi sa praćenjem i obezbjeđivanjem usklađenosti sa utvrđenim pravilima poštanskog tržišta.	MER	/	1. Praćenje realizacije Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja poštanske djelatnosti u Crnoj Gori za period 2024 – 2028; 2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poštanskim uslugama.	1. Kontinuirano 2. IV Q 2025.	1. Kontinuirano. 2. Predlog zakona utvrđen na Vladi.

POGLAVLJE 4 – SLOBODA KRETANJA KAPITALA

Godišnji napredak: Crna Gora u okviru poglavlja 4 ima ograničen napredak, što je ista ocjena u odnosu na Izvještaj za 2023. Notirano je da određene preporuke nijesu realizovane i da ostaju na snazi i za narednu godinu.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine i Crna Gora ima umjeren nivo spremnosti u ovom poglavlju.

Nadležni resor	Ključni izazovi
MPPUDI	Crna Gora još uvijek nije implementirala svoje obaveze prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju u pogledu <u>izmjene Zakona o svojinsko-pravnim odnosima</u> , tj. uklanjanje povlašćenih tretmana i osiguravanja da državljani EU mogu kupovati nekretnine ili poljoprivredno zemljište pod istim uslovima kao i državljani Crne Gore.
FOJ, CBCG	Potrebni su dalji naponi kako bi se u potpunosti <u>ispunile preporuke FATF-a</u> .

PREPORUKA EK	Nadležna institucija	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Crna Gora u predstojećoj godini treba da nastavi usklađivanje sa pravnom tekovinom EU u vezi sa kretanjem kapitala i plaćanjima, uključujući sticanje prava svojine od strane državljana EU.	1. MPPUDI 2. MF,CBCG	1. PRVO 2. DRUGO	1. Zakon o izmjenama i dopunama zakona o svojinsko-pravnim odnosima; 2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu.	1. I Q 2025. 2. I Q 2025.	1. Skupština donijela Zakon o izmjenama i dopunama zakona o svojinsko-pravnim odnosima; 2. Skupština donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu.
Ojačati nadzor nad sprječavanjem pranja novca u nefinansijskom sektoru, posebno u visokorizičnim oblastima kao što su igre na sreću, daljim izmjenama Zakona o igrama na sreću i Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma.	MF	TREĆE	1. Zakon o igrama na sreću; 2. Sprovođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma.	1. I Q 2025. 2. I Q 2025.	1. Skupština donijela Zakon o igrama na sreću; 2. Donošenje i sprovođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma.
<u>POGLAVLJE 6 – PRIVREDNO PRAVO</u>					
<p>Godišnji napredak: Crna Gora u okviru poglavlja 6 nema godišnjeg napretka, što predstavlja pad u ocjeni u odnosu na Izvještaj za 2023. kada je zabilježen ograničeni napredak. Notirano je da preporuke nijesu realizovane i da ostaju na snazi i za narednu godinu.</p> <p>Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine i Crna Gora ima dobar nivo spremnosti u ovom poglavlju.</p>					
Nadležni resor	Ključni izazovi				
MER	Crna Gora treba da usvoji i započne sa sprovođenjem Zakona o privrednim društvima, odnosno da završi usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, uključujući upotrebu digitalnih instrumenata i procesa; prekogranične operacije (merdzere, divizije, konverzije) i podsticanje dugoročnog angažovanja acionara (drugo završno mjerilo).				

PU/CRPS	Pored zakonodavnog dijela, EK ukazuje na potrebu da se obezbijedi <u>tehnička spremnost za povezivanje nacionalnog poslovnog registra sa EU poslovnim registrom (BRIS sistem)</u> .				
MF	U oblasti računovodstva je potrebno <u>dovršiti usklađivanje sa Direktivom o računovodstvu u dijelu finansijskog izvještavanja za mikro i mala preduzeća i raspodjele dividendi</u> . Kada su u pitanju administrativni kapaciteti, notirano je da su Direkcije za računovodstvo i reviziju operativne, ali da je potrebno <u>dalje jačanje kapaciteta</u> .				
KTK/MF	EK je ukazala da je važno dovršiti potpunu usklađenost sa Direktivom o transparentnosti uključujući režim sankcija i Direktivom o harmonizaciji zahtjeva za transparentnost kroz <u>donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala (prvo završno mjerilo)</u> . Pored toga, ukazuje se na važnost finalizacije revizije <u>Kodeksa korporativnog upravljanja</u> .				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Crna Gora da završi, usvoji i započne sa sprovođenjem Zakona o privrednim društvima, odnosno da završi usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, uključujući upotrebu digitalnih instrumenata i procesa; prekogranične operacije (merdzere, divizije, konverzije) i podsticanje dugoročnog angažovanja acionara.	MER	DRUGO	1. Zakon o privrednim društvima; 2. Zakon o registraciji privrednih i drugih subjekata.	II Q 2025.	1. Skupština donijela Zakon o privrednim društvima; 2. Skupština donijela Zakon o registraciji privrednih i drugih subjekata.
Crna Gora da obezbijedi tehničku spremnost za povezivanje nacionalnog poslovnog registra sa EU poslovnim registrom (BRIS sistem).	PU i CRPS	/	1. Nabavka opreme sa integrisanim softverom; 2. Program obuke za službenike Poreske uprave.	1. IV Q 2024. 2. IV Q 2024.	1. Raspisan i sproveden tender za nabavku opreme i oprema nabavljena. - REALIZOVANO 2. Kreiran program obuka za službenike Poreske uprave i započeti moduli obuka.

					REALIZOVANO
Crna Gora da dovrši potpunu usklađenost s Direktivom o transparentnosti, uključujući i režim koji se odnosi na sankcije i s Direktivom o harmonizaciji zahtjeva za transparentnost kroz Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala.	KTK/MF	PRVO	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala.	II Q 2025.	Vlada utvrdila Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala.
Crna Gora da finalizuje reviziju Kodeksa korporativnog upravljanja.	KTK	/	Kodeks korporativnog upravljanja.	II Q 2025.	Komisija za tržište kapitala revidirala Kodeks korporativnog upravljanja.
1. Crna Gora treba da dovrši usklađivanje sa Direktivom o računovodstvu.	MF	ČETVRTO	Zakon o računovodstvu.	II Q 2025.	Skupština donijela Zakon o računovodstvu.
2. Kada su u pitanju administrativni kapaciteti direkcija za računovodstvo i reviziju, konstatovano je da su operativne, ali da je potrebno dalje jačanje kapaciteta.			Jačanje administrativnih kapaciteta – dva nova zapošljavanja.	II Q 2025.	Zaposleno jedno ovlašćeno lice u Direkciji za računovodstvo. Zaposleno jedno ovlašćeno lice u Direkciji za reviziju.
*** Nije definisano kroz preporuku, ali je EK kroz prethodnu komunikaciju ukazala na važnost donošenja Zakona o reviziji.	MF	ČETVRTO	Zakon o reviziji.	II Q 2025.	Skupština donijela Zakon o reviziji.

POGLAVLJE 7 – PRAVO INTELEKTUALNE SVOJINE

Godišnji napredak: EK je ocijenila da je postignut veoma dobar napredak u usklađivanju nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, naročito u dijelu usvajanja izmjena i dopuna Zakona o autorskim i srodnim pravima i Zakona o potvrđivanju Ženevskog akta Lisabonskog sporazuma o imenima porijekla i oznakama geografskog porijekla.

Opšta spremnost: Crna Gora je najbolje ocijenjena u regionu kada je u pitanju ovo poglavlje i nalazi se između dobrog nivoa spremnosti/veoma napredne faze.

EK je u izvještaju konstatovala da su preporuke iz prethodne godine u potpunosti implementirane, a da u narednoj godini Crna Gora treba da nastavi sa sprovođenjem Strategije intelektualne svojine Crne Gore 2023-2026.

Poglavlje je privremeno zatvoreno 16. decembra 2024. na Međuvladinoj konferenciji koja je održana u Briselu.

Nadležni resor	Ključni izazovi				
MER	Nastavak sprovođenja Strategije intelektualne svojine Crne Gore 2023-2026, naročito u dijelu koji se odnosi na adresiranje nedostatka kadra, obezbjeđivanje godišnjeg treninga za tržišne inspektore u odnosu na pitanja koja pokriva intelektualna svojina i jačanje kapaciteta u dijelu IT.				
MER	Osigurati uspostavljanje <u>potpuno funkcionalnog online registra prava intelektualne svojine</u> do kraja 2024. i učini ga dostupnim za javnost - REALIZOVANO				
MP	<u>Poboljšati implementaciju krivičnog zakonodavstva usvajanjem odgovarajuće legislative i obezbjediti treninge za nadležne organe.</u>				
MER	Obezbijedi kontinuitet rada inspekcija kroz donošenje akta o sistematizaciji Ministarstva ekonomskog razvoja, kojim će inspektori biti raspoređeni na poslove u dijelu prava intelektualne svojine. - IMPLEMENTIRANO				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Crna Gora treba da nastavi sa sprovođenjem Strategije intelektualne svojine Crne Gore 2023-2026, naročito u dijelu koji se odnosi na adresiranje nedostatka kadra, obezbjeđivanja godišnjeg treninga za tržišne inspektore u	MER	/	Akcioni plan za sprovođenje Strategije intelektualne svojine Crne Gore 2023-2026, za 2025.	II Q 2025.	Vlada je donijela Akcioni plan za 2025.

odnosu na pitanja koja pokriva intelektualna svojina i jačanje kapaciteta u dijelu IT.					
Crna Gora da poboljša krivično izvršenje usvajanjem između ostalog, usvajanjem zakona i pružanjem obuke nadležnim organima.	MP	ČETVRTO	1. Izmjene i dopune Krivičnog Zakonika; 2. Program obuke za nadležne organe.	1. IV Q 2024. 2. IV Q 2024.	1. Skupština donijela Izmjene i dopune Krivičnog Zakonika. REALIZOVANO 2. Kreiran program obuka za nadležne organe – tužioce i sudije redovnih i prekršajnih sudova. REALIZOVANO
Crna Gora treba da osigura uspostavljanje potpuno funkcionalnog online registra prava intelektualne svojine do kraja 2024. i učini ga dostupnim za javnost.	MER	ČETVRTO	Uspostaviti online registar prava intelektualne svojine (CG i ENG).	IV Q 2024.	MER uspostavilo online registar prava intelektualne svojine koji je dostupan za javnost (CG i ENG). REALIZOVANO
Crna Gora treba da koristi TAIEX instrument kako bi postavila ostvarive ciljeve u Akcionim planovima za 2025. i 2026. i za implementaciju preporuka Peer Review Misije	MER	/	Podnijeti aplikaciju za TAIEX ekspertsku misiju.	1. Decembar 2024. 2. Decembar 2025.	1. Podnijeta TAIEX aplikacija. REALIZOVANO 2. Podnijeta TAIEX aplikacija.
Crna Gora da osigura kontinuitet rada tržišnih inspektora i inspekcija u dijelu prava intelektualne svojine što skorijim sprovođenjem novog kadrovskog plana i sistematizacije radnih mjesta u Ministarstvu ekonomskog razvoja, gdje će inspektori biti raspoređeni.	MER	ČETVRTO	Usvojiti akt o sistematizaciji kojim se preuzimaju tržišni inspektori.	IV Q 2024.	Vlada usvojila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva ekonomskog razvoja. REALIZOVANO

Crna Gora da pojača napore u obezbjeđivanju objekata za odlaganje zaplijenjene robe i snaženju zajedničkih akcija sa Upravom policije.	MER UC i UP	ČETVRTO	1. Obezbjediti da se objekat sa dovoljnim skladišnim kapacitetom dodijeli organu nadležnom za sprovođenje prava intelektualne svojine na tržištu, za skladištenje robe za koju se sumnja da krši prava intelektualne svojine koja je privremeno oduzeta u prekršajnom i krivičnom postupku; 2. Osnažiti saradnju sa UP – veći broj zajedničkih akcija sa UP.	1. IV Q 2024. 2. Prva tri kvartala 2025.	1. Obezbjeden skladišni prostor. REALIZOVANO 2. Pojačana saradnja UC i UP i ostvaren veći broj zajedničkih akcija.
--	--------------------	---------	---	---	---

POGLAVLJE 8 – KONKURENCIJA

Godišnji napredak: Crna Gora u okviru poglavlja 8 nije ostvarila napredak, što je nazadovanje u odnosu na Izvještaj za 2023. Notirano je da određene preporuke nijesu realizovane i da ostaju na snazi i za narednu godinu.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine i Crna Gora ima umjeren nivo spremnosti u ovom poglavlju.

Nadležni resor	KLJUČNI IZAZOVI				
MER	Usvajanje <u>novog Zakona o zaštiti konkurencije</u> omogućavajući dalju usklađenost sa pravnom tekovinom EU.				
MF	Usvajanje <u>novog Zakona o kontroli državne pomoći</u> omogućavajući dalju usklađenost sa pravnom tekovinom EU.				
AZK	Završiti i sprovesti plan za osiguranje <u>finansijske nezavisnosti Agencije za zaštitu konkurencije (AZK) i sudski nadzor u skladu sa Direktivom</u> koja osnažuje tijela za konkurenciju država članica da budu efikasniji izvršioци i osiguraju pravilno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta.				
Sudstvo	<u>Ojačati administrativne i sudske kapacitete u oblasti antimonopolske politike, kontrole spajanja i državne pomoći</u> , uključujući osiguranje dodatnog osoblja, kao i specifične mjere za rješavanje utvrđenih nedostataka u sudskim kapacitetima.				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Crna Gora treba da pojača napore kako bi dodatno unaprijedila rezultate u	AZK	TREĆE	Usvajanje novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji kojim bi se uvela nova pozicija – glavni	I Q 2026.	Zaposlen glavni ekonomista u Agenciji za zaštitu konkurencije.

oblasti antimonopolskih pravila, koncentracija i državne pomoći, kao i da zaključi tekuće velike istrage u referentnim slučajevima državne pomoći i ako je potrebno, povрати predmetna sredstva.			ekonomista u Agenciji za zaštitu konkurencije, te zapošljavanje kompetentnog lica na navedeno mjesto.		
Smjernice o državnoj pomoći za institucije javne uprave, kako bi se osiguralo sistemsko konsultovanje sa Agencijom za zaštitu konkurencije (AZK) prilikom kreiranja novih politika koje mogu imati uticaj na konkurenciju ili se kvalifikovati kao državna pomoć, i dalje nedostaju.	AZK, MF	TREĆE	Određivanje službenika Agencije za zaštitu konkurencije i Ministarstva finansija zaduženih za pripremu smjernica, kreiranje finalne verzije dokumenta i prosljeđivanje iste donosiocima odluka.	II Q 2025.	Smjernice o državnoj pomoći objavljene na službenim internet stranicama Agencije za zaštitu konkurencije i Ministarstva finansija.
Crna Gora bi trebalo da bez daljeg odlaganja finalizuje i usvoji Akcioni plan sa realnim vremenskim okvirima za postizanje završnih mjerila u Poglavlju 8.	AZK	/	Dostavljanje Predloga akcionog plana za ispunjenje završnih mjerila u poglavlju 8 – <i>Konkurencija</i> Vladi na usvajanje.	I Q 2025.	Akcioni plan za ispunjenje završnih mjerila u poglavlju 8 – <i>Konkurencija</i> usvojen od strane Vlade.

U oblasti kapaciteta za sprovođenje, operativni i finansijski kapacitet AZK treba da se ojača.	AZK	DRUGO	Otvaranje i popunjavanje novih radnih mjesta u Agenciji za zaštitu konkurencije.	IV Q 2025.	Povećan ukupan broj zaposlenih u Agenciji za zaštitu konkurencije, kroz uspješno sprovođenje procedura izbora dvoje novozaposlenih u Odsjeku za prethodnu kontrolu državne pomoći, odnosno dvoje novozaposlenih u Odsjeku za procjenu koncentracija i pojedinačnih izuzeća.
			Kontinuirano obučavanje postojećeg kadra Agencije.	2025 – 2026.	Broj specijalizovanih obuka realizovanih u saradnji s domaćim i međunarodnim partnerima, kroz koje je povećan stepen stručnosti postojećeg kadra u Agenciji za zaštitu konkurencije.

POGLAVLJE 9 – FINANSIJSKE USLUGE

Godišnji napredak: Crna Gora je u okviru poglavlja 9 ostvarila ograničen napredak, što predstavlja pad u ocjeni u odnosu na Izvještaj za 2023. kada je zabilježen određeni napredak. Notirano je da preporuke nijesu realizovane i da ostaju na snazi i za narednu godinu.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine i Crna Gora ima umjeren nivo spremnosti u ovom poglavlju.

Nadležni resor	Ključni izazovi
ANO i MF	<u>Nije bilo značajnih pomaka u oblasti osiguranja i profesionalnih penzija.</u> Nastavljen je rad na usklađivanju sa Direktivom Solventnost II, Direktivom o distribuciji osiguranja i pratećim podzakonskim aktima.
KTK i MF	<u>Na tržištu hartija od vrijednosti i investicionim uslugama nije bilo odgovarajućih pomaka.</u> Nastavljen je rad na usklađivanju sa Direktivom o rukovodiocima alternativnih investicionih fondova i Direktivom o preduzećima za kolektivno ulaganje u prenosive hartije od vrijednosti.

CBCG	<u>Nije bilo odgovarajćih pomaka u oblasti održivih i digitalnih finansija. Usklađivanje sa dvije regulative u ovoj oblasti treba da se postigne po pristupanju EU. Centralna banka Crne Gore 2024. godine pridružila se Mreži održivog bankarstva i finansija, globalnoj platformi za održive finansije za regulatore, kojom koordinira Grupa Svjetske banke.</u>				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Crna Gora u predstojećoj godini treba da usvoji zakonodavstvo usklađeno sa EU o kapitalnim zahtjevima, sanaciji banaka i nadzoru finansijskih konglomerata.	CBCG	PRVO	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama; 2. Zakon o izmjenama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka; 3. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija; 4. Zakon o dodatnom nadzoru finansijskih konglomerata. 	IV Q 2024.	<p>Skupština donijela: zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama; zakon o izmjenama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka; zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija i Zakon o dodatnom nadzoru finansijskih konglomerata.</p> <p>REALIZOVANO</p>
Crna Gora treba da nastavi rad na usklađivanju sa pravnom tekovinom EU u oblasti osiguranja, uključujući Direktivu Solventnost II	ANO/MF	DRUGO	Zakon o osiguranju.	I Q 2025.	Skupština donijela Zakon o osiguranju.
Crna Gora da dovrši usklađivanje sa zakonima EU o otvorenim investicionim fondovima, alternativnim investicionim fondovima i infrastrukturama finansijskog tržišta.	KTK/MF	ČETVRTO	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala; 2. Zakon o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom; 3. Zakon o alternativnim investicionim fondovima; 4. Zakon o sanaciji investicionih društava; 5. Zakon o emisiji i nadzoru pokrivenih obveznica. 	II Q 2025.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skupština donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala; 2. i 3. Skupština donijela Zakon o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom i Zakon o alternativnim investicionim fondovima. <p>REALIZOVANO</p>

					<p>4. Skupština donijela Zakon o sanaciji investicionih društava.</p> <p>5. Skupština donijela Zakon o emisiji i nadzoru pokrivenih obveznica.</p>
POGLAVLJE 28 – ZAŠTITA POTROŠAČA I ZDRAVLJA					
<p>Godišnji napredak: Crna Gora je u okviru poglavlja 28 ostvarila određeni napredak što predstavlja pomak u odnosu na Izvještaj za 2023. kada je zabilježen ograničen napredak. Notirano je da su preporuke EK iz prošle godine djelimično sprovedene i uglavnom su i dalje na snazi.</p> <p>Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, Crna Gora ima umjerenu spremnost u ovom poglavlju.</p>					
Nadležni resor		Ključni izazovi			
MER/MZ	<u>Dovršiti usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU o zaštiti potrošača i sa pravnom tekovinom EU o supstancama ljudskog porijekla i pravima pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj zaštiti.</u>				
MER	<u>Dodatno ojačati ulogu i efikasnost Centra za zaštitu potrošača.</u>				
MZ	<u>Razviti nacionalnu strategiju imunizacije, u skladu sa najboljim međunarodnim praksama i metodologijama.</u>				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Nizak nivo aktivnosti lokalnih vlasti u dijelu zaštite potrošača ostaje stalni izazov.	MER	PRVO	<p>Jačanje angažmana lokalnih samouprava - donošenje Zakona o zaštiti potrošača koji predviđa mogućnost uključivanja lokalnih samouprava u CISZP.</p> <p>Takođe, na osnovu Akcionog plana za sprovođenje Nacionalnog programa zaštite potrošača za 2024, Ministarstvo će sprovesti analizu opština u kojim je potrebno uspostaviti Savjetovališta za zaštitu potrošača uz podršku lokalnih vlasti u skladu sa članom 163 Zakona o zaštiti potrošača.</p>	IV Q 2025.	<p>Vlada utvrdila Predlog zakona o zaštiti potrošača.</p> <p>Ministarstvo ekonomskog razvoja sprovelo je analizu opština u kojim je potrebno uspostaviti Savjetovališta za zaštitu potrošača.</p>

Zakon o zaštiti potrošača Crne Gore još uvijek treba dodatno uskladiti s pravnom tekovinom EU.	MER	PRVO	Predlog zakona o zaštiti potrošača usklađen sa pravnom tekovinom EU.	IV Q 2025.	Vlada utvrdila Predlog zakona o zaštiti potrošača.
Dodatno ojačati ulogu i efikasnost Savjeta za zaštitu potrošača.	MER	PRVO	Vlada je donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o osnivanju Savjeta za zaštitu potrošača kojom je sastav ovog Vladinog savjetodavnog tijela proširen uz preciziranje naknade za rad u cilju jačanja saradnje nosilaca zaštite potrošača. Usljed izazova nastalih učestalim izmjenama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, u pripremi je nova Odluka o osnivanju koja će uključiti dodatna rješenja radi jačanja uloge i efikasnosti rada Savjeta.	I Q 2025.	Vlada donijela Odluku o osnivanju Savjeta za zaštitu potrošača.
Crna Gora još uvijek treba da završi planiranu reorganizaciju inspekcijских službi i uspostavi koordinaciono tijelo za harmonizaciju i praćenje inspekcijского nadzora. Takođe, potrebno je uskladiti zakonodavstvo s pravnom tekovinom EU o reprezentativnim tužbama	Vlada	PRVO	Vlada je donijela Odluku o obrazovanju Koordinacionog tijela za usklađivanje i praćenje inspekcijского nadzora 1. novembra 2024. Radi transpozicije Direktive 2020/1828 o predstavničkim tužbama, intenziviran je rad na izradi Nacrta zakona o kolektivnim tužbama uz ekspertsku podršku preko PLAC projekta. Nakon usaglašavanja konačne verzije nacrta početkom 2025, nacrt će biti objavljen na javnu raspravu.	I Q 2026.	Vlada donijela Odluku o obrazovanju Koordinacionog tijela za usklađivanje i praćenje inspekcijского nadzora. - REALIZOVANO Vlada utvrdila Predlog zakona o kolektivnim tužbama.
Crna Gora još uvijek treba dodatno uskladiti svoje zakonodavstvo s pravnom tekovinom EU o opštoj sigurnosti proizvoda.	MER	PRVO	Intenziviran je rad na izradi Nacrta zakona o opštoj bezbjednosti proizvod uz ekspertsku podršku preko PLAC projekta.	I Q 2026.	Vlada je utvrdila Predlog zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda.

<p>Što se tiče zaraznih bolesti, Crna Gora je usvojila zakonodavstvo u cilju dodatnog usklađivanja s pravnom tekovinom EU. Opao je nivo imunizacije djece vakcinama protiv morbila, zauški i rubele (MMR). Napredak je postignut u izgradnji novog centra za infektivne bolesti.</p>	<p>MZ</p>	<p>DRUGO</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Intenzivan rad na pripremi Nacrta zakona o dopuni Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti; 2. Uspostavljanje Centra koji će biti glavna tačka za koordinaciju, pripremu, odgovor i oporavak od vanrednih stanja koji se tiču javnog zdravlja, a osmišljen je kao mjesto na kome će se u realnom vremenu slivati sve informacije iz različitih izvora iz zdravstvenog sistema na nacionalnom i internacionalnom nivou, procjenu javno-zdravstvenog rizika i davanje preporuka, a što bi omogućilo bolje upravljanje i koordinaciju u javnozdravstvenim krizama; 3. Rad na uspostavljanju CALL centra radi zakazivanja imunizacija, čime ćemo imati kontrolu nad brojem poziva. Planirana je serija obuka za medicinske radnike iz oblasti komunikacije sa građanima. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. IV Q 2025. 2. IV Q 2025. 3. I Q 2025. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vlada je utvrdila Predlog zakona o dopuni Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti; 2. Uspostavljen Centar kao glavna tačka za koordinaciju, pripremu, odgovor i oporavak od vanrednih stanja koji se tiču javnog zdravlja; 3. Uspostavljen CALL centar radi zakazivanja imunizacija, radi kontrole nad brojem poziva; <p>Sprovedene obuke za medicinske radnike iz oblasti komunikacije sa građanima.</p>
<p>Razviti nacionalnu strategiju imunizacije, u skladu sa najboljim međunarodnim praksama i metodologijama</p>	<p>MZ</p>	<p>/</p>	<p>Donošenje Programa mjera za imunizaciju za period 2025-2027, sa pratećim Akcionim planom.</p>	<p>III Q 2025.</p>	<p>Vlada usvojila Program mjera za imunizaciju za period 2025 - 2027 sa pratećim Akcionim planom.</p>
<p>U oblasti javnog zdravlja dovršiti usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU o supstancama ljudskog porijekla i pravima pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj zaštiti.</p>	<p>MZ</p>	<p>TREĆE</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Priprema Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih tkiva u svrhu liječenja; 2. Vezano za projekat razvoja Soho softwera tj. informacionog sistema za implementaciju propisa iz SOHO oblasti koji se finansira iz IPA fondova, u toku je rad na pripremi tenderske dokumentacije; 3. Priprema Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj zaštiti. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. III Q 2025. 2. IV Q 2025. 3. I Q 2025. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vlada je utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih tkiva i ćelija u svrhu liječenja; 2. Uspostavljen Soho softwer tj. informacioni sistem u zdravstvenom sektoru za praćenje primjene propisa iz SOHO oblasti; 3. Pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj zaštiti

					objavljen u Službenom listu Crne Gore.
Nije bilo pomaka u kontroli duvana.	MZ	/	Priprema Godišnjeg izvještaja Programa mjera za kontrolu upotrebu duvanskih proizvoda u Crnoj Gori 2023-2025, za 2023 i 2024.	II Q 2025.	Vlada usvojila Godišnji izvještaj o sprovođenju Programa mjera za kontrolu upotrebe duvanskih proizvoda u Crnoj Gori 2023-2025, za 2023 i 2024.
Nije bilo pomaka u pogledu ishrane i fizičke aktivnosti, smanjenjem štete povezane s alkoholom.	MZ	/	1. Rad na pripremi Programa za unapređenje stanja uhranjenosti i ishrane u Crnoj Gori za period 2025-2027; 2. Priprema Strateškog dokumenta Program mjera za kontrolu štetne upotrebe alkohola i alkoholom uzrokovanih bolesti za period 2025-2027.	1. II Q 2025. 2. III Q 2025.	1. Vlada usvojila Program za unapređenje stanja uhranjenosti i ishrane u Crnoj Gori za period 2025-2027; 2. Vlada usvojila Program mjera za kontrolu štetne upotrebe alkohola i alkoholom uzrokovanih bolesti za period 2025-2027.
Nije bilo pomaka u pogledu zdravstvenih nejednakosti.	MZ	/	1. Ministarstvo zdravlja će podržati da domovi zdravlja u Baru, Beranama, Bijelom polju, Budvi, Cetinju, Herceg novom, Nikšiću, Pljevljima, Podgorici, Tivtu i Ulcinju obezbijede saradnicima/ama uslove za svakodnevno obavljanje poslova; 2. Kontinuirana medicinska obuka za 40 zdravstvenih radnika sa srednjim i višim nivoom obrazovanja za pružanje zdravstvenih usluga LGBTIQ; 3. Izrada analize o mogućim modalitetima zabrane konverzije terapije u Crnoj Gori.	1. IV Q 2025. 2. IV Q 2025. 3. IV Q 2025.	1. Zaposlen saradnik/ca na pomaganju Roma/kinja, Egipćana/ki u Crnoj Gori u ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje posebno u ZU domovi zdravlja u Baru, Beranama, Bijelom polju, Budvi, Cetinju, Herceg novom, Nikšiću, Pljevljima. 1.1. Sprovedene kampanje na lokalnom nivou u pomaganju zdravstvenim ustanovama u pružanju zdravstvene zaštite Roma/kinjam, Egipćana/ki u Crnoj Gori kroz edukativne sesije u ovim zajednicama;

					<p>2. Sprovedena kontinuirana medicinska edukacija 40 zdravstvenih radnika sa srednjim i višim nivoom obrazovanja za pružanje zdravstvenih usluga LGBTIQ;</p> <p>3. Urađena analiza o mogućim modalitetima zabrane konverziona terapije u Crnoj Gori.</p>
Što se tiče korupcije, nekoliko anketa javnog mnjenja i izvještaja organizacija civilnog društva ukazuje na to da mnogi građani nijesu zadovoljni javnim zdravstvenim sistemom, navodeći korupciju kao jedan od najčešćih izazova.	MZ	/	<p>1. U toku je rad na pripremi Godišnjeg plana redovnih kontrola kvaliteta pružanja;</p> <p>2. Zdravstvene ustanove na svim nivoima zdravstvene zaštite uspostavljaju proces monitoringa i evaluacije zdravstvene zaštite, kao sastavni dio svojih redovnih stručnih aktivnosti. Monitoring i evaluaciju kvaliteta zdravstvene zaštite u zdravstvenim ustanovama vrši Komisija za kontrolu kvaliteta zdravstvene zaštite;</p> <p>Urađene su četiri vanredne kontrole kvaliteta pružanja zdravstvenih usluga, a u toku su još četiri kontrole (u sprovedenim kontrolama utvrđene su određene nepravilnosti i date su preporuke za otklanjanje istih).</p>	I Q 2025.	<p>1. Donesen Godišnji plan redovnih kontrola kvaliteta pružanja zdravstvenih usluga;</p> <p>2. Realizovane kontrole na primarnom i sekundarnom nivou zdravstvene zaštite;</p> <p>3. Završetak četiri započete vanredne kontrole kvaliteta pružanja zdravstvenih usluga.</p>

KLASTER 3. KONKURENTNOST I INKLUZIVNI RAST

Klaster 3 obuhvata poglavlja 10, 16, 17, 19, 20, 25, 26 i 29, i ima za cilj da pripremi državu kandidata za usklađivanje sa politikama Evropske unije koje podstiču konkurentnost i održivi ekonomski rast. To uključuje reforme u oblastima kao što su digitalizacija, poreska politika, ekonomsko upravljanje, socijalna inkluzija, industrijski razvoj, naučna istraživanja, obrazovanje i kulturna saradnja. Implementacija ovih reformi doprinosi stvaranju povoljnog poslovnog okruženja, jačanju tržišne konkurencije i podizanju životnog standarda građana.

Pregovaračica za klaster je imenovana ispred Ministarstva finansija, a ostale ključne institucije u klasteru su MJU, CBCG, MER, MPNI i UC. Važnost klastera se ogleda u pripremi Crne Gore za konkurentnost i inkluzivni rast.

U odnosu na prethodnu godinu, EK je kroz Izvještaj prepoznala napredak u poglavlju 10,17 i 20. Za ova poglavlja se očekuje bolja sinergija na nivou resornih ministarstava, relevantnih aktera i Skupštine, kako bi se ubrzale aktivnosti i postigli vidljivi rezultati na planu ispunjenja preporuka. Kada su u pitanju poglavlja 16, 19, 25, 26 i 29 u ovogodišnjem Izvještaju je konstatovana ista ocjena za godišnji napredak i sveukupnu spremnost za članstvo u EU.

Preporuke iz Izvještaja Crna Gora vidi kao značajne smjernice koje će nam pomoći da ubrzamo ispunjenje preostalih obaveza i osnažimo reformski proces, pa će u tom kontekstu biti uloženi dodatni napor administracije kako bi se ubrzala dinamika ispunjenja obaveza iz evropske agende. Samim tim, Crna Gora ostaje posvećena daljem usklađivanju nacionalnog zakonodavstva s pravnom tekovinom EU u oblastima koje pokriva klaster.

POGLAVLJE 10 – INFORMATIČKO DRUŠTVO I MEDIJI

Godišnji napredak: Crna Gora je u 2024. ostvarila veoma dobar napredak, za razliku od 2023. kada je imala ograničeni napredak. Prošlogodišnje preporuke su ispunjene.

Opšta spremnost: Crna Gora, za razliku od prethodne godine kada je bila umjereno spremna, dostigla dobar nivo spremnosti za članstvo u EU u poglavlju 10 Informatičko društvo i mediji.

Poglavlje 10 je privremeno zatvoreno 16. decembra 2024, na Međuvladinoj konferenciji koja je održana u Briselu.

Nadležni resor	Ključni izazovi				
MER/MKM	<u>Neusaglašenost koordinacije u dijelu transponovanja DMA i DSA u nacionalno zakonodavstvo. Potrebno je definisati nosioca aktivnosti. Evidentan je nedostatak administrativnih kapaciteta.</u>				
MER/MKM/MF	<u>Neusaglašenost zakonskih rješenja na temu zarada regulatora.</u>				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Crna Gora treba da usvoji i sprovede Zakon o informacionoj bezbjednosti koji je u potpunosti usklađen sa Direktivom o mrežnoj i informacionoj bezbjednosti (NIS2).	MER	DRUGO	Usklađivanje Zakona o elektronskim komunikacijama sa preostalim članovima NIS2 direktive.	IV Q 2025.	Vlada utvrdila Predlog zakona o elektronskim komunikacijama.

Crna Gora treba da nastavi sa jačanjem administrativnih kapaciteta u oblasti elektronskih komunikacija, usluga informacionog društva i audiovizuelnih medijskih usluga.	MER	DRUGO	Jačanje administrativnih kapaciteta. <i>Popunjavanje 2 od 4 upražnjena radna mjesta.</i>	IV Q 2025.	Popunjena 2 upražnjena mjesta, jedno u Direkciji za elektronske komunikacije i radio-spektar i drugo u Direkciji za širokopojasni pristup internetu, u okviru Direktorata za elektronske komunikacije, poštansku djelatnost i radio-spektar.
		DRUGO	Uspostavljanje Agencije za sajber bezbjednost.	I Q 2025.	Donijeta Odluka o osnivanju Agencije za sajber bezbjednost.
Crna Gora treba da se uskladi sa Direktivom o e-privatnosti.	MUP	/	Zakon o zaštiti podataka o ličnosti.	III Q 2025.	Skupština donijela Zakon o zaštiti podataka o ličnosti.
Crna Gora treba da se uskladi sa novim Okvirom EU za digitalni identitet i usluge od povjerenja.	MJU	/	Zakon o elektronskoj identifikaciji i uslugama povjerenja.	IV Q 2026.	Skupština donijela Zakon o elektronskoj identifikaciji i uslugama povjerenja.
Crna Gora treba da se uskladi sa Aktom o digitalnim uslugama (DSA) i Aktom o digitalnim tržištima (DMA).	1. MER	/	1. Izrada Nacrta zakona o elektronskoj trgovini sa transpozicijom članova 4, 5, 6 i 8 Direktive EU 2000/31/EC (Digital Services Act); 2. MKM će implementirati segmente Akta o digitalnim uslugama (DSA) u nacionalni pravni poredak.	1. IV Q 2025.	1. Pripremljen Nacrt Zakona o elektronskoj trgovini u kom su transponovani članovi 4,5,6 i 8 Direktive EU 2000/31/EC (Digital Services Act); 2. Uspostavljena Radna grupa za usaglašavanje s pravnom tekovinom EU u ovoj oblasti.
	2. MKM, AMU			2. I Q 2025.	

POGLAVLJE 16 – POREZI

Godišnji napredak: Crna Gora je u okviru poglavlja 16 ostvarila ograničeni napredak, što predstavlja ponovljenu ocjenu u odnosu na Izvještaj za 2023. godinu. Notirano je da preporuke nijesu realizovane i da ostaju na snazi i za narednu godinu.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine i Crna Gora ima umjeren nivo spremnosti u ovom poglavlju.

Nadležni resor	Ključni izazovi				
MF	<u>Dalje usklađivanje zakonodavstva u oblasti indirektnog oprezivanja (PDV i akcize) i direktnih poreza u oblastima koja zahtijevaju dalje usklađivanje.</u>				
MF/PU	<u>Nabavka novih softverskih rješenja za automatsku razmjenu informacija.</u>				
MF/UC/PU	<u>Implementacija integrisanog informacionog sistema i dalja povezanost sa sistemima EU za PDV i akcize.</u>				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Crna Gora u predstojećoj godini treba da dalje ukloni izuzeća od indirektnog oporezivanja koja nijesu u skladu sa pravnom tekovinom EU, uključujući	MF/UC	PRVO	1. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama; 2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost.	1. I Q 2025. 2. IV Q 2025.	1. Skupština donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama; 2. Skupština donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost.

<p>izuzeća od oporezivanja goriva koje koriste plovila za razonodu i uvede markere za gorivo kojima će se izbjeći zloupotreba goriva koje se oporezuje po sniženoj stopi.</p>			<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o globalnom minimalnom porezu; 2. Zakon o potvrđivanju Mutilateralnog Sporazuma nadležnih organa o automatskoj razmjeni informacija o finansijskim računima; 3. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji; 4. Zakon o akcizama; 5. Zakon o porezu na dodatu vrijednost. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. IV Q 2025. 2. IV Q 2025. 3. IV Q 2025. 4. I Q 2026. 5. II Q 2026. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skupština donijela Zakon o globalnom minimalnom porezu; 2. Skupština donijela Zakon o potvrđivanju Mutilateralnog Sporazuma nadležnih organa o automatskoj razmjeni informacija o finansijskim računima; 3. Skupština donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji; 4. Skupština donijela Zakon o akcizama; 5. Skupština donijela Zakon o porezu na dodatu vrijednost.
<p>Crna Gora treba da poveća broj službenika u Poreskoj upravi na nivo koji je neophodan za djelotvoran i efikasan rad, uključujući borbu protiv korupcije i obezbijedi opsežne obuke u oblastima poreske inspekcije i procjene rizika.</p>	<p>MF/PU/UC</p>	<p>DRUGO</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapošljavanje službenika u PU; 2. Sprovođenje obuka za službenike. 	<p>III Q 2025.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Do kraja III kvartala 2025. planirano je zapošljavanje kadra u Poreskoj upravi u skladu sa novim aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i Kadrovskim planom Poreske uprave za 2025; 1.1. Na poslovima inspekcijskog nadzora realizovano je 7 novih zapošljavanja; 1.2. U CLO kancelariji popunjena predviđena 3 radna mjesta.

					<p>2. Realizovane obuke uz pomoć konsultanata MMF-a, i u oblasti analize rizika CRM, i analize rizika u dijelu poreske kontrole;</p> <p>2.1. Sprovedene obuke preko CEF programa pomoći za jačanje administrativnih kapaciteta.</p>
POGLAVLJE 17 – EKONOMSKA I MONETARNA UNIJA					
<p>Godišnji napredak: Crna Gora u okviru poglavlja 17 postigla određeni napredak što predstavlja rast u ocjeni u odnosu na Izvještaj za 2023. kada je zabilježen ograničeni napredak. Notirano je da preporuke nijesu realizovane i da ostaju na snazi i za narednu godinu.</p> <p>Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine i Crna Gora ima umjeren nivo spremnosti u ovom poglavlju.</p>					
Nadležni resor		Ključni izazovi			
CBCG		<p><u>Crna Gora nema standardne instrumente monetarne politike na raspolaganju, jer koristi euro kao zakonsko sredstvo plaćanja, ostavljajući fiskalnu politiku kao glavni instrument makroekonomske politike.</u> Upotreba eura od strane Crne Gore zasnovana je na odluci koju su vlasti donijele u posebnim okolnostima i potpuno je različita od članstva u eurozoni. Novi guverner je imenovan krajem 2023, a dalji izazov se odnosi na kodifikaciju procedura izbora viceguvernera koje bi bile transparentne, fokusirane na tehničku kompetenciju kandidata i oslobođene političkog uticaja.</p>			
MF, MONSTAT i CBCG		<p><u>U oblasti ekonomske politike nije bilo značajnog napretka u pogledu usklađivanja sa Direktivom Savjeta o zahtjevima za budžetske okvire država članica, niti uvođenja standarda Evropskog sistema računa (ESA 2010).</u> Ministarstvo finansija, Centralna banka Crne Gore i MONSTAT treba da preduzmu konkretne napore da obezbijede praktičnu saradnju i razviju odgovarajuće kapacitete za izradu statistike državnih finansija i fiskalnih obavještenja u skladu sa pravnom tekovinom EU.</p>			
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Crna Gora u predstojećoj godini treba da nastavi sa sprovođenjem revidiranog akcionog plana za usklađivanje sa pravnom	MF/CBCG	<p>ČETVRTO</p> <p>Napomena: Akcioni plan se</p>	<p>1. Fiskalna strategija Crne Gore za period 2024-2027;</p> <p>2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti;</p>	IV Q 2024/I Q 2025.	1. Vlada donijela Fiskalnu strategiju Crne Gore za period 2024-2027. – REALIZOVANO ;

<p>tekovinom EU u ovom poglavlju.</p>		<p>revidira godišnje, do kraja I kvartala svake godine (za 2025 do kraja marta 2025).</p>	<p>3. Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2025–2027; 4. Srednjoročna strategija upravljanja javnim dugom 2025-2027; 5. Program ekonomskih reformi za Crnu Goru za period 2025 – 2027.</p>		<p>2. Skupština donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti; 3. Vlada usvojila Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2025–2027. – REALIZOVANO; 4. Vlada donijela Srednjoročnu strategiju upravljanja javnim dugom 2025-2027. – REALIZOVANO; 5. Vlada usvojila Program ekonomskih reformi za Crnu Goru za period 2025 - 2027. - REALIZOVANO</p>
<p>Crna Gora da osigura da Ministarstvo finansija, Centralna banka Crne Gore i Uprava za statistiku sarađuju, međusobno koordiniraju i imaju odgovarajuće kapacitete za proizvodnju statistike državnih finansija i fiskalnih notifikacija u skladu sa metodologijom ESA 2010.</p>	<p>MF/CBCG/M ONSTAT</p>	<p>TREĆE</p>	<p>Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike.</p>	<p>I Q 2025.</p>	<p>Skupština donijela zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike.</p>

POGLAVLJE 19 – SOCIJALNA POLITIKA I ZAPOŠLJAVANJE

Godišnji napredak: Crna Gora je u okviru poglavlja 19 u 2024. godini postigla određeni napredak, kao i prethodne godine. Prošlogodišnje preporuke su djelimično sprovedene i u velikoj mjeri ostaju važeće i u ovoj godini.

Opšta spremnost: Crna Gora, kao i prethodne godine, ima određeni nivo spremnosti za članstvo u EU u poglavlju 19.

Nadležni resor	Ključni izazovi				
MSSD	<u>Usvojiti Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti i implementirati Zakon o jedinstvenom tijelu vještačenja i sprovesti reformu sistema socijalne i dječje zaštite.</u>				
MRZSD	<u>Usvojiti izmjene i dopune Zakona o radu i Zakona o zaštiti i zdravlju na radu i obezbijediti njihovo efikasno sprovođenje kroz jačanje inspekcijskih službi, kao i unapređenje socijalnog dijaloga.</u>				
MLJMP	<u>Usvojiti Zakon o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije.</u>				
ZZZCG	<u>Jačanje administrativnih kapaciteta ZZZCG-a u cilju efikasnog sprovođenja Garancije za mlade i buduće korišćenje ESF-a, kao i dodatno unapređenje Aktivnih mjera tržišta rada.</u>				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Crna Gora treba da nastavi sa jačanjem Zavoda za zapošljavanje kako bi efikasno vršio svoju funkciju kao savremena javna služba za zapošljavanje, i bio spreman za djelotvorno sprovođenje Garancije za mlade i buduću upotrebu Evropskog socijalnog fonda (ESF).	ZZZCG	TREĆE	Izmijeniti Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta ZZZCG-a i formirati relevantne organizacione jedinice koje će se baviti posredničkim i ugovaračkim poslovima u okviru IPA III i ESF strukture.	IV Q 2024. I/II Q 2025.	Povećan broj novozaposlenih službenika. - REALIZOVANO Broj realizovanih obuka.

Crna Gora treba da intenzivira reformske napore u cilju poboljšanja i blagovremenog sprovođenja aktivnih mjera na tržištu rada sa naglaskom na njihovu relevantnost za tržište rada.	MRZSD ZZZCG	i /	Jačanje kapaciteta ZZZCG-a u pogledu sprovođenja mjera aktivne politike zapošljavanja i budućeg učešća u Evropskom socijalnom fondu.	I/II Q 2025.	Povećan broj novozaposlenih službenika; Povećan broj realizovanih obuka; Definisan broj novih mjera aktivne politike zapošljavanja.
Crna Gora treba da usvoji strategiju i Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti i počne sa sprovođenjem reformi.	MSSD	/	1. Strategija o socijalnoj i dječijoj zaštiti; 2. Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti.	II Q 2025.	1. Vlada donijela Strategiju o socijalnoj i dječijoj zaštiti; 2. Skupština donijela Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti.
Crna Gora treba da usvoji Zakon o radu usklađen sa Direktivom o ravnoteži između profesionalnog i privatnog života za roditelje i staratelje i ukidanje Direktive o transparentnim i predvidljivim radnim uslovima i sa Okvirnim sporazumom EU o radu na daljinu.	MRZSD	PRVO	Priprema i donošenje Zakona o radu.	II Q 2025.	Skupština donijela Zakon o radu.
Crna Gora treba da osnaži kapacitete inspekcije rada.	MRZSD	PRVO	1. Povećati broj inspektora u okviru Inspekcije rada i Inspekcije zaštite i zdravlja na radu; 2. Obezbjediti stalnu edukaciju, obuke i trening inspektora; 3. Jačanje kapaciteta inspekcije rada i drugih relevantnih aktera za primjenu novog Zakona o radu.	II Q 2025.	1. Povećan broj inspektora; 2. Obezbjedene edukacije i trening; 3. Ojačani kapaciteti inspekcije rada i drugih aktera za primjenu novog Zakona o radu.

Crna Gora treba da unaprijedi mehanizme i sprovođenje Zakona o zaštiti i zdravlju na radu, kao i dostupnost, tačnost i analizu podataka.	MRZSD	PRVO	Jačanje kapaciteta inspekcije rada i zaštita i zdravlja na radu i drugih relevantnih aktera o mehanizmima za praćenje novih politika i zakona.	II Q 2025./ IV Q 2025.	Povećan broj inspektora.
Crna Gora treba da nastavi rad na jačanju kapaciteta socijalnih partnera i napora za poboljšanje socijalnog dijaloga.	MRZSD, Socijalni savjet	TREĆE	Jačanje kapaciteta socijalnih partnera i organizacija civilnog društva u cilju boljeg obavljanja svoje uloge u budućnosti i učešća u implementaciji EU fondova.	III Q 2025.	Definisan broj organizovanih Info sesija. Definisan broj održanih radionica sa ciljem upoznavanja socijalnih partnera sa svrhom, misijom i aktivnostima ESF i povlačenjem sredstava kroz projekte.
Crna Gora treba da donese Zakon o zabrani diskriminacije.	MLJMP	DRUGO	Uvrstiti komentare EK i finalizovati Nacrt zakona. Utvrđivanje Predloga zakona.	1. I Q 2025. 2. II Q 2025.	1. Finalizovan Nacrt zakona. 2. Vlada utvrdila Predlog zakona o zabrani diskriminacije.
Crna Gora treba da unaprijedi službe za podršku djeci, porodicama i žrtvama.	MSSD CSR	/	Razvoj politike (mjera, programa, usluga) socijalne aktivacije i razvoj planova aktivacije za ranjive ciljne grupe (osobe sa invaliditetom, žrtve porodičnog nasilja, mladi koji napuštaju sistem socijalne zaštite). Navedena aktivnost je predviđena novom Strategijom razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2025-2028, sa Akcionim planom za 2025. i realizovaće se u kontinuitetu.	II Q 2025.	Vlada donijela Strategiju socijalne i dječje zaštite. Povećan broj planova aktivacije.
Crna Gora treba da donese Zakon o jedinstvenom sistemu određivanja invaliditeta.	MSSD	/	Zakon o jedinstvenom sistemu određivanja invaliditeta.	I Q 2025.	Skupština donijela Zakon o jedinstvenom tijelu vještačenja invaliditeta.

Crna Gora treba da usvoji Strategiju za deinstitucionalizaciju.	MSSD	/	U strategiji deinstitucionalizacije za period od 2025-2028, sa Akcionim planom za 2025. predviđene su aktivnosti koje se odnose na promociju usluga na lokalnom novou, uspostavljanje integrisanih usluga, utvrđivanja načina finansiranja usluga što podrazumijeva bolju sardanju i uvezanost državnog i lokalnog nivoa.	I Q 2025.	Vlada donijela Strategiju za deinstitucionalizaciju.
Crna Gora treba da poboljša kapacitete centara za socijalni rad.	MSSD	TREĆE	Jačanje kapaciteta zaposlenih stručnih radnika u centrima za socijalni rad u području socijalne aktivacije korisnika materijalnog obezbeđenja.	II Q 2025.	Povećan broj stručnih radnika.
Crna Gora treba da poboljša kapacitete Instituta za socijalnu i dječiju zaštitu.	MSSD	TREĆE	Strategijom deinstitucionalizacije za period od 2025-2028. predviđene su aktivnosti koje se odnose na jačanje kapaciteta Instituta za socijalnu i dječiju zaštitu.	II Q 2025.	Povećan broj stručnih radnika. Definisan broj održanih promocija usluga na lokalnom novou. Definisan broj uspostavljenih integrisanih usluga.

POGLAVLJE 20 – PREDUZETNIŠTVO I INDUSTRIJSKA POLITIKA

Godišnji napredak: Ostvaren je dobar napredak, prvenstveno sprovođenjem preduzetničke i industrijske politike i završetkom priprema za usklađivanje sa važećim okvirom politike EU.

Opšta spremnost: Crna Gora je postigla dobar nivo spremnosti u ovoj oblasti.

Poglavlje 20 je privremeno zatvoreno 16. decembra 2024, na Međuvladinoj konferenciji koja je održana u Briselu.

Nadležni resor	Ključni izazovi
MER (Koordinaciono tijelo za izradu i implementaciju Industrijske politike)	U pogledu dalje implementacije Industrijske politike za period 2024-2028, veoma je važno <u>kreiranje novih programskih inicijativa i instrumenata Industrijske politike u skladu sa EU Industrijskom politikom</u> (programi i instrumenti za unapređenje konkurentnosti industrije na planu dvostruke tranzicije poput programa iz oblasti industrijske modernizacije, cirkularne i zelene ekonomije, resursno efikasne i čistije proizvodnje, digitalizacije itd.), te je u tom smislu istaknut predlog za <u>sagledavanje mogućnosti eksterne podrške koja bi trebalo da omogući prenos uspješno implementiranih projekata i njihovu primjenu u industriji CG</u> . Takođe je <u>prepoznata i važnost daljeg jačanja administrativnih kapaciteta</u> (kako na nivou MER, tako i

	na nivou Koordinacionog tijela za izradu i implementaciju Industrijske politike) za monitoring implementacije, s posebnim fokusom na korišćenje alata za rano upozorenje i procjenu rizika.				
MF i PU MER	Proces usklađivanja sa Direktivom o suzbijanju kašnjenja u plaćanju poslovnim transakcijama je završen kroz Zakon o rokovima izmirenja novčanih obaveza („Sl. list CG“, br. 113/24). <u>U cilju praćenja efikasnosti dalje implementacije u zajedničkoj koordinaciji definisati način vršenja nadzora nad Zakonom.</u>				
MER i Sekretarijat Savjeta za konkurentnost	<p>U cilju jasnog identifikovanja ključnih barijera za poslovanje, od strane Sekretarijata Savjeta za konkurentnost pripremljen je <u>Akcioni plan za eliminisanje biznis barijera sa kojima se susreće poslovna zajednica</u> (usvojen na sjednici Savjeta za konkurentnost održanoj 11. marta 2024). Akcionim planom je identifikovano 11 ključnih barijera, koje su prepoznate kao konkretni zadaci, koji će se kroz 37 pojedinačnih aktivnosti nastojati ispuniti u zadatim kratkoročnim (kraj 2025) ili srednjoročnim okvirima (kraj 2026). Sekretarijat Savjeta za konkurentnost na kvartalnoj osnovi prikuplja izjašnjenja od nadležnih institucija, koji predstavljaju inpute za pripremu Izvještaja o statusu realizacije aktivnosti iz Akcionog plana za eliminisanje biznis barijera sa kojima se susreće poslovna zajednica.</p> <p>Za prioritetne ciljeve odabrane su barijere za koje institucije procjenjuju da mogu biti uklonjene u kraćem roku, odnosno barijere čije će uklanjanje imati pozitivne efekte za cjelokupno nacionalno privredno okruženje. <u>U tom smislu, od izuzetne važnosti za uspješnu realizaciju aktivnosti iz AP je posvećenost nadležnih institucija (međuresorna saradnja) i timski rad kako bi se identifikovane barijere eliminisale, kao i intenzivna uključenost svih ostalih institucija koje mogu da doprinesu da se definisani zadaci realizuju u što je moguće kraćem roku, uz aktivnu uključenost i privrednih udruženja, kao i tima Sekretarijata.</u></p>				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Crna Gora treba da dovrši usklađenost sa Direktivom o suzbijanju kašnjenja u plaćanju kroz donošenje Zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza.	MF	/	Zakon o rokovima izmirenja novčanih obaveza.	IV Q 2024.	Skupština donijela Zakon („Sl. list CG“, br. 113/24). - REALIZOVANO

Crna Gora da nastavi sa sprovođenjem Industrijske politike Crne Gore 2024-2028.	MER	/	<p>1. Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za implementaciju Industrijske politike za 2024. godinu;</p> <p>2. Akcioni plan za sprovođenje Industrijske politike za 2025-2026;</p> <p>3. Kontinuirano sprovođenje IP do kraja perioda implementacije - Akcioni plan za sprovođenje za period 2027-2028 i prateći Izvještaji o realizaciji Akcionog plana.</p>	<p>1. I Q 2025.</p> <p>2. II Q 2025.</p> <p>3. Kontinuirano nakon 2026.</p>	<p>1. Usvojen Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za implementaciju Industrijske politike za 2024;</p> <p>2. Usvojen Akcioni plan za implementaciju Industrijske politike za period 2025-2026.</p>
Adresirati poslovne barijere koje su identifikovane od strane Savjeta za konkurentnost.	MER i Sekretarijat Savjeta za konkurentnost (veza sa Reformskom agendom 1.1.3. - korak 4)	/	Realizacija Akcionog plana za eliminisanje biznis barijera sa kojima se suočava poslovna zajednica.	Kvartalno - u kontinuitetu za period trajanja Akcionog plana 2025-2026.	Usvojen Izvještaj o statusu realizacije Akcionog plana.

POGLAVLJE 25 – NAUKA I ISTRAŽIVANJE

Godišnji napredak: Crna Gora u okviru poglavlja 25 ima dobar napredak, što je ista ocjena u odnosu na Izvještaj za 2023. Notirano je da određene preporuke nijesu realizovane i da ostaju na snazi i za narednu godinu.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine i Crna Gora ima dobar nivo spremnosti u ovom poglavlju.

Nadležni resor	Ključni izazovi
MPNI	<p>Izazov koji se odnosi na prvu preporuku: Crna Gora je usaglasila zvaničnim putem Mapu puta za <u>pripremu nove Strategije pametne specijalizacije u saradnji sa Generalnim direktoratom Udruženi istraživački centar (DG JRC) EK</u>. Mapa puta predstavlja indikativni plan koji predstavlja faze pripreme S3, nadležne institucije i vremenski raspored aktivnosti. Prema ovom planu, usvajanje nove S3 planirano do kraja IV kvartala 2025. godine, a mišljenje EK u I kvartalu 2025. godine. Crna Gora trenutno je u fazi kvantitativne analize, koja se radi uz ekspertsku podršku koju je obezbijedio DG JRC, a preliminarni rezultati iste su od strane DG JRC-ija dostavljeni MPNI početkom decembra 2024, pa su u toku konsultacije na nacionalnom nivou. <u>Ovo znači da već u ovoj fazi ima pomjerenja u indikativnom planu, što je potrebno uzeti u obzir, posebno naglašavajući da se priprema Strategije radi u saradnji i uz odobravanje faza od strane DG JRC. Drugi važan izazov je uspostavljanje kontinuiteta statistike „Istraživanje i razvoj“.</u> MPNI je u novembru 2024. postalo zvanični proizvođač ove statistike i potrebno je sprovesti istraživanje i pribaviti potrebne nedostajuće podatke (za period 2021-2023), kako bi se od 2025. krenulo sa redovnim prikupljanjem podataka na godišnjem nivou.</p>

	Izazov je i porast učešća u Okvirnom programu za istraživanja i inovacije „Horizont Evropa“, koji je u 2024. godini zabilježio pad u odnosu na prethodni period. S obzirom na činjenicu da su prve godine implementacije programa zabilježile pozitivan trend, te da se ulaganje u nauku i inovacije na nacionalnom nivou značajno povećalo kako u programskom dijelu, tako i u pogledu obima finansijske podrške, razumljivo je da su se korisnici okrenuli nacionalnim programima podrške nauci i inovacijama, zbog čega je plan za 2025. godinu usmjeren na <u>kontinuirano jačanje kapaciteta za učešće u ovom programu i pružanje posebnih vidova podrške</u> (obuke, treninzi, peer-review aplikacija, studijske posjete, događaji umrežavanja, finansijska podrška i sl), a u čemu je Crna Gora tokom 2024. napravila značajniji iskorak.				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Usvojiti novu Strategiju pametne specijalizacije i nastaviti sa njenom implementacijom.	MPNI	/	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizovati proces eksterne evaluacije Strategije pametne specijalizacije Crne Gore 2029-2024 i Operativnog programa za implementaciju S3 2021-2024; 2. Pripremiti Završni izvještaj o implementaciji Strategije pametne specijalizacije u Crnoj Gori 2019-2024; 3. Sprovesti kvantitativnu analizu; 4. Sprovesti Proces preduzetničkog otkrivanja (EDP); 5. Dizajniranje sistema monitoringa i evaluacije i finansijski okvir; 6. Priprema strateškog S3 dokumenta i usvajanje na Vladi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. I Q 2025. 2. I/II Q 2025.. 3. I/II Q 2025 4. II/III Q 2025. 5. IV Q 2025. 6. IV Q 2025. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizovan proces eksterne evaluacije S3 2019-2024; 2. Pripremljen i usvojen Završni izvještaj S3 2019-2024; 3. Urađena kvalitativna analiza; 4. Sproveden EDP; 5. Kreiran sistem monitoringa, evaluacije i pripremljen finansijski okvir; 6. Vlada donijela novu strategiju S3 2026-2031.
Jačanje nacionalnog inovacionog ekosistema.	<ol style="list-style-type: none"> 1. MPNI/Fond za inovacije Crne Gore 2. IPC „Tehnpolis“ 	/	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jačanje sistema upravljanja inovacijama, sistema monitoringa i snaženje kapaciteta zaposlenih u ključnim institucijama sistema; 2. Održavanje kontinuiteta finansijske podrške razvoju nauke i inovacija; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. I-IV Q 2025. 2. I-IV Q 2025. 3. I-IV Q 2025. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Broj održanih obuka, treninga i dokumenata koji su urađeni uz smjernice i podšku SB i UN; 2. Broj sprovedenih programskih linija podrške;

	Nikšić i Naučno-tehnološki park Crne Gore/MPNI		3. Jačanje uloge i podrške inovacionih infrastruktura u većinskom državnom vlasništvu; 4. Priprema Programa za nauku i inovacije 2025-2029.	4. I/IIQ 2025.	2.1. Broj dodijeljenih projekata; 3. Broj sprovedenih programa podrške inovacionih infrastruktura; 3.1. Broj održanih događaja/obuka/treninga; 4. Usvojen Program za nauku i inovacije 2025-2029.
Usvajanje nove Strategije naučno-istraživačke djelatnosti i Zakona o naučno-istraživačkoj djelatnosti.	MPNI	/	1. Pripremiti Godišnji izvještaj o implementaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije naučno-istraživačke djelatnosti 2024-2028, za 2024; 2. Utvrditi Predlog Zakona o naučno-istraživačkoj djelatnosti; 3. Priprema podzakonskih akata koji se odnose na novi Zakon o naučno-istraživačkoj djelatnosti.	1. I/II Q 2025. 2. I Q 2025. 3. II/III Q 2025.	1. Pripremljen i usvojen Godišnji izvještaj. 2. Skupština donijela Predlog Zakona o naučno-istraživačkoj djelatnosti; 3. Usvojena podzakonska akta.

POGLAVLJE 26 – OBRAZOVANJE I KULTURA

Godišnji napredak: Crna Gora u okviru poglavlja 26 ima određeni napredak, što je ista ocjena u odnosu na Izvještaj za 2023. Notirano je da određene preporuke nijesu realizovane i da ostaju na snazi i za narednu godinu.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine i Crna Gora ima dobar nivo spremnosti u ovom poglavlju.

Nadležni resor	Ključni izazovi
MPNI	Da se usvoji visokokvalitetna, sveobuhvatna i finansijski procijenjena <u>Strategija obrazovnog sektora sa jasnim i realnim ciljevima zasnovanim na dokazima kao i čvrst finansijski okvir za njeno održivo sprovođenje.</u>
	<u>Uspostaviti mehanizme za evaluaciju praktičnog učenja na nivou stručnog obrazovanja i visokog obrazovanja i obezbijedi povećano učenje kroz rad kod poslodavaca.</u>
	<u>Omogućiti punu implementaciju, finansiranje i praćenje nove Strategije za mlade 2023-2027.</u>

PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Kada je u pitanju stručno obrazovanje i obuka (VET), više fokusa treba staviti na učenje kroz rad kod poslodavaca na nivou stručnog obrazovanja i visokog obrazovanja.	MPNI	/	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izrada obrazovnih programa stručnog obrazovanja; 2. Sprovođenje obuke nastavnika i instruktora praktičnog obrazovanja; 3. Promocija dualnog obrazovanja u oblasti srednjeg stručnog i visokog obrazovanja; 4. Formiranje Fonda za podršku dualnom obrazovanju u saradnji sa poslodavcima; 5. Izrada plana praćenja uspješne realizacije praktične nastave. 	IV Q 2025.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Broj usvojenih obrazovnih programa; 2. Broj realizovanih obuka; 3. Broj učenika/studenata koji učestvuju u programima dualnog obrazovanja; 4. Odluka o formiranju Fonda za podršku dualnom obrazovanju; 5. Usvojen plan praćenja realizacije praktične nastave.
Niska stopa upisa je i dalje evidentna na sjeveru i potrebni su dodatni napor kako bi se obezbijedilo pristupačno i kvalitetno obrazovanje za ranjive grupe.	MPNI	/	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promotivne kampanje za upis djece u predškolske ustanove; 2. Širenje interaktivnih službi na sjeveru. 	Školska 2025/2026.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Povećan broj upisane djece na sjeveru; 2. Povećan broj interaktivnih službi na sjeveru.

POGLAVLJE 29 – CARINSKA UNIJA

Godišnji napredak: Crna Gora je ostvarila određeni napredak u ovom poglavlju, koji je imala i u Izvještaju za 2023. Preporuke od prošle godine su djelimično sprovedene i uglavnom ostaju na snazi i za narednu godinu.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, Crna Gora je umjereno spremna u ovom poglavlju, što je ista ocjena kao i prošle godine.

Nadležni resor	Ključni izazovi
UC/MF	<u>U narednoj godini, Crna Gora treba da:</u>

	<p>- završi pravne i tehničke pripreme za pristupanje Konvenciji o zajedničkom tranzitnom postupku, kao i za uspostavljanje i korišćenje novog kompjuterizovanog tranzitnog sistema (NKTS - faza 5);</p> <p>- usvoji i sprovede novu poslovnu strategiju i informacionu strategiju Uprave carina;</p> <p>- osigura odgovarajuću kadrovsku popunjenost i finansiranje za nadogradnju svojih informacionih sistema, kojima se omogućava povezanost i interoperabilnost sa elektronskim carinskim okruženjem EU.</p>				
MZ	<p><u>Crna Gora treba da:</u></p> <p>- usvoji Zakon o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci;</p>				
UC/MF	<p>- unaprijedi nadzor i kontrolu svih operacija u luci Bar, uključujući i pošiljke duvanskih proizvoda.</p>				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Završiti pravne i tehničke pripreme za pristupanje Konvenciji o zajedničkom tranzitnom postupku, kao i za uspostavljanje i korišćenje novog kompjuterizovanog tranzitnog sistema (NKTS - faza 5).	MF/UC	PRVO I TREĆE	<ol style="list-style-type: none"> Zakon o ratifikaciji Konvencije o zajedničkom tranzitu; Zakon o ratifikaciji Konvencije o pojednostavljenju formalnosti u trgovini robom; <p>Ministarstvo finansija u koordinaciji sa Upravom carina radi na izradi Nacrta zakona o ratifikaciji Konvencije o zajedničkom tranzitu i Nacrta zakona o ratifikaciji Konvencije o pojednostavljenju formalnosti u trgovini robom ;</p> <ol style="list-style-type: none"> Nacionalna primjena NCTS je započela 9. septembra 2024, prvo na 5 carinskih ispostava, a od 1. oktobra 2024. se primjenjuje na cijelom carinskom području Crne Gore. 	<p>1. II Q 2025.</p> <p>2. II Q 2025.</p>	<p>Vlada utvrdila Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije o zajedničkom tranzitnom postupku.</p> <p>Vlada utvrdila Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije o pojednostavljenju formalnosti u trgovini robom.</p> <p>Pozitivan izvještaj nadležnog direktorata EK (DG TAXUD) sa pre-monitoring misije je održana u periodu 14-16. januara 2025.</p>

				REALIZOVANO	
Osigurati odgovarajuću kadrovsku popunjenost i finansiranje za nadogradnju svojih informacionih sistema, kojima se omogućava povezanost i interoperabilnost sa elektronskim carinskim okruženjem EU.	UC	DRUGO I TREĆE	<p>Administrativni kapaciteti</p> <p>Kadrovskim planom za 2024. u Upravi carina planirano je zapošljavanje ukupno 27 izvršilaca u carinarcima, carinskim ispostavama, filijalama, kao i u sektorima, službama i odjeljenjima.</p> <p>Imajući u vidu da su intezivirane aktivnosti na realizaciji projekata Uprave carina vezanih za implementaciju IT sistema, te u cilju obezbjeđenja adekvatnih kadrovskih kapaciteta u Sektoru za carinsko-informacioni sistem, predviđeno je zapošljavanje troje izvršilaca u Odsjeku za projektovanje, razvoj i održavanje aplikativnog softvera.</p> <p>Takođe, predviđeno je zapošljavanje u Sektoru za carinske sistem i procedure, Odsjek za tranzit, Grupi za podršku korisnicima, dva izvršioca. Početkom novembra 2024. Uprava za ljudske resurse pokrenula je postupak popunjavanja navedenih pozicija, putem javnih i internih oglasa.</p>	Realizacija u toku.	<p>Popunjena oglašena radna mjesta u UC.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nakon sprovedenog postupka provjere kompetencija, znanja i vještina prijavljenih kandidata, donijete su dvije Odluke o izboru kandidata, za dva oglašena radna mjesta, i to za radno mjesto u Odsjeku za ljudske resurse, putem javnog, i za radno mjesto u Odsjeku za suzbijanje krijumčarenja putem internog oglasa. Što se tiče postupka popunjavanja radnih mjesta u IT Sektoru nije bilo prijavljenih kandidata po osnovu internih oglasa, te je tokom decembra 2024. godine pokrenut postupak popunjavanja tih radnih mjesta putem javnih oglasa, dok je u Odsjeku za tranzit raspisan javni oglas za prijem jednog izvršioca i postupak je u toku. Takođe, za radno mjesto u Grupi za podršku korisnicima (Help desk) nije bilo prijava putem internog, pa je pokrenut postupak za popunjavanje radnog mjesta putem javnog oglasa. Vlada je 9. januara 2025. godine donijela Rješenje o određivanju vršiteljke dužnosti direktorice Uprave carina do imenovanja direktora Uprave carina u skladu sa zakonom, a najduže do šest mjeseci.
			Finansiranje implementacije IT Sistema: UC je u okviru pripreme	Aktivnosti definisane ToR	Sprovedene aktivnost ideofinisaneToR.

			<p>strateškog odgovora Crne Gore za IPA III zatražila podršku za realizaciju projekata iz IPA 2024. i to: Podrška Upravi carina u ustanovljavanju automatizovanog izvoznog sistema (AES) i uvoznog kontrolnog sistema (ICS2), I u toku je izrada Projektnog zadatka (ToR).</p> <p>Planirana su sredstva u Budžetu CG za 2025. godinu u okviru Plana rasta EU za Zapadni Balkan - Refomska agenda Crne Gore – Digitalizacija.</p> <p>Planirana su sredstva u Budžetu CG za 2025.</p>	Rok za realizaciju 31. XII 2025.	<p>Predviđena sredstva za implementaciju IT Sistema za 2025. godinu u iznosu od 800.000,000 eura (od ukupno odobrenih 5.500.000,00 eura).</p> <p>Dodatno, u Budžetu CG za 2025. godinu planirana su sredstva za nadogradnju i održavanje CIS u iznosu od 1.150.000,00 eura.</p>
Usvojiti i primjenjivati Poslovnu strategiju UC.	UC	SVA TRI	Poslovna strategija UC, s pratećim akcionim planom.	/	Uprava carina je u avgustu 2024. usvojila Poslovnu strategiju sa Akcionim planom za period 2024-2026. REALIZOVANO
Usvojiti Zakon o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci.	MZ	PRVO	Donijeti Zakon o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci.	III Q 2025 ² .	Vlada utvrdila Predlog zakona.
Osigurati punu operativnost Cargo targeting Sistema (CTS) u SZ „Luka Bar” radi	UC	DRUGO I TREĆE	1. U Slobodnoj zoni „Luka Bar” uspješno je implementiran Sistem za targetiranje pošiljki Svjetske carinske organizacije	1. III Q 2024.	1. Sistem za targetiranje pošiljki SCO u produkciji od 12. avgusta 2024. REALIZOVANO

² U skladu sa Nacrtom PPCG 2025-2026, imajući u vidu da se očekuju komentari DG TAXUD-a na Nacrt zakona.

<p>jačanja kapaciteta carine da sprovodi carinsko zakonodavstvo</p> <p>Osigurati kontinuitet u sprovođenju nadzora i kontrola svih operacija u SZ „Luka Bar“, uključujući i pošiljke duvanskih proizvoda</p>			<p>(Cargo Targeting System-CTS), te je isti u produkciji od 12. avgusta 2024;</p> <p>2. Planirano je da se sa aktivnostima na implementaciji Sistema otpočne 2025, a procijenjeno neophodno vrijeme za njegovu punu implementaciju je tri godine (uključujući izmjenu zakonske regulative, objavljivanje tendera za izbor najboljeg ponuđača – izdavaoca identifikacionih oznaka, izrada ugovora, praćanje sistema, vođenje kampanje o benefitima Sistema itd). Međutim, nakon sagledavanja najboljih praksi u implementaciji ovog Sistema u Velikoj Britaniji i Sloveniji, nadležni organi pripremaju Mapu puta kojom će se skratiti rok za njegovu implementaciju.</p>	<p>2. Period 2025-2028. (utvrđen Fiskalnom strategijom)</p>	<p>2. Implementiran Track&Trace system (sistem sledljivosti + sistem sigurnosti)</p>
<p>Usvajanje i primjena IT strategije Uprave carina.</p>	<p>UC</p>	<p>TREĆE</p>	<p>IT 2024-2026. strategija obuhvata plan za ispunjenje obaveza iz trećeg završnog mjerila kojim je EK pozvala Crnu Goru da prije pristupanja, u skladu sa zahtjevima carinskog zakonodavstva, ostvari „dovoljan napredak u razvoju svih neophodnih međusobno povezanih IT Sistema“, posebno Novog kompjuterizovanog tranzitnog sistema (NCTS), Sistema za upravljanje integrisanom tarifom (ITMS), Sistema kontrole izvoza (ECS) i Sistema kontrole uvoza (ICS).”</p>	<p>/</p>	<p>Donijeta IT strategija Uprave carina u decembru 2024.</p> <p>REALIZOVANO</p>

KLASTER 4. ZELENA AGENDA I ODRŽIVA POVEZANOST

Klaster 4 obuhvata četiri poglavlja: poglavlje 14 - Saobraćajna politika, poglavlje 15 – Energetika, poglavlje 21 – Trans-evropske mreže i poglavlje 27 – životna sredina i klimatske promjene.

Pregovarač za klaster je imenovan ispred Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, a ostale ključne institucije su, između ostalih, Ministarstvo energetike, Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa, Ministarstvo saobraćaja, Ministarstvo pomorstva, Agencija za zaštitu životne sredine, Agencija za civilno vazduhoplovstvo. Važnost klastera ogleda se u usklađivanju Crne Gore sa standardima EU, smanjenju negativnog uticaja na životnu sredinu i jačanju energetske i saobraćajne infrastrukture, što doprinosi ekonomskoj konkurentnosti i kvalitetu života građana. U odnosu na prethodnu godinu, EK je kroz Izvještaj prepoznala napredak u poglavlju 27 prevashodno kroz dalje usklađivanje sa pravnom tekovinom EU. Međutim, lošiji napredak je zabilježen kod prostala tri poglavlja (14, 15 i 21), što ukazuje na potrebu ulaganja dodatnih napora kako bi se realizovale preporuke iz Izvještaja i postigao bolji napredak u narednoj godini. Za ova poglavlja se očekuje bolja sinergija na nivou resornih ministarstava, relevantnih aktera i Skupštine, kako bi se ubrzale aktivnosti i postigli vidljivi rezultati na planu ispunjenja preporuka. U odnosu na prethodnu godinu, kod sva četiri poglavlja iz klastera 4 je konstatovana istovjetna spremnost za članstvo u EU.

Preporuke iz Izvještaja Crna Gora vidi kao značajne smjernice koje će nam pomoći ubrzanju ispunjenja preostalih obaveza i jačanja reformskog procesa, pa u tom kontekstu trebaju biti uloženi dodatni napor administracije kako bi se ubrzala dinamika ispunjenja obaveza iz evropske agende. Crna Gora treba ostati posvećena daljem usklađivanju nacionalnog zakonodavstva s pravnom tekovinom EU u oblastima koje pokriva klaster, uz poseban fokus na poglavlje 27 usljed njegove kompleksnosti i izazova na planu ispunjenja završnih mjerila.

POGLAVLJE 14 – SAOBRAĆAJNA POLITIKA

Godišnji napredak: Crna Gora je u okviru poglavlja 14 ostvarila ograničen napredak, što predstavlja pad u ocjeni u odnosu na Izvještaj za 2023. kada je zabilježen dobar napredak. Notirano je da su preporuke od prošle godine djelimično realizovane i da ostaju na snazi i za narednu godinu.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine i Crna Gora ima umjeren/dober nivo spremnosti u ovom poglavlju.

Nadležni resor	Ključni izazovi
MSA	<u>Usvojiti novi Zakon o željeznici kako bi se osiguralo postojanje potpuno funkcionalnog, operativno nezavisnog i odgovarajuće kadrovski popunjenog željezničkog regulatornog tijela i organa za bezbjednost na željeznici.</u>
MSA/MPA MUP	<u>Uspostaviti strateški ITS okvir za željezničku i pomorsku mrežu.</u> <u>Osigurati potpuno sprovođenje, finansiranje i praćenje strategije za bezbjednost u drumskom saobraćaju za period 2024-2030.</u>

PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Kada je u pitanju opšti saobraćaj, nije bilo napretka u ažuriranju nacionalne strategije za saobraćaj (Strategija za razvoj saobraćaja 2019 – 2035) kako bi se uskladila s evropskom Strategijom za održivu i pametnu mobilnost.	MSA	PRVO	Ažuriranje Strategije za razvoj saobraćaja 2019 – 2035. je planirano za 2025. Nakon selekcije Transport policy eksperta u okviru TTFP projekta formiraće se radna grupa koja će zajedno sa ekspertom raditi na ažuriranju strategije. Očekuje se da će se početi sa radom u februaru 2025.	IV Q 2025.	Ažurirana strategija za razvoj saobraćaja 2019 – 2035.
U oblasti drumskog saobraćaja, Crna Gora je u julu 2024. usvojila novu Strategiju poboljšanja bezbjednosti u drumskom saobraćaju za period 2024-2030. Dobro institucionalno upravljanje s podijeljenom odgovornošću među učesnicima ključno je za njeno puno sprovođenje kao i smanjen broj smrtnih slučajeva i slučajeva s teškim povredama	MUP	/	<ol style="list-style-type: none"> Sprovođenje strategije Ministarstvo saobraćaja je iniciralo uspostavljanje Koordinacionog tijela za poboljšanje bezbjednosti saobraćaja na putevima. S obzirom na unutrašnju organizaciju Ministarstvo unutrašnjih poslova je nadležno za formiranje Koordinacionog tijela. 	<ol style="list-style-type: none"> Kontinuirano Realizovano 	<ol style="list-style-type: none"> Sprovođenje Strategije. Koordinaciono tijelo uspostavljeno. REALIZOVANO
Novi srednjoročni program održavanja i obnove puteva još nije usvojen i Crna Gora se i dalje oslanja na godišnje planiranje. Kasni se sa sprovođenjem Programa za razvoj i uvođenje inteligentnih	MSA	/	<ol style="list-style-type: none"> Donijeti srednjoročni program održavanja i obnove puteva 	1. Rok zavisi od donošenja Prostornog plana Crne Gore do 2024.	1. Vlada donijela Srednjoročni program;

<p>transportnih sistema 2022-2026, a dodjela kapaciteta i resursa ostaje nejasna. Potrebni su dalji naponi za potpuno usklađivanje s pravnom tekovinom EU o socijalnim i tržišnim pravilima u drumskom saobraćaju.</p>			<p>2. Sprovođenje Programa za razvoj i uvođenje inteligentnih transportnih sistema 2022-2026</p>	<p>2. IV Q 2025.</p>	<p>2. Vlada utvrdila Predlog zakona o radnom vremenu i pauzama u toku radnog vremena mobilnih radnika i tahografa u drumskom prevozu.</p> <p>*U dijelu ITS u drumskom saobraćaju Ministarstvo je obezbijedilo podršku EBRD u dijelu izrade Studije implementiranja ITS u drumskom saobraćaju;</p>
<p>U zakonodavstvu u željezničkom saobraćaju nije bilo napretka u usklađivanju s pravnom tekovinom EU.</p>	<p>MSA</p>	<p>DRUGO</p>	<p>Uskadići se s pravnom tekovinom EU u oblasti željezničkog saobraćaja kroz Zakon o željeznici</p>	<p>I Q 2025.</p>	<p>Vlada utvrdila Predlog zakona o željeznici.</p>
			<p>Uskadići se s pravnom tekovinom EU u oblasti željezničkog saobraćaja Zakon o bezbjednosti i interoperabilnosti željeznice.³</p>	<p>II Q 2025.</p>	<p>Vlada utvrdila Predlog zakona o bezbjednosti i interoperabilnosti željeznice.</p>
<p>U oblasti pomorskog saobraćaja kasni se sa punom implementacijom Sistema za praćenje i nadzor brodskog saobraćaja (VTMS) (druga faza) što otežava sprovođenje pomorskih sigurnosnih politika u Bokokotorskom zalivu. Jedinstveni nacionalni</p>	<p>MPO</p>	<p>/</p>	<p>Oprema koja je bila predviđena projektom VTMS, druga faza, je instalirana i sistem je pušten u rad u decembru 2024.</p>	<p>REALIZOVANO u IV Q 2024.</p>	<p>Uspostavljen VTMS (druga faza). Takođe, Ministarstvo je donijelo Pravilnik o izmjenama i dopuni pravilnika o načinu vršenja nadzora, informisanja i upravljanja pomorskim saobraćajem („Sl. list CG”, br. 43/24) i Pravilnik o načinu najave dolaska broda u luku i odlaska broda iz luke („Sl. list CG”, br. 102/24).</p>

³ Posredstvom Ministarstva evropskih poslova, obezbijeđena je konsultantska pomoć u okviru koje je urađen nacrt Zakona, nakon čega je obrazovana radna grupa radi pripreme nacrta za Javnu raspravu.

pomorski prozor pokrenut je u avgustu 2024.					
U oblasti unutrašnjih plovnih puteva nije bilo napretka.	MPA	/	Utvrđiti Predlog zakona o sigurnosti plovidbe, kroz koji će se transponovati EU legislativa koja se odnosi na sigurnost plovidbe.	IV Q 2025.	Vlada utvrdila Predlog zakona o sigurnosti plovidbe.
Što se tiče vazdušnog saobraćaja Crna Gora je postigla dobar stepen usklađenosti s pravnom tekovinom EU. Prije nego što prelaz na drugu fazu Sporazuma o zajedničkom evropskom vazdušnom prostoru (ECAA) bude moguć, potrebno je ispuniti zahtjeve za tržišno nadmetanje i državnu pomoć. U aprilu 2024. Vlada je nastavila s drugom fazom tendera za koncesiju aerodroma, uz savjetodavnu podršku Međunarodne finansijske korporacije	MSA	/	Na bilateralnom dijelu 3. sastanka Zajedničkog odbora ECAA sporazuma (ECAA Joint Committee), održanog 19-20. juna 2024. u Podgorici, predstavnici Agencije za civilno vazduhoplovstvo, Ministarstva saobraćaja, kao i Agencije za zaštitu konkurencije, informisali su predstavnike EK o "otvorenim pitanjima" koja se odnose na konkurenciju i državnu pomoć. U skladu sa dogovorom, pripremljeno je pisano izjašnjenje sa komentarima u odnosu na navode iz predmetnog pisma Evropske komisije – DG MOVE, dostavljenog 2. jula 2024. Najavljene su povratne informacije iz DG MOVE. Povratne informacije još uvijek nijesu pristigle od DG MOVE.	Rok nije moguće precizirati jer zavisi i od povratnih informacija od strane DG MOVE.	Usvojen ECAA sporazum na Vladi.
Nije bilo značajnog pomaka u kombinovanom prevozu kao ni u pravima putnika. Crna Gora se ohrabruje da ih unaprijedi u svim vidovima saobraćaja.	MSA	/	Izrada Predloga zakona o dopunama Zakona o ugovorima o prevozu u drumskom saobraćaju. Zakon je potrebno uskladiti sa Regulativom (EU) br. 181/2011. Ovim zakonom uređuju se ugovorni i drugi	IV Q 2025.	Vlada utvrdila Predlog zakona o dopunama Zakona o ugovorima o prevozu u drumskom saobraćaju.

obligacioni odnosi u oblasti prevoza putnika i tereta u unutrašnjem i međunarodnom drumskom saobraćaju.

POGLAVLJE 15 – ENERGETIKA

Godišnji napredak: Crna Gora je u okviru poglavlja 15 ostvarila ograničen napredak, što predstavlja pad u ocjeni u odnosu na Izvještaj za 2023. kada je zabilježen određeni napredak. Notirano je da preporuke Komisije od prošle godine su samo djelimično sprovedene i uglavnom ostaju na snazi.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, Crna Gora ima dobar nivo spremnosti u ovom poglavlju.

Nadležni resor		Ključni izazovi			
MEN	<u>Kompletirati i započeti sa sprovođenjem Nacionalnog energetskeg i klimatskog plana u skladu sa ciljevima Energetske zajednice u oblasti klime i energetike.</u>				
MEN	<u>Usvojiti i sprovesti Zakon o energetici, kojim se prenosi Paket za integraciju tržišta električne energije.</u>				
MRNG	<u>Usvojiti i sprovesti Zakon o sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima i osposobiti tijelo zaduženo za čuvanje naftnih rezervi.</u>				
MEN	<u>Ubrzati usklađivanje sa Direktivom o energetskim svojstvima zgrada i uvođenju energetske efikasnosti uz nove ciljeve kako bi se postigla usklađenost sa politikom EU „talas obnove“.</u>				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Rad na Nacionalnom energetskeg i klimatskeg planu, strateškom dokumentu za razvoj energetskeg sektora do 2030. godine, koji je značajno kasnio, još uvijek je u toku. Dokument tek treba dostaviti na mišljenje Sekretarijatu Energetske zajednice.	MEN	/	U toku su aktivnosti na finalizaciji Nacionalnog energetskeg i klimatskeg plana Crne Gore (NECP) za period do 2030. godine. Paralelno sa izradom NECP-a, radi se i na izradi Strateška procjena uticaja na životnu sredinu za NECP. S obzirom na proces javnih konsultacija koji će uslijediti početkom 2025. i pribavljanje zvaničnog mišljenja od strane Sekretarijata energetske zajednice rok za usvajanje dokumenta je jun 2025.	II Q 2025.	Vlada usvojila Nacionalni energetskeg i klimatskeg plana Crne Gore (NECP).

<p>U oblasti sigurnosti snabdijevanja, još jedan dugo odgađani dokument, Zakon o sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima, usvojen je 10. decembra 2024. godine</p>	<p>MRNG</p>	<p>PRVO</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima; 2. Pravilnik o načinu obračuna i uplate naknade za obavezne rezerve naftnih derivata; 3. Pravilnik o metodologiji prikupljanja i obrade podataka i obračunavanju prosječnog dnevnog neto uvoza i prosječne dnevne potrošnje naftnih derivata i količine formiranih obaveznih rezervi naftnih derivata. <p>Zakonom je propisano tijelo koje će formirati i održavati obavezne rezerve – Uprava za ugljovodonike i uvoznici naftnih derivata.</p>	<p>Realizovano</p>	<p>Skupština donijela Zakon o sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima („Sl. list CG“, broj 119/24)</p> <p>Donijeti pravilnici</p>
<p>Što se tiče unutrašnjeg energetskog tržišta, Crna Gora kasni s usklađivanjem i sprovođenjem Integracionog paketa električne energije, što je preduslov za integraciju tržišta.</p>	<p>MEN</p>	<p>DRUGO</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o energetici; 2. Zakon o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o energetici se nalazi u skupštinskoj proceduri. 2. II Q 2025 - Zakon o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa – II Q 2025. 	<p>Zakoni donijeti od strane Skupštine i objavljeni u Službenom listu.</p>
<p>Na tržištu dan – unaprijed registrovano je 26 učesnika, dok je lansiranje unutar dnevnog tržišta još uvijek na čekanju.</p>	<p>MEN BELEN</p>	<p>/</p>	<p>BELEN je postao posmatrač u MCSC (Market Coupling Steering Committee) i ALL NEMO Komitetu (All Nemo Committee).</p> <p>BELEN je dobio zeleno svjetlo od svih regulatornih agencija unutar IBWT (Italian Borders Working Table)</p>	<p>Zakon o energetici i Zakon o prekograničnoj razmjeni električne energije i</p>	<p>Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti izuzeta od primjene Zakona o zaradama u javnom sektoru.</p>

<p>Imenovanje Nominovanog operatora tržišta električne energije u maju 2024. otvara put za povezivanje energetske tržišta sa susjednim zemljama.</p>			<p>što će omogućiti otpočinjanje rada na spajanju tržišta sa Italijom i otvaranje operativnih ugovora.</p> <p>Komentar: Oba ova zakona utiču na Institucionalnu nezavisnost Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti. Kako bi ova preporuka bila ispunjena, neophodno je <u>Regulatornu agenciju za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti izuzeti od primjene Zakona o zaradama u javnom sektoru.</u></p>	<p>prirodnog gasa utiču na institucionalnu nezavisnost Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti.</p>	
<p>U oblasti ugljovodnika, Skupština još uvijek nije usvojila Zakon o mjerama sigurnosti pri istraživanju i proizvodnji ugljovodnika u podmorju.</p>	MRNG	/	<p>Predlog Zakona o mjerama sigurnosti prilikom istraživanja i proizvodnje ugljovodnika u podmorju je utvrđen na Vladi 8. novembra 2024.</p>	<p>Predlog zakona je upućen skupštinsku proceduru radi donošenja, po hitnom postupku.</p>	<p>Skupština donijela Zakon o o mjerama sigurnosti prilikom istraživanja i proizvodnje ugljovodnika u podmorju.</p>
<p>Izgradnja crnogorske dionice Jadransko-jonskog gasovoda (IAP) nije napredovala jer još uvijek nije postignut konsenzus o preferiranoj trasi</p>	MRNG	/	<p>Projekat IAP temelji se na ideji povezivanja postojećeg hrvatskog H2 prenosnog sistema, preko Crne Gore s Albanijom. Planiran je izlaz na Bosnu i Hercegovinu. Projekt će prenositi hrvatsku (potencijal 95780 GWH), albansku i crnogorsku proizvodnju H2. U prvoj fazi prenosioće prirodni gas.</p>	<p>Rok nije definisan i mora se postaviti na regionalnom nivou</p>	<p>Diversifikacija energetske izvora i smanjenje emisije GHG gasova</p>
<p>Što se tiče obnovljivih izvora energije, u avgustu 2024. Skupština je donijela Zakon o korišćenju energije iz obnovljivih izvora. Međutim, još uvijek je potrebno usvajanje podzakonskih</p>	MEN	/	<p>Zakon o korišćenju energije iz obnovljivih izvora.</p>	<p>REALIZOVANO</p>	<p>Skupština donijela Zakon 17. avgusta 2024.</p>

akata za praktičnu implementaciju.					
U oblasti energetske efikasnosti primjena novih pravila za minimalne energetske performanse i sertifikaciju zgrada počela je u julu 2024. godine. Međutim, dalje usklađivanje s Direktivom o energetske efikasnosti zgrada treba ubrzati.	MEN	TREĆE	Od 1. avgusta 2024. godine počela je primjena sertifikovanja energetske karakteristika zgrada. Uspostavljanje potpuno funkcionalnog sistema za energetske sertifikovanje zgrada kroz izradu registra izdatih sertifikata koji će omogućiti kontrolu kvaliteta.	III Q 2024.	Uspostavljen registar – REALIZOVANO
Što se tiče nuklearne energije, nuklearne bezbjednosti i zaštite od zračenja, Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti usvojen je u maju 2024. godine, čime je pravni okvir usklađen s brojnim aktima EU. Međutim, primjena zakona započeće u julu 2027.	MEORRS	/	U završnim odredbama Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti utvrđeno je da će se podzakonski propisi i strateška dokumenta za sprovođenje ovog zakona donijeti u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona (112 pravnih osnova i to 107 za podzakonskih akata i pet za strateška, programska i planska dokumenta). Takođe, utvrđen je period prilagodavanja pravnih lica za pojedine aktivnosti . <u>Biće potrebno donijeti i Zakon o odgovornosti za nuklearne štete.</u> Do donošenja novih propisa primjenjivaće se podzakonski akti donešeni na osnovu <u>Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti iz 2009. i Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja („Sl. list SRJ“, broj 46/96)</u> , ukoliko nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.	U toku	Skupština donijela Zakon o odgovornosti za nuklearne štete. Donijeto oko 55 podzakonskih akta na osnovu 107 pravnih osnova za donošenje. Donijeto pet strateških, programskih i planskih dokumenta.

POGLAVLJE 21– TRANS-EVROPSKE MREŽE

Godišnji napredak: Crna Gora u okviru poglavlja 21 nije ostvarila napredak što predstavlja pad u ocjeni u odnosu na Izvještaj za 2023. kada je zabilježen ograničen napredak. Notirano je da nije bilo napretka u ispunjenju preporuka Komisije od prošle godine, te da ostaju na snazi.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, Crna Gora ima umjeren/doobar nivo spremnosti u ovom poglavlju.

Nadležni resor	Ključne preporuke				
MSA	<u>Preispitati strategiju razvoja saobraćaja i uskladiti je sa strategijom za održivu i pametnu mobilnost na Zapadnom Balkanu, potvrđujući promjenu smjera politika ka željeznici, multimodalnosti i smanjenju emisije CO2 i drugih štetnih uticaja na životnu sredinu.</u>				
MSA/MEN/MER	<u>Ojačati administrativne kapacitete i razviti institucionalne politike za zapošljavanje i zadržavanje kvalifikovanog osoblja za upravljanje infrastrukturnim projektima u oblastima saobraćaja, telekomunikacija i energetike.</u>				
MSA	<u>Revidirati institucionalne politike kako bi se poboljšalo donošenje odluka o infrastrukturnim projektima i povećao kapacitet za apsorpciju finansiranja.</u>				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Preispitati strategiju razvoja saobraćaja i uskladiti je sa strategijom za održivu i pametnu mobilnost na Zapadnom Balkanu, potvrđujući promjenu smjera politika ka željeznici, multimodalnosti i smanjenju emisije CO2 i drugih štetnih uticaja na životnu sredinu.	MSA	PRVO	13. februara 2023. potpisan je ugovor sa Svjetskom bankom u okviru programa Trgovinskih i transportnih olakšica na Zapadnom Balkanu, koji će obuhvatiti i ažuriranje Strategije, a kroz istu je planirano da bude transponovana i predmetna Regulativa 1315/2013 o uspostavljanju Trans-evropskih transportnih mreža.	IV Q 2025.	Ažurirana Strategija za razvoj saobraćaja 2019-2035.
Ojačati administrativne kapacitete i razviti institucionalne politike za zapošljavanje i zadržavanje kvalifikovanog osoblja za upravljanje infrastrukturnim projektima u oblastima	MSA MEN MER	/	Sistematizacijom MS je planiralo šest pozicija u Direkciji za kapitalne projekte i EU fondove. Trenutno je jedna pozicija popunjena. Po usvajanju sistematizacije pristupiće se izradi kadrovskog plana i zapošljavanju kadra koji nedostaje. U okviru PPF projekta za NIPAK kancelariju se organizuju obuke za upravljanje EU projektima. MS će od januara 2025. imati projekat	2025.	Usvojena sistematizacija, usvojeni kadrovski planovi i popunjene pozicije (zaposleni službenici).

saobraćaja, telekomunikacija i energetike.			tehničke podrške u okviru koga će biti organizovane aktivnosti izgradnje kapaciteta službenika za upravljanje infrastrukturnim projektima.		
U oblasti razvoja saobraćajne infrastrukture, TEN-T željeznički koridor Bar-Vrbnica suočio se sa značajnim kašnjenjem zbog ograničenih kapaciteta sposobnosti apsorpcije i upravljanja administrativnih tijela.	MSA	/	Realizovati aktivnosti na razvoju željezničkog koridora Bar-Vrbnica.	2025.	Započeta modernizacija dijela rute na teritoriji Crne Gore.
Što se tiče putne mreže, ažuriranje studije izvodljivosti i idejnog projekta za autoput Bar-Boljare, koje finansira EU, započelo je u septembru 2023, uz značajna kašnjenja. Međutim, u januaru 2024, Crna Gora je odlučila ubrzati izgradnju ove dionice putem ugovora o projektovanju i izgradnji. Djelimično finansiranje treba da obezbijedi državna kasa, uz sufinansiranje od strane EBRD-a i EU (200 miliona eura). Postupak pretkvalifikacionog tendera započeo je u aprilu 2024, u skladu s pravilima i politikama EBRD-a.	MSA		<ol style="list-style-type: none"> 1. U toku je postupak izbora izvođača radova za dionicu Mateševo-Andrijevića. Postupak izbora izvođača radova se vrši u skladu sa propisima i procedurama EBRD-a. 2. Očekuje se da Studija izvodljivosti za autoput Bar-Boljare bude završena do kraja godine. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. III Q 2025. 2. I Q 2025. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Potpisan Ugovor sa izvođačem radova na izgradnji dionice Mateševo-Andrijevića. 2. Završena Studija izvodljivosti za autoput Bar-Boljare.

<p>U martu 2024, Crna Gora je ratifikovala sporazum s Bosnom i Hercegovinom o izgradnji prekograničnog mosta preko rijeke Tare na sveobuhvatnoj TEN-T trasi 2b. Brojni nedavno najavljeni projekti razvoja puteva, kao što je nova unutrašnja ruta za Jadransko-jonski autoput, pored prethodno planirane brze ceste uz obalu, značajno se udaljavaju od planova dogovorenih u okviru TEN-T mreže i obaveza zemlje prema Transportnoj zajednici, a potencijalno ugrožavaju napredak Crne Gore u ovom poglavlju.</p>	MSA		<p>U skladu sa potpisanim Sporazumiom BiH strana treba da pripremi glavni projekat izgradnje mosta i tendersku dokumentaciju za izbor izvođača radova i nadzor na projektu izgradnje mosta.</p> <p>U toku je izrada tenderske dokumentacije.</p> <p>Projekti razvoja putne infrastrukture razmotreni su i planirani za potrebe izrade Prostornog Plana Crne Gore do 2040. godine i ne odstupaju od TEN_T mreže i obaveza prema Transportnoj zajednici. Podsjećamo da je Jadransko-jonski autoputu i brza saobraćajnica duž Crnogorskog primorja sadržana i u važećim planskim dokumentima koji su usvojeni 2000. godine.</p>	I Q 2025.	<p>Raspisan javni poziv za izbor izvođača radova na izgradnji mosta.</p>
<p>U oblasti energetskih mreža, radovi na električnoj interkonekciji između sistema Srbije, Bosne i Hercegovine, Italije i Crne Gore nastavili su se sporo</p>	MEN		<p>Izgradnja DV 2x400 kV Pljevlja – Bajina Bašta (Višegrad);</p> <p>Vezano za izgradnju DV Pljevlja 2 – granica sa Srbijom, u toku je priprema tenderske dokumentacije za izbor izvođača radova i rješavanje imovinsko – pravnih pitanja;</p> <p>Izgradnja DV 400 kV Lastva - Čevo – Pljevlja;</p> <p>Izgradnja DV 400 kV Lastva – Čevo (2x35 km trase, 226 stubova) - završeno 100% do 2021;</p> <p>-Izgradnja DV 400 kV Čevo – Pljevlja (122 km trase, 446 stubova) - završeno 96% planiranih radova. Ključni izazov na projektu prolazak kroz selo Đurđevića Tara u okviru NP Durmitor (šest lokacija) – u toku rješavanje imovinskih odnosa. Na ostalim sekcijima nema</p>	2028.	<p>Završena izgradnja DV 2x400 kV Pljevlja – Bajina Bašta (Višegrad).</p>

			problema i radovi su završeni osim na sekciji Njegovuđa – Tara gdje su u završnoj fazi.		
Nije bilo napretka na projektu Jadransko-jonskog gasovoda (IAP).	MRNG		Projekt IAP temelji se na ideji povezivanja postojećeg hrvatskog H2 prenosnog sistema, preko Crne Gore s Albanijom. Planiran je izlaz na Bosnu i Hercegovinu. Projekt će prenositi hrvatsku (potencijal 95780 GWH), albansku i crnogorsku proizvodnju H2. U prvoj fazi prenositi će prirodni gas.	Rok nije definisan i mora se postaviti na regionalnom nivou.	Diversifikacija energetske izvora i smanjenje emisije GHG gasova.
Crna Gora nije saradivala s Evropskom komisijom u vezi sa najnovijim projektima investicionog planiranja do 2030, osim za koridor Bar-Boljare. Država još uvijek nije uskladila svoje zakonodavstvo s pravnom tekovinom EU o TEN-T i TEN-E, uključujući nedavne revizije.	MSA		Usklađivanje sa pravnom tekovinom o TEN-T postići će se kroz ažuriranje Strategije razvoja saobraćaja.	IV Q 2025.	Ažurirana Strategija razvoja saobraćaja

POGLAVLJE 27 – ŽIVOTNA SREDINA I KLIMATSKE PROMJENE

Godišnji napredak: Crna Gora je u okviru poglavlja 27 ostvarila određeni napredak, što predstavlja poboljšanje u ocjeni u odnosu na Izvještaj za 2023. kada je zabilježen ograničeni napredak. Notirano je da su prošlogodišnje preporuke djelimično sprovedene i da ostaju na snazi i za narednu godinu.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine i Crna Gora ima određeni nivo spremnosti u ovom poglavlju.

Nadležni resor	Ključni izazovi
MEORRS MEN MPŠV	U pogledu primjene i sprovođenja propisa, <u>intenzivirati rad na donošenju i sprovođenju sektorskih strategija, naročito u oblastima upravljanja otpadom, kvaliteta vazduha i vode, zaštite prirode i klimatskih promjena.</u> Osigurati uspostavljanje institucionalne strukture za pružanje koordinisanog, strateškog planiranja za ulaganja usmjerena na sprječavanje klimatskih promjena i zaštitu životne sredine.

MEORRS	<u>Usvojiti sprovedbeno zakonodavstvo neophodno za sprovođenje novog Zakona o upravljanju otpadom.</u>				
JLS	<u>Finalizovati i usvojiti državni plan upravljanja otpadom za naredni petogodišnji period.</u>				
	<u>Donijeti planove upravljanja otpadom na lokalnom nivou.</u>				
MEORRS	<u>Realizovati obaveze u okviru Mape puta za dekarbonizaciju Energetske zajednice.</u>				
MEN	<u>Naročito usvojiti i sprovesti Nacionalni energetske i klimatski plan (NECP).</u>				
	<u>Preduzeti korake za usklađivanje sa sistemom EU za trgovinu emisijama (ETS).</u>				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Životna sredina i klimatske promjene					
Crna Gora treba značajno ojačati administrativne kapacitete na državnom i lokalnom nivou tako što će hitno rješavati nedostatak kadra i zapošljavanje kadrova, rješavati pitanje nedovoljnih inspeksijskih nadzora na oba nivoa, te rješavati nedovoljnu međuinstitucionalnu koordinaciju i nedostatak održivog finansijskog okvira	/	OSMO	Novim Pravilnikom o unutrašnjoj sistematizaciji Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera predviđeno je 15 mjesta. Preko Svjetske banke trenutno su u toku dvije tehničke podrške koje se odnose na procjenu institucionalnih kapaciteta.	Kontinuirano	Broj zapošljenih i obučениh kadrova.
Crna Gora treba da obezbijedi postojanje institucionalne strukture za pružanje koordinisanog, strateškog planiranja za ekološke i klimatske investicije, uključujući	MEORRS	/	Ove institucije su već uspostavljene: Procon, Vodacom i Eko-fond.	/	REALIZOVANO

kvalitet pripreme i implementacije investicija.					
1. Horizontalno zakonodavstvo					
Poboljšati sinergiju i koordinaciju između SEA i EIA kako bi se dokumentacija bolje koristila u planiranju i implementaciji.		PRVO	Održane TAIEX radionice u cilju jačanja administrativnih kapaciteta za bolju primjenu SEA i EIA.	Kontinuirano	Broj održanih radionica tokom godina.
Osigurati da monitoring životne sredine bude u skladu sa standardima EU i da sve infrastrukturne investicije budu usklađene s ekološkim i klimatskim zakonodavstvom EU uz obezbjeđivanje učešća javnosti.	MEORRS AZŽS	PRVO	Naše zakonodavstvo prepoznaje razvojne sektorske politike zakonodavstva EU i prilikom izrade strateških ili projektnih aktivnosti mora se sprovoditi zakonodavstvo iz oblasti životne sredine. U sektorske razvojne politike uključena su i pitanja klimatskih promjena.	Kontinuirano	Praćenje usklađenosti zakonodavstva se prati u kontinuitetu.
2. Kvalitet vazduha					
Usvojiti Strategiju upravljanja kvalitetom vazduha.	MEORRS	DRUGO	Usvajanje Strategije upravljanja kvalitetom vazduha nakon ažuriranja podacima/projekcijama izrađenim na osnovu Klimatsko-energetskog plana.	IV Q 2025.	Vlada donijela Strategiju upravljanja kvalitetom vazduha.
3. Upravljanje otpadom					
Implementirati Zakon o upravljanju otpadom.	MEORRS	TREĆE	Od 20. oktobra 2024. stupila na snagu zabrana upotrebe: lagane plastične kese za nošenje debljine zida od 15 do 50 mikrona i plastike za jednokratnu upotrebu,	Kontinuirano	Poboljšano stanje u oblasti upravljanja otpadom. Konkretni podaci biće dati u Izvještaju o implementaciji Državnog plana

			što treba da doprinese razvoju zelene ekonomije i efikasnijem korišćenju resursa.		upravljanja otpadom, kao i Izveštajima o implementaciji Lokalnih planova upravljanja otpadom.
Donijeti Državni plan upravljanja otpadom za period 2024-2029.	MEORRS	TREĆE	Izrađen Nacrt Državnog plana upravljanja otpadom. Završena javna rasprava.	I Q 2025.	Vlada usvojila Državni plan upravljanja otpadom.
Poboljšati saradnju lokalnih vlasti i opština u upravljanju otpadom. Donijeti lokalne planove upravljanja otpadom (usaglašene sa Državnim planom).	JLS (MEORRS)	TREĆE	Lokalni planovi upravljanja otpadom donijeće se u roku od devet mjeseci od dana donošenja Državnog plana upravljanja otpadom.	Kontinuirano Septembar 2025.	Izrađeni Lokalni planovi upravljanja otpadom. Donijeti Lokalni planovi upravljanja otpadom.
Usvojiti Plan upravljanja kanalizacionim muljem koji bi definisao materiju, postupanje i tretman nastalog kanalizacionog mulja kako na nivou države tako i na nivou lokalne samouprave	MEORRS	TREĆE	Plan upravljanja kanalizacionim muljem je sastavni dio Državnog plana upravljanja otpadom.	I Q 2025.	Vlada usvojila Državni plan upravljanja otpadom.
Sprovoditi obrazovne kampanje, koje uključuju školske programe i medije, za podizanje svijesti i pravilnu primjenu propisa, usmjerene na građane, uključujući djecu i lokalne vlasti, o razdvajanju odlaganja i recikliranja otpada.	MEORRS JLS	TREĆE	Organizovane tri radionice u saradnji sa Privrednom komorom. Organizovan Arhus karavan, u sklopu kojeg su bile obuhvaćene sve opštine na teritoriji Crne Gore (25 opština) i cilj je bio upoznavanje sa novim Zakonom o upravljanju otpadom i zabrani upotrebe plastičnih kesa za nošenje debljine zida od 15 do 50 mikrona, kao i plastičnih proizvoda za jednokratnu upotrebu.	Kontinuirano	Broj sprovedenih kampanja podizanja svijesti.

Riješiti pitanje nelegalnog i privremenog odlaganja otpada.	JLS (MEORRS)	TREĆE	Rokovi i dinamika za sanaciju lokacija za privremeno skladištenje komunalnog i neopasnog građevinskog otpada i lokacija nelegalnih odlagališta za JLS biće utvrđeni novim Državnim planom upravljanja otpadom i Lokalnim planovima, tj. biće u skladu sa daljim trajnim rješenjem upravljanja otpadom i dinamikom izgradnje infrastrukturnih objekata.	Kontinuirano	Broj saniranih pomenutih lokacija, kao i procenat saniranih pomenutih lokacija od ukupnog broja lokacija.
4. Zaštita prirode					
Završiti rad na nacrtu Zakona o zaštiti prirode i Nacionalnoj strategiji za biodiverzitet i njenom akcionom planu.	MEORRS	PETO	Priprema finalnog Nacrta zakona o zaštiti prirode u skladu sa pristiglim komentarima nacionalnih institucija i EK. Rad na pripremi Nacionalne strategije za biodiverzitet i njenog akcionog plana.	II Q 2025. IV Q 2025 .	Pripremljen finalni Nacrt zakona o zaštiti prirode. Pripremljen Nacrt Nacionalne strategije za biodiverzitet i njenog akcionog plana.
Nastaviti sa radom na identifikaciji i preliminarnom određivanju svih lokacija koje će biti pokrivene mrežom Natura 2000.	AŽŽS MEORRS	PETO	Priprema predloga područja Natura 2000 mreže.	Kontinuirano do godinu prije ulaska Crne Gore u EU	Predlog područja Natura 2000 mreže. <u>NAPOMENA:</u> Trenutno je mapirano 6,5% morskog dijela, dok je kopnenog mapirano 70%. S tim u vezi, nije moguće odrediti rok za definisanje predloga područja Natura 2000 mreže u moru, a uzimajući u obzir da ne postoji projekat koji bi realizovao ovu aktivnost, kako je to slučaj sa kopnom (IPA III).
Riješiti pitanja vezana za preporuke Bernske konvencije	MEORRS AŽŽS	/	Preporuke date od strane Sekretarijata Bernske i Ramsarske konvencije je potrebno implementirati u	Kontinuirano do ispunjenja svih datih preporuka.	Adekvatna zaštita NP Skadarskog jezera, i obustava projekta „Porto Skadar Lake“-a.

koje se odnose na Skadarsko jezero.			sardnji sa Vladom CG i svim drugim zainteresovanim stranama. Finalizovanje Studije revizije za NP Skadarsko jezero. Donošenje Prostornog plana posebne namjene (PPPN) za NP Skadarsko jezero.		<u>NAPOMENA:</u> Data aktivnost se ne nalazi u Akcionom planu za zatvaranje Poglavlja 27. Takođe, aktivnost nije predviđena PPCG-om.
Riješiti pitanje upravljanja Ulcinjskom solanom. Usvojiti plan upravljanja. Osigurati aktivnije učešće kako s državnog, tako i sa lokalnog nivoa, uključujući i opštinu.	Opština Ulcinj MEORRS	PETO	Pripremljen i potpisan Ugovor o osnivanju d.o.o. Park prirode Ulcinjska solana i pripremljen i usvojen Plan upravljanja za Park prirode „Ulcinsjka solana“.	I Q 2025. (upravljачka struktura) Plan upravljanja - II Q 2025.	Potpisan ugovor o osnivanju d.o.o. Park prirode Ulcinjska solana i usvojen Plan upravljanja za Park prirode „Ulcinsjka solana“.
Pronaći adekvatno rješenje za poligon vojne obuke u Parku prirode Sinjajevina.	MEORRS MO	I	U saradnji sa relevantnim akterima održati sastanke i pronaći adekvatno rješenje.	IV Q 2025.	Pronađeno adekvatno rješenje za poligon vojne obuke.
6. Industrijsko zagađenje					
Pojačati napore za trajno zatvaranje Termoelektrane u Pljevljima.	MEN GSV	/	Potrebno je dogovoriti nastavak aktivnosti u smislu planiranja daljih koraka u kontekstu pravedne tranzicije opštine Pljevlja.	II Q 2025	Usvojen Akcioni plan sprovođenja pravedne tranzicije
7. Buka					
Finalizovati reviziju strateških karata buke.	MEORRS AZŽS	ŠESTO	Revizija strateške karte buke se radi samo za Glavni grad (koji već ima stratešku kartu), a ostale strateške karte koje je u skladu sa Zakonom potrebno uraditi za nekoliko prioriternih putnih pravaca, biće realizovane kroz IPA projekat.	U februaru 2025. se očekuje izbor firme koja će pristupiti izradi strateških karata buke.	Revizija strateških karata buke završena.

Sprovesti kampanje za podizanje svijesti javnosti o zaštiti od buke.	JLS Glavni grad AZŠS MEORRS	ŠESTO	Organizacija okruglih stolova, radionica, priprema promo materijala.	Kontinuirano	Broj organizovanih kampanja/ okruglih stolova.
9. Klimatske promjene					
Finalizovati i usvojiti Nacionalni energetske i klimatski plan (NECP) u skladu s ciljem klimatske neutralnosti do 2050.	MEN	/	<i>Više detalja u PP15.</i>		
U potpunosti sprovesti monitoring, izvještavanje, verifikaciju i akreditaciju (MRVA) emisija gasova s efektom staklene bašte do decembra 2025.	MEORRS	SEDMO	Zakon o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača predstavlja osnovu za uspostavljanje MRV sistema. Takođe, uključuje odredbe o praćenju i izvještavanju, verifikaciji i akreditaciji, kao i MRVE sistemu u okviru ETS-a. Usvojenim podzakonskim aktima će se urediti u potpunosti MRV sistem.	IV Q 2025/I Q 2026.	Usvojen Predlog zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača.
Poboljšati sadašnje i/ili uspostaviti nove mehanizme za utvrđivanje cijena ugljenika, kako bi se olakšalo buduće usklađivanje sa Sistemom trgovanja emisijama EU (ETS).	MEORRS	SEDMO	Uz podršku Svjetske banke finalizovana je analiza procjene uticaja karbon takse na sektore energetike, šumarstva, i cijele ekonomije, koja predstavlja dobru osnovu za jačanje nacionalnog sistema trgovanja emisijama.	IV Q 2025.	Usvajanjem Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača odmah će se pristupiti implementaciji koja podrazumjeva izradu podzakonskih akata za ETS sistem.
Završiti rad na izradi Strategije niskougljeničnog razvoja.	MEORRS	SEDMO	Izrada Strategije niskougljeničnog razvoja u toku.	2026	Vlada donijela Strategiju.

Usvojiti Nacrt zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača u skladu s pravnom tekovinom EU.	MEORRS	SEDMO	Izrada i usvajanje Nacrta zakona.	I Q 2025.	Vlada usvojila Zakon
Odrediti datum prestanka korišćenja uglja i pripremiti i podnijeti novi nacionalni utvrđeni doprinos prema Pariskom sporazumu.	MEORRS	SEDMO	Revizija Nacionalno utvrđenog doprinosa (NDC).	NDC - I Q 2025.	Revidiran NDC, sa novim ambicioznim ciljem smanjenja emisija za 55%. Rok za prestanak korišćenja uglja biće definisan u NECP-u, čija je finalizacija u toku.
Razmotriti usklađivanje s velikim unapređenjima klimatske politike EU kao rezultat paketa Fit for 55.	MEORRS	SEDMO	Crna Gora aktivno usklađuje svoje politike sa novim ciljem smanjenja „Fit 55%“. Trenutno radi na reviziji NDC-a koji će biti ambiciozniji i koji će se približiti cilju smanjenja 55%.	Kontinuirano do 2030.	U okviru “Climate promise” podrške, koja je dobijena od strane UNDP-a, biće odrađene projekcije Crne Gore za postizanje cilja od 55% smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte. Takođe, jedan od ključnih napora je i usvajanje strateških dokumenata.

KLASTER 5. RESURSI, POLJOPRIVREDA I KOHEZIJA

Klaster 5 – Resursi, poljoprivreda i kohezija obuhvata pet pregovaračkih poglavlja (11, 12, 13, 22 i 33), koja se odnose na poljoprivredu, ruralni razvoj, bezbjednost hrane, veterinu, fitosanitarni nadzor, ribarstvo, regionalnu politiku, koordinaciju strukturnih instrumenata kao i finansijske i budžetske odredbe.

Pregovarač za klaster je imenovan ispred Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, a ostale institucije, koje su zadužene za ostale obaveze su MEP, MF i UBHVFP.

Poglavlja koja obuhvata ovaj Klaster omogućavaju državi da se pripremi za efikasno korišćenje sredstava EU, da usvoji standarde i prakse u ključnim sektorima te doprinese ukupnoj ekonomskoj koheziji.

Što se tiče opšte spremnosti, sva pregovaračka poglavlja u okviru ovog Klastera ostaju na istom nivou spremnosti, te je u narednom periodu neophodno ulaganje napora za poboljšanje opšte spremnosti za preuzimanje obaveza iz članstva.

Što se tiče godišnjeg napretka, u odnosu na prethodnu godinu, EK je kroz Izvještaj prepoznala napredak u poglavljima 11, 13 i 22, isti napredak bilježi poglavlje 12, dok je lošiji napredak u pregovaračkom poglavlju 33.

POGLAVLJE 11 – POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ

Godišnji napredak: Crna Gora je zabilježila dobar napredak, što je bolja ocjena u odnosu na prethodni izvještajni period, kada je Crna Gora imala određeni napredak.

Opšta spremnost: Crna Gora je umjereno spremna u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Nadležni resor	Ključni izazovi				
MPŠV	<u>Razvoj i uspostavljanje potpuno operativne Agencije za plaćanja i IAKS-a.</u>				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Osigurati veću apsorpciju sredstava iz IPARD II projekta do kraja 2024. godine.	MPŠV	/	Ugovaranje projekata.	IV Q 2024.	Broj ugovorenih projekata. REALIZOVANO
Intenzivirati sprovođenje IPARD III programa.	MPŠV	/	Ugovaranje projekata	Kontinuirano	Broj ugovorenih projekata.
Donijeti Implementacioni plan za uspostavljanje agencije za plaćanja i Integrisanog administrativnog i kontrolnog sistema (IAKS).	MPŠV	PRVO I DRUGO	Implementacioni plan za uspostavljanje agencije za plaćanja i Integrisanog administrativnog i kontrolnog sistema (IAKS).	I Q 2025.	Implementacioni plan za uspostavljanje agencije za plaćanja i Integrisanog administrativnog i kontrolnog sistema (IAKS) usvojen na Vladi.

Nastaviti rad na uspostavljanju Agencije za plaćanja i usvojiti povezano zakonodavstvo.	MPŠV	PRVO	1. Zakon o osnivanju Agencije za plaćanja; 2. Jačanje administrativnih kapaciteta IPARD Agencije; 3. Razvoj regionalnih kancelarija.	1. II Q 2025. 2. Kontinuirano 3. Kontinuirano	1. Skupština donijela Zakon o osnivanju Agencije za plaćanja; 2. Zapošljavanja u skladu sa Pravilnikom o sistematizaciji i broj obuka zaposlenih; 3. Izgradnja regionalnih kancelarija.
Dalje sprovesti akcioni plan za usklađivanje sa pravnom tekovinom EU u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja.	MPŠV	/	1. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vinu; 2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o maslinarstvu i maslinovom ulju.	1. II Q 2025. 2. II Q 2025.	1. Skupština donijela Zakon o vinu; 2. Skupština donijela Zakon o maslinarstvu i maslinovom ulju.
Uspostaviti elektronski registar vinograda.	MPŠV	/	Finalizovati rad na elektronskom registru.	I Q 2025.	Uspostavljen registar.
Potpuno razviti Sistem računovodstvenih podataka na poljoprivrednim gazdinstvima (FADN) i uključiti podatke iz oblasti životne sredine i socijalne podatke.	MPŠV	/	Konverzija FADN-a u FSDN.	IV Q 2026.	Uspostavljen FSDN.
Jačati savjetodavne službe za poljoprivredna gazdinstva.	MPŠV	/	Sprovedenje obuka za savjetodavne službe.	Kontinuirano	Sprovedene obuke za savjetodavne službe.
Sprovesti sve preporuke ekspertske misije EU u oblasti politike kvaliteta iz 2019.	MPŠV	/	Sprovedenje aktivnosti po Akcionom Planu.	IV Q 2025.	Sprovedene sve aktivnosti po AP.

Ojačati sistem kontrole u oblasti politike kvaliteta.	MPŠV	/	1. Akreditacija nacionalnog sertifikacionog tijela; 2. Obuka inspekcija.	1. Kontinuirano svake godine. 2. Kontinuirano	1. Akreditovano nacionalno sertifikaciono tijelo; 2. Sprovedene obuke inspekcije
---	------	---	---	--	---

POGLAVLJE 12 – BEZBJEDNOST HRANE, VETERINARSTVO I FITOSANITARNI NADZOR

Godišnji napredak: Crna Gora je zabilježila određeni napredak, kao i prethodne godine.

Opšta spremnost: Crna Gora je umjereno spremna u oblasti bezbjednosti hrane, veterine i fitosanitarne politike.

Nadležni resor	Ključni izazovi				
UBHVFP/MPŠV	<u>Jačanje administrativnih i inspeksijskih kapaciteta za pravilno sprovođenje i primjenu cjelokupne pravne tekovine obuhvaćene ovim poglavljem o pristupanju.</u>				
UBHVFP/MPŠV	<u>Uspostavljanje neophodne infrastrukture za pravilno sprovođenje i primjenu cjelokupne pravne tekovine obuhvaćene ovim poglavljem o pristupanju.</u>				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Finalizovati usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u oblasti službenih kontrola.	UBHVFP	DRUGO	1. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti hrane; 2. Zakon o veterinarstvu; 3. Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja; 4. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sredstvima za zaštitu bilja.	1. IV Q 2025. 2. IV Q 2025. 3. IV Q 2025. 4. IV Q 2025.	1. Skupština donijela zakon o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti hrane; 2. Skupština donijela zakon o veterinarstvu; 3. Skupština donijela Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja; 4. Skupština donijela zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sredstvima za zaštitu bilja.
Nastaviti sa usklađivanjem nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU o dobrobiti životinja do potpunog usklađivanja.	UBHVFP	DRUGO	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti dobrobiti životinja.	IV Q 2025.	Skupština donijela zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti dobrobiti životinja.

Ojačati administrativne, inspeksijske i infrastrukturne kapacitete za sprovođenje službenih kontrola.	UBHVFP	TREĆE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Priprema Akcionog plana za ispunjenje obaveza iz II i III mjerila; 2. Usklađivanje Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji u skladu sa potrebama koje proizilaze iz završnih mjerila; 3. Zapošljavanje u skladu sa Pravilnikom i Akcionom planom; 4. Sprovođenje obuka za službenike; 5. Unapređenje postojeće i izgradnja neophodne infrastrukture. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. I Q 2025. 2. I Q 2024. 3. Kontinuirano 4. Kontinuirano 5. Do 2028. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pripremljen i EK poslat AP za ispunjenje obaveza iz II i III mjerila; 2. Usvojen Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji koji odgovara potrebama koje propisuju obaveze iz mjerila; 3. Broj zaposlenih; 4. Broj sprovedenih obuka; 5. Izgradnja neophodne infrastrukture (granični prelazi, postrojenje za preradu nusproizvoda životinjskog porijekla, karantinska jedinica, izgradnja nove i unapređenje postojećih laboratorija, nabavljena neophodna oprema za sprovođenje službenih kontrola).
Razviti mjere za izbjegavanje sukoba interesa ovlašćenih veterinara.	UBHVFP	DRUGO	Izmjena rješenja za ovlašćenje sa unošenjem klauzula o konfliktu interesa.	I Q 2025.	Donijeto Rješenje za ovlašćenje sa unošenjem klauzula o konfliktu interesa.
Razviti mjere za poboljšanje higijene u svim fazama proizvodnje mlijeka.	UBHVFP	DRUGO	Sprovođenje Akcionog plana - Nacionalni program za unapređenje kvaliteta sirovog mlijeka sa planom za postupanje sa neusaglašenim sirovim mlijekom.	Kontinuirano	Sprovedene sve aktivnosti u skladu sa Nacionalnim programom.
Pripremiti novi petogodišnji plan upravljanja nusproizvodima životinjskog porijekla.	UBHVFP	DRUGO	Priprema Plana upravljanja nusproizvodima životinjskog porijekla koji nijesu namijenjeni ishrani ljudi, sa akcionim planom.	I Q 2025.	Usvojen novi Plan upravljanja nusproizvodima životinjskog porijekla koji nijesu namijenjeni

					ishrani ljudi, sa akcionim planom.
Uspostaviti pouzdan pasivni nadzor bjesnila.	UBHVFP	DRUGO	Obezbjedivanje pouzdanog pasivnog nadzora bjesnila kroz Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja.	Kontinuirano	Uspostavljen pasivni nadzor bjesnila.
Samostalno nastaviti kampanju vakcinacije protiv bjesnila, po potrebi.	UBHVFP	DRUGO	Obezbjedivanje sprovođenja kampanje oralne vakcinacije protiv bjesnila za naredne 4 godine.	2025-2028.	Objezbijedeno sprovođenje vakcinacije protiv bjesnila.
Ojačati program nadzora nad ptičjim bolestima koje treba prijaviti	UBHVFP	DRUGO	Ojačan program nadzora nad ptičjim bolestima koje treba prijaviti kroz Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja.	2025. i dalje kontinuirano	Ojačan program nadzora nad ptičjim bolestima.
Sprovesti program kontrole populacije pasa i podići svijest lokalnih samouprava o važnosti ove aktivnosti.	UBHVFP	/	Sprovođenje Programa kontrole populacije pasa, a naročitu pažnju posvetiti podizanju svijesti lokalnih samouprava o važnosti ove aktivnosti.	Kontinuirano	Sproveden Program.

POGLAVLJE 13 – RIBARSTVO

Godišnji napredak: Crna Gora je zabilježila određeni napredak, za razliku od prethodne godine, kada je ostvarila ograničen napredak.

Opšta spremnost: Crna Gora je u ranoj fazi spremnosti u oblast ribarstva.

Nadležni resor	Ključni izazovi				
MPŠV	<u>Usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU.</u>				
MPŠV	<u>Jačanje administrativnih, inspekcijских i kontrolnih kapaciteta koji se zahtijevaju Zajedničkom ribarskom politikom.</u>				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Kompletirati i usvojiti zakonodavstvo.	MPŠV	PRVO	1.Zakon o morskom ribarstvu; 2.Zakon o akvakulturi;	1. II Q 2025. 2. II Q 2025.	1. Skupština donijela Zakon o morskom ribarstvu;

			3. Zakon o strukturnim mjerama i državnoj pomoći u ribarstvu i akvakulturi.	3. II Q 2025.	2. Skupština donijela Zakon o akvakulturi; 3. Skupština donijela Zakon o strukturnim mjerama i državnoj pomoći u ribarstvu i akvakulturi.
Povećati administrativne, kontrolne i inspeksijske kapacitete u oblasti ribarstva i akvakulture.	MPŠV	DRUGO	1. Plan jačanja administrativnih kapaciteta u poglavlju 13; 2. Zapošljavanja u skladu sa planom; 3. Sprovođenje obuka u skladu sa planom.	1. I Q 2025. 2. Kontinuirano 3. Kontinuirano	1. Plan usvojen na Vladi; 2. Broj zaposlenih inspektora; 3. Broj sprovedenih obuka.
Nastaviti ažuriranje i unapređenje Ribarskog informacionog sistema.	MPŠV	/	1. Priprema tehničke specifikacije opreme i tenderske dokumentacije; 2. Nadogradnja i unapređenje postojećih podsistema u cilju usklađivanja sa Zajedničkom ribarskom politikom; 3. Razvoj novih podsistema u cilju usklađivanja sa Zajedničkom ribarskom politikom; 4. Organizovanje ciljanih obuka za korisnike i priprema korisničkih uputstava.	1. I Q 2025. 2. III Q 2026. 3. III Q 2026. 4. 2025-2026.	Uspostavljen Ribarski informacioni sistem.
Pojačati dijalog sa Albanijom u cilju usklađivanja upravljanja zajedničkim resursima evropske jegulje.	MPŠV	/	Plan upravljanja jeguljom.	IV Q 2025.	Plan usvojen na Vladi.
Nastaviti proces ratifikacije sporazuma za punopravno članstvo u Međunarodnoj komisiji za zaštitu atlantskih tuna (ICCAT).	MPŠV	/	Ratifikacija Sporazuma.	II Q 2025.	Ratifikovan Sporazum.

POGLAVLJE 22: REGIONALNA POLITIKA I KOORDINACIJA STRUKTURNIH INSTRUMENTATA

Godišnji napredak: Crna Gora ostvarila je određeni napredak. Napredak je ostvaren u pogledu ažuriranja Akcionog plana i pripreme IPA III operativnih programa kao i povjeravanja budžetskih zadataka. Važno je naglasiti da se pravna tekovina u okviru ovog Poglavlja uglavnom sastoji od okvirnih i implementacionih propisa, koji ne zahtijevaju transponovanje u nacionalno zakonodavstvo. Oni definišu pravila za izradu, odobravanje i sprovođenje programa strukturnih i kohezionih fondova koji će se odraziti na teritorijalnu organizaciju svake zemlje. Podrška za realizaciju aktivnosti u cilju ispunjavanja završnih mjerila u najvećoj mjeri će biti obezbijedena kroz projekat tehničke podrške Nipak kancelariji.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine i Crna Gora ima umjeren nivo spremnosti u ovom poglavlju.

Nadležni resor	Ključni izazovi				
MEP/MF/ Vlada Crne Gore	<p>Crna Gora trenutno radi na ispunjenju svih završnih mjerila. Zbog prirode pravne tekovine, ovo poglavlje se zatvara među posljednjima, odnosno neposredno pred samo zvanično zatvaranje pregovora. Ovo dodatno u praksi znači da će određene obaveze vezane za pripremu za kohezionu politiku EU, nakon ispunjenja završnih mjerila, biti moguće ispuniti u posljednje dvije godine prije članstva u EU.</p> <p>Vremenski okvir za ispunjenje mjerila je jedan od ključnih izazova u okviru ovog poglavlja. Treba započeti sa izradom predloga institucionalnog okvira sa brojem upravljačkih tijela za određene operativne programe. Početni korak u ispunjavanju ovog mjerila je određivanje broja i opsega operativnih programa, kao i određivanje institucionalnog okvira sa brojem upravljačkih tijela za određene operativne programe, te određivanje institucija/organizacionih jedinica unutar institucija koje će obavljati funkcije pojedinih tijela u sistemu.</p> <p>Priprema Sporazuma o partnerstvu započeće u I kvartalu 2026. i biće u skladu sa Regulativom za novi programski period 2028-2034, čiji se prvi nacrt očekuje krajem 2025. Priprema Operativnih programa započeće u I kvartalu 2026. paralelno sa pripremom Sporazuma o partnerstvu i biće u skladu sa Regulativom za novi programski period 2028-2034, čiji se prvi nacrt očekuje krajem 2025. Potrebno je uraditi detaljan plan i raspored za uspostavljanje elektronskog informacionog sistema za upravljanje (MIS).</p> <p>Takođe, potrebno je pripremiti i usvojiti Zakon o evropskim strukturnim i investicionim fondovima, dok će njegovo sprovođenje otpočeti s datumom članstva. Nakon usvajanja zakona, slijede aktivnosti na izmjeni Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, kako bi se obuhvatile nove nadležnosti institucija u dijelu funkcija tijela iz sistema upravljanja ESI fondovima.</p>				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Crna Gora u prvom kvartalu 2025. treba da završi ažuriranje Akcionog plana za ispunjenje zahtjeva kohezione politike. Što se tiče institucionalnog okvira, proces za podnošenje zahtjeva za	MEP/MF	PRVO	Prvi nacrt Akcionog plana je poslat Evropskoj komisiji početkom novembra 2024. Redovno praćenje ugovaranja sredstava iz IPA II finansijskog okvira i planiranje sredstava iz IPA III.	I Q 2025.	Usvojen Akcioni plan. Visok stepen iskorišćenosti dostupnih EU sredstava kroz IPA programe.

<p>povjeravanje budžetskih zadataka za IPA III operativne programe je napredovao, ali ga treba završiti prema dogovorenim rokovima.</p> <p>U oblasti programiranja, potrebno je ojačati međuresornu koordinaciju i strukturirani dijalog sa socijalnim partnerima i civilnim društvom.</p>					<p>Nadgledanje sprovođenja projekata.</p> <p>Izveštavanje prema EK.</p>
<p>Što se tiče zakonodavnog okvira, za 2026. predviđeno je donošenje Zakona o evropskim strukturnim i investicionim fondovima, kojim se utvrđuje institucionalni okvir za upravljanje investicionim fondovima i budućim evropskim strukturnim fondovima.</p>	<p>MP/MF Vlada Crne Gore</p>	<p>ČETVRTO</p>	<p>Potrebno je pripremiti i usvojiti Zakon o evropskim strukturnim i investicionim fondovima, dok će njegovo sprovođenje otpočeti s datumom članstva. Nakon usvajanja zakona, slijede aktivnosti na izmjeni Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave.</p>	<p>IV Q 2026.</p>	<p>Skupština donijela Zakon o evropskim strukturnim i investicionim fondovima.</p>
<p>Vlada Crne Gore je nastavila sa politikom zadržavanja kadra u javnoj upravi. Određeni broj privremenih ugovora pretvoren je u stalna radna mjesta. Naručena je analiza potreba za obukom zasnovana na kompetencijama sa ciljem da se pripreme preporuke o razvoju kapaciteta za IPA strukture i da se Vlada uključi u funkcionalnu reviziju u odabranim oblastima politike relevantnim za regionalnu politiku.</p>	<p>MEP u saradnji sa članovima Radne grupe za poglavlje 22</p>	<p>PETO</p>	<p>U trećem kvartalu 2024. je izrađena metodologija i mapiranje administrativnih kapaciteta za IPA III programe i kohezionu politiku.</p> <p>Na osnovu metodologije izrađen je Program obuka za jačanje kapaciteta.</p> <p>Sa izradom Mape puta za jačanje administrativnih kapaciteta otpočeće se u I kvartalu 2025.</p>	<p>III Q 2024 - IV Q 2025.</p> <p>I Q 2025 - II Q 2026.</p>	<p>Pripremljena metodologija za mapiranje administrativnih kapaciteta za IPA III programe i kohezionu politiku.</p> <p>Pripremljen Program obuka za jačanja kapaciteta za kohezionu politiku.</p> <p>Pripremljena Mapa puta za jačanje administrativnih kapaciteta i otpočeta njena implementacija.</p>

Vlada Crne Gore se uključila u proces jačanja kapaciteta i mehanizama osiguranja za upravljanje programima IPA II i IPA III	MP/MF	ŠESTO	Potrebno je uraditi detaljan plan i raspored za uspostavljanje elektronskog informacionog sistema za upravljanje (MIS).	I Q 2025.	Definisan plan i raspored za uspostavljanje MIS-a. Pripremljena tehnička specifikacija. MIS uspostavljen.
---	-------	--------------	---	-----------	---

POGLAVLJE 33 FINANSIJSKE I BUDŽETSKE ODREDBE

Godišnji napredak: Crna Gora je u okviru poglavlja 33 ostvarila ograničeni napredak, što predstavlja pad u ocjeni u odnosu na Izvještaj za 2023. kada je zabilježen određeni napredak. Notirano je da su preporuke djelimično sprovedene i da ostaju na snazi i za narednu godinu.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine i Crna Gora ima određen nivo spremnosti u ovom poglavlju.

Nadležni resor

Ključni izazovi

MF	<u>Neophodno uložiti napore u pogledu dodatnog jačanja administrativnih kapaciteta.</u> EK je ukazala na neophodnost jačanja administrativnih kapaciteta Direkcije za koordinaciju i upravljanje sopstvenim sredstvima EU i ostalim institucijama koje učestvuju u sistemu sopstvenih sredstava, posebno putem razvijanja organizacionih i proceduralnih veza između navedenih institucija.
UC i PU	Potrebno je u potpunosti <u>sprovести unapređenje IT sistema Poreske uprave i Uprava carina</u> , omogućavajući potpunu revizijsku evidenciju i izvještavanje o carinskim obavezama.
MF	U cilju usklađivanja sa pravnom tekovinom EU, Crna Gora treba da usvoji <u>podzakonske akte o naplati dugovanja za pokretnu i nepokretnu imovinu, i procedure za otpis nenaplativog carinskog duga i da započne njihovu implementaciju.</u>

PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
--------------	----------------------	-----------------	-----------	-----	-----------

<p>Crna Gora u predstojećoj godini treba da ojača administrativne kapacitete Direkcije za koordinaciju i upravljanje sopstvenim sredstvima EU i u svim ostalim institucijama koje učestvuju u sistemu sopstvenih sredstava, posebno putem razvijanja organizacionih i proceduralnih veza između navedenih institucija.</p>	MF/UC/PU	PRVO	<p>Ekspertska podrška na radnom mjestu.</p> <p>Unapređenje administrativnih kapaciteta kroz edukaciju i stručno usavršavanje službenika.</p> <p>Shodno potrebi, izmjene sistematizacije Uprave carina i Poreske uprave radi prepoznavanja odgovarajućih kvalifikacija i daljeg jačanja administrativnih kapaciteta u oblasti PP 33, u okviru nadležnosti ovih uprava.</p>	II Q 2026.	<p>Četiri sprovedene obuke</p> <p>Usvojen Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji UC i PU koji odgovara potrebama koje propisuju obaveze iz mjerila.</p>
<p>Crna Gora treba u potpunosti da sprovede unapređenje IT sistema PU i UC, omogućavajući potpunu revizijsku evidenciju i izvještavanje o carinskim obavezama.</p>	UC PU	/	<p>Nadogradnja IT sistema Uprave carina za potrebe pravilnog proračuna i izvještavanja u dijelu tradicionalnih sopstvenih sredstava EU (Poslovna strategija UC 2024-2026);</p> <p>Nadogradnja IT sistema Poreske uprave za potrebe proračuna i izvještavanja u dijelu sopstvenih sredstava EU iz PDV-a (Poslovna strategija (2024-2028)).</p>	II Q 2026.	<p>Izvršena nadogradnja IT sistema radi unapređenja izvještavanja u skladu sa zahtjevima EU.</p>
<p>Crna Gora treba da usvoji podzakonske akte o naplati dugovanja za pokretnu i nepokretnu imovinu i procedure za otpis nenaplativog carinskog duga i da započne njihovu implementaciju.</p>	MF/PU UC	/	<p>Usklađen Pravilnik o načinu prodaje imovine poreskog obveznika u postupku prinudne naplate u skladu sa EU propisima.</p> <p>Donošenje i Uspostavljanje procedura za otpis nenaplativih carinskih dugova u skladu sa EU propisima.</p>	II Q 2026.	<p>Usvojena podzakonska akta o naplati dugovanja za pokretnu i nepokretnu imovinu i procedure za otpis nenaplativog carinskog duga i njihova primjena.</p>

KLASTER 6. VANJSKI ODNOSI

Klaster 6 – Vanjski odnosi obuhvata pregovaračka poglavlja: 30 – Vanjski odnosi i 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika. Nadležne institucije za koordinaciju aktivnosti su Ministarstvo ekonomskog razvoja (poglavljje 30) i Ministarstvo vanjskih poslova (poglavljje 31). Poglavlje 30 je privremeno zatvoreno od 2017, a u poglavljju 31 je ispunjeno završno mjerilo o prekidu bilateralnog sporazuma s SAD u odnosu na Rimski statut.

U odnosu na preporuke iz Izvještaja EK o Crnoj Gori za 2024. vezano za poglavljje 30 institucije koje su zadužene za implementaciju istih su: MER, MVP, MF, UC, Razvojna banka, Savjet za trgovinske olakšice, kao i ostali resori u odnosu na preporuke koje se odnose na implementaciju obaveza iz Zajedničke trgovinske politike EU, STO, CEFTA 2006 i CRM AP 2025 – 2028.

Vezano za Izvještaj EK o Crnoj Gori za 2024, u poglavljju 30, EK preporučuje nastavak aktivnog učešća u Zajedničkom regionalnom tržištu, neophodne korake za implementaciju CEFTA Dodatnog protokola 7, kao i punu implementaciju Zakona o međunarodnoj razvojnoj saradnji i međunarodnoj humanitarnoj pomoći i upostavljanje baze podataka o donatorskoj podršci.

U poglavljju 31 potrebno je nastaviti s punom usklađenošću za ZVBP i jačanju kapaciteta za sprovođenje restriktivnih mjera i uložiti napore kako bi se spriječilo strano uplitanje i manipulacija informacijama, te donijeti strategiju za suzbijanje hibridnih prijetnji i prateći akcioni plan.

POGLAVLJE 30 – VANJSKI ODNOSI

Godišnji napredak: Crna Gora je u ovom poglavljju ostvarila određeni napredak, što je bolja ocjena nego u prošlogodišnjem Izvještaju, gdje je zabilježen ograničeni napredak.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, ponovljena je ocjena iz prethodne godine, te je Crna Gora na dobrom nivou spremnosti.

Nadležni resor	Ključni izazovi				
Svi nadležni resori	Crna Gora treba da nastavi da aktivno učestvuje u sprovođenju mjera u okviru Akcionog plana za Zajedničko regionalno tržište za 2021-2024. kao i da implementira aktivnosti u okviru novog Akcionog plana za 2025-2028.				
MER u saradnji s nadležnim resorima	<u>Crna Gora treba da preduzme neophodne korake za implementaciju CEFTA Dodatnog protokola 7 o rješavanju sporova.</u>				
MVP	Potrebno je obezbijediti <u>punu implementaciju novog Zakona o međunarodnoj razvojnoj saradnji i međunarodnoj humanitarnoj pomoći</u> i u tom kontekstu uspostaviti bazu podataka o projektima donatorske podrške.				
PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR

<p>Nastaviti sa aktivnim učešćem u sprovođenju Akcionog plana za Zajedničko regionalno tržište 2025-2028 (CRM AP 2025-2028) .</p>	<p>MER u saradnji sa nadležnim resorima u okviru nadležnosti PP 30</p>	<p>/</p>	<p>Obaveze definisane CRM AP 2025-2028 koje se prate u okviru CEFTA 2006.</p>	<p>U skladu sa dinamikom definisanom kroz AP CRM 2025-2028.</p>	<p>Implementacija obaveza u dijelu: <i>Free Movement of Goods; Free Movement of Services; Horizontal Trade Measures.</i></p>
<p>Preduzeti neophodne korake za implementaciju CEFTA Dodatnog protokola 7 o rješavanju sporova – DP 7.</p>	<p>MER u saradnji sa nadležnim resorima</p>	<p>/</p>	<p>Aktivnost u toku. Vlada je 28. novembra 2024. usvojila Izvještaj o završenim pregovorima o zaključivanju Dodatnog protokola 7 o rješavanju sporova uz CEFTA sporazum. Nakon utvrđivanja na Vladi, usvajanja od strane Skupštine Crne Gore, isti će biti objavljen u Službenom listu, o čemu će putem diplomatskih kanala biti obaviješten depozitar CEFTA sporazuma (Albanija).</p>	<p><u>Prva faza</u> – REALIZOVANA <u>Druga faza</u> – IV Q 2025. <u>Treća faza</u> – Nije moguće definisati rok (dinamika zavisi od usvajanja propisa od strane Skupštine).</p>	<p><u>Prva faza</u>: okončanje pregovora – REALIZOVANO <u>Druga faza</u>: Utvrđivanje Zakona kojim se potvrđuje DP 7⁴. <u>Treća faza</u>: Skupštinska i ratifikacione procedure.</p>
<p>Uspostaviti bazu podataka o projektima donatorske podrške u skladu sa Zakonom o međunarodnoj razvojnoj saradnji i međunarodnoj humanitarnoj pomoći .</p>	<p>MVP</p>	<p>/</p>	<p>Aktivnost u toku. Zakon o međunarodnoj razvojnoj saradnji i međunarodnoj humanitarnoj pomoći („Sl. list CG” broj: 34/24) stupio je na snagu 20. aprila 2024. Inicirana procedura imenovanja članova međuresorske radne grupe koju će činiti predstavnici svih državnih organa i ostalih relevantnih subjekata. Međuresorska radna grupa će biti zadužena za uspostavljanje baze podataka paralelno sa izradom Programa međunarodne</p>	<p>IV Q 2025.</p>	<p>Uspostavljena baza podataka o projektima donatorske podrške u cilju izvještavanja. Takođe, u cilju pune implementacije neophodno je izraditi Program međunarodne razvojne saradnje i međunarodne humanitarne pomoći za period 2026-2029.</p>

⁴Predlog zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola 7 o rješavanju sporova Sporazuma o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini utvrđen od strane Vlade Crne Gore

			razvojne saradnje i međunarodne humanitarne pomoći za period 2026-2029.		
U decembru 2023, Skupština je ratifikovala CEFTA Sporazum o priznavanju stručne kvalifikacije medicinskih sestara opšte njege, doktora veterinarske medicine, farmaceuta i babica. Sporazum tek treba da stupi na snagu za Crnu Goru.	MVP	/	Sporazum je za Crnu Goru stupio na snagu 21. avgusta 2024.	U kontekstu Crne Gore obaveza je realizovana.	Stupanje na snagu navedenog Sporazuma – REALIZOVANO
U dijelu zajedničke trgovinske politike, potrebno je da Crna Gora nastavi da usklađuje svoje stavove sa stavovima EU, uključujući i Svjetsku trgovinsku organizaciju.	MER u saradnji sa nadležnim resorima	/	Kontinuirana obaveza. U odnosu na dosadašnje aktivnosti CG je nastavila da prati Zajedničku trgovinsku politiku uključujući i STO.	Kontinuirano	Usaglašavanje sa politikama EU.
S obzirom da je Strategija trgovinskih olakšica istekla 2022. i da nije zamijenjena drugim programom trgovinskih olakšica, Vlada je u martu 2024. pozvala sve zainteresovane strane da učestvuju u pripremi novog predloga.	Savjet za trgovinske olakšice	/	Vlada utvrdila Program trgovinskih olakšica 2024-2026 s okvirnim Akcionim planom - AP (Zaključak Vlade broj 10-430/24-6332/2 od 22. novembra 2024).	Realizovano ⁵	Donijet Program trgovinskih olakšica s okvirnim AP koji je zamijenio Strategiju iz 2022. REALIZOVANO
Pridruživanje Australijskoj grupi.	MVP u saradnji sa nadležnim organima	/	Aktivnost u toku. Crna Gora je formalno podnijela aplikaciju za članstvo u AG 29. maja 2023. Članice AG će, poštujući princip konsenzusa, donijeti odluku o daljem postupanju u odnosu na CG zahtjev.	Nije moguće definisati rok - U skladu sa dinamikom definisanom od strane AG trebalo bi da bude krajem 2025 ⁶ .	Članstvo u AG – Odluka se donosi po principu konsenzusa članica i u tom smislu ne zavisi od CG.

⁵ Dalja implementacija obaveza pratiće se u skladu sa dinamikom definisanom AP 2024-2026

⁶U odnosu na zahtjev 24. X 2024. dobijena je informacija da je crnogorska aplikacija još uvijek na razmatranju, te da će sljedeći put biti na agendi sastanka AG u Rumuniji, krajem 2025.

				24. oktobra 2024. MVP je informisano da je crnogorska aplikacija još uvijek na razmatranju, te da će se naći na agendi sastanka AG u Rumuniji, krajem 2025.		
Pridruživanje aranžmanu – WA.	Vasenarskom	MVP u saradnji sa nadležnim organima	/	Aktivnost u toku. Crna Gora je aplikaciju za članstvo u Vasenarskom aranžmanu predala 2015. MVP vodi redovnu komunikaciju sa predstavnicima izvijestilaca, obaveštavajući u kontinuitetu o svim aktuelnostima na nacionalnom nivou, a koje su od značaja za status CG aplikacije.	Nije moguće definisati rok - Prijem u WA zavisice od političke klime unutar WA i odnosima sa zemljama članicama ⁷ .	Članstvo u WA – Odluka se donosi po principu konsenzusa članica i u tom smislu ne zavisi od CG (CG svojim aktivnostima ne može doprinijeti unapređenju statusa aplikacije).
U skladu sa novim Zakonom o razvojnoj banci Crne Gore, Razvojna banka (transformisani IRF) trebalo bi da postane osiguravač izvoznih kredita od netržišnih rizika za crnogorska preduzeća.	MF/Razvojna banka		/	Aktivnost u toku. Usvojen je Zakon o razvojnoj banci Crne Gore („Sl. list CG”, broj 99/24). <u>U tom smislu jedan dio preporuke je realizovan.</u> Transformacija je završena u skladu sa zakonskim rješenjima i Razvojna banka je otpočela sa radom 1. januara 2025. U odnosu na obavezu donošenja podzakonskih akata, u kontekstu poglavlja 30, neophodno je donošenje Uredbe o osiguranju izvoznih kredita od netržišnih rizika.	IV Q 2025.	Usvojena Uredba o osiguranju izvoznih kredita od netržišnih rizika.
Završiti pregovore u vezi sa Sporazumom o slobodnoj trgovini s Ukrajinom – FTA s Ukrajinom.	MER u saradnji sa MVP, UC i MF		/	U toku je pregovarački proces. Pregovarački tekst (tj. Nacr protokola) je 18. juna 2024. upućen ukrajinskoj strani. Odgovor ukrajinske strane dostavljen je aktom MVP-a broj:13/2-053/24-786-3 od 26. novembra 2024.	Nije moguće definisati rok - Realizacija obaveza zavisi od nacionalnih procedura obje strane.	U cilju uvođenja u pravni sistem Crne Gore neophodno je realizovati sljedeće: • Priprema Izvještaja kojim se Vlada informiše da su pregovori završeni, nakon čega slijedi potpisivanje Sporazuma.

⁷ Jedna od članica WA je i Ruska Federacija

			<p>Nakon analize dobijenih dokumenta⁸ (od ukrajinske strane), 5. decembra 2024. MER je uputilo zahtjev za dostavljanje mišljenja (svim nadležnim resorima).</p> <p>MVP je dopisom br. 13/2-053/24-104-3 od 26. decembra Ambasadi Crne Gore u Kijevu dostavilo objedinjene komentare crnogorske strane na revidirani Nacrt protokola, radi daljeg prosljeđivanja nadležnim ukrajinskim organima uobičajenim diplomatskim putem⁹.</p> <p>Ukrajinska strana je 15. januara 2025. informisala o saglasnosti sa dostavljenim izmjenama i dostavila finalni nacrt Protokola.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Utvrđivanje Predloga zakona na Vladi. • Skupštinska i ratifikacione procedure.
<p>S obzirom na to da postupak ratifikacije Sporazuma o ekonomskoj saradnji sa Južnom Korejom nije završen 2023. u okviru prethodnog mandata parlamenta, potrebno je ponovo pokrenuti procedure.</p>	MER	/	<p>Aktivnost u toku.</p> <p>Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Koreje o ekonomskoj saradnji potpisan je 5. novembra 2021. u Podgorici.</p> <p>43. Vlada je utvrdila Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Koreje o ekonomskoj saradnji 13. X 2022. (Zaključak broj: 07-6477/2), a Skupština 27. saziva je 20. marta 2023. usvojila pomenuti Zakon, ali usljed prethodnog raspuštanja Skupštine isti nije objavljen u Službenom listu¹⁰.</p> <p>Nakon ponovljene procedure usvajanja od strane Vlade, Predlog zakona je 7. juna 2024. ponovo</p>	<p><u>Prva faza</u> – REALIZOVANA</p> <p><u>Druga faza</u> – Rok nije moguće definisati (dinamika zavisi od okončanja kompletne ratifikacione procedure).</p>	<p>U odnosu na preporuku “potrebno je ponovo pokrenuti proceduru” obaveza je REALIZOVANA.</p> <p>Zakon je usvojen od strane Skupštine 16. decembra 2024, a objavljen je u "Sl. listu CG - Međunarodni ugovori", broj: 012/24 od 27.12.2024)</p> <p>Sporazum će stupiti na snagu 1. marta 2025.</p>

⁸Revised draft Protocol between the Government of Ukraine and Government of Montenegro on amendment to the Free Trade Agreement between the Government of Ukraine and the Government of Montenegro replacing Annex II to the Free Trade Agreement rules of origin and methods of administrative cooperation, s pratećim Aneksom

⁹ Napomena: Komentari na Nacrt su, radi informisanja, dostavljeni i Ambasadi Ukrajine u Podgorici, notom br. 13/2-053/24-786-6 od 26. decembra 2024.

¹⁰Tadašnji predsjednik CG nije donio ukaz o proglašenju, niti je pomenuti Zakon vratio u skupštinsku proceduru

			upućen na skupštinsku proceduru. Isti je razmatran na: Zakonodavnom odboru (30. novembra 2024), Odboru za međunarodne odnose i iseljenike (15. oktobra 2024.) i Trećoj sjednici Drugog redovnog zasijedanja Skupštine (16. decembra 2024).		
Nastaviti sa aktivnim učešćem u sprovođenju Akcionog plana za Zajedničko regionalno tržište 2025-2028 - CRM AP 2025-2028 .	MER u saradnji sa nadležnim resorima u okviru nadležnosti PP 30	/	Obaveze definisane CRM AP 2025-2028 koje se prate u okviru CEFTA 2006.	U skladu sa dinamikom definisanom kroz AP CRM 2025-2028.	Implementacija obaveza u dijelu: <i>Free Movement of Goods; Free Movement of Services; Horizontal Trade Measures.</i>

POGLAVLJE 31 – VANJSKA, BEZBJEDNOSNA I ODBRAMBENA POLITIKA

Godišnji napredak: Crna Gora je ostvarila dobar napredak u ovom poglavlju, koji konstatovan i u Izvještaju za 2023.

Opšta spremnost: Kada je u pitanju ukupna spremnost, Crna Gora je na dobrom nivou spremnosti u ovom poglavlju, što je ista ocjena kao i prošle godine.

Nadležni resor

Ključni izazovi

MVP

Crna Gora treba da nastavi svoju potpunu usklađenost sa zajedničkim vanjskim i bezbjednosnim politikama EU i ojača svoje kapacitete za sprovođenje u pogledu restriktivnih mjera.

MVP/MO

Crna Gora treba da uloži dalje napore da se zatvori prostor za strano uplitanje i manipulaciju informacijama, uključujući dezinformacije, te preduzme mjere ka jačanju otpornosti na sve oblike hibridnih prijetnji donošenjem strategije za suzbijanje hibridnih prijetnji i pratećeg akcionog plana.

PREPORUKA EK	NADLEŽNA INSTITUCIJA	ZAVRŠNO MJERILO	AKTIVNOST	ROK	INDIKATOR
Jačanje kapaciteta za sprovođenje restriktivnih mjera.	Sve institucije prepoznate Zakonom o restriktivnim mjerama	/	Jačanje kapaciteta za sprovođenje restriktivnih mjera u skladu sa Zakonom o restriktivnim mjerama. Donošenje Akcionog plana za unapređenje nacionalnih kapaciteta za primjenu restriktivnih mjera 2025-2028.	II Q 2025.	Vlada usvojila Akcioni plan za unapređenje nacionalnih kapaciteta za primjenu restriktivnih mjera 2025-2028.
			Obrazovanje Stalnog koordinacionog tijela za restriktivne mjere.	I Q 2025.	Vlada donijela Odluku o obrazovanju Stalnog

					koordinacionog tijela za restriktivne mjere.
			Obezbjedivanje donacija za uspostavljanje Informacionog sistema za restriktivne mjere u skladu sa Zakonom o restriktivnim mjerama.	IV Q 2025.	Obezbijedene donacije za uspostavljanje Informacionog sistema za restriktivne mjere u skladu sa Zakonom o restriktivnim mjerama („Sl. list CG“, broj 119/24).
Donijeti Strategiju za suzbijanje hibridnih prijetnji i prateći akcioni plan.	MO	/	Izmjene i dopune postojećeg nacrta Strategije za suprotstavljanje hibridnim prijetnjama i pratećeg akcionog plana od strane Interresorne komisije za suprotstavljanje hibridnim prijetnjama.	I Q 2025.	Vlada donijela Strategiju za suprotstavljanje hibridnim prijetnjama 2025-2028, sa pratećim Akcionim planom 2025-2026.
Crna Gora treba da ažurira nacionalni akcioni plan za primjenu „Žene, mir i bezbjednost“.	MO	/	Ažuriranje AP za primjenu Strategije implementacije R SBUN 1325 – Žene, mir i bezbjednost i njoj pratećih rezolucija za period 2024-2027.	REALIZOVANO	Vlada je, na sjednici od 23. novembra 2023. donijela Strategiju implementacije Rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1325 – Žene, mir i bezbjednost i njoj pratećih rezolucija za period 2024-2027, sa Akcionim planom za 2024-2025.
Pridruživanje Australijskoj grupi.	MVP u saradnji sa nadležnim organima	/	Aktivnost u toku. Crna Gora je formalno podnijela aplikaciju za članstvo u AG 29. maja 2023. Članice AG će, poštujući princip konsenzusa, donijeti odluku o daljem postupanju u odnosu na CG zahtjev. 24. oktobra 2024. MVP je informisano da je crnogorska aplikacija još uvijek na razmatranju, te da će se naći na agendi sastanka AG u Rumuniji, krajem 2025.	Nije moguće definisati rok - U skladu sa dinamikom definisanom od strane AG trebalo bi da bude krajem 2025 ¹¹ .	Članstvo u AG – Odluka se donosi po principu konsenzusa članica i u tom smislu ne zavisi od CG.

¹¹U odnosu na zahtjev 24. X 2024. dobijena je informacija da je crnogorska aplikacija još uvijek na razmatranju, te da će sljedeći put biti na agendi sastanka AG u Rumuniji, krajem 2025.

Dalji rad koji se zahtijeva u dijelu međudržavne razmjene informacija, u kontekstu usklađivanja sa Zajedničkom pozicijom EU 2008/944 o kontroli izvoza .	MER / MVP	/	U odnosu na Zajedničku poziciju Savjeta EU 2008/944/CFSP kojom se definišu zajednička pravila kojima se uređuje kontrola izvoza vojne tehnologije i opreme, Crna Gora je već uspostavila zakonodavni okvir (Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom).	Kontinuirana obaveza izvještavanja/ razmjene infromacija.	Dostavljanje izvještaja međunarodnim partnerima koji su vezani za kontrolu izvoza (u odnosu na SALW tj. malo i lako naoružanje – OECD i UNDP–SEESAC).
Crna Gora je potpisnica Ugovora o trgovini oružjem iz 2013. koji treba što prije da se i potvrdi prenese u domaće zakonodavstvo.	MER	/	Sporazum o trgovini oružjem je verifikovan i u nacionalno zakonodavstvo prenesen kroz donošenje Zakona o potvrđivanju sporazuma o trgovini oružjem.	REALIZOVANO	Donijet Zakon („Sl. list CG“ - Međunarodni ugovori, broj 9/2014).

Aneks I - Akronimi institucija

MEP	Ministarstvo evropskih poslova
MEN	Ministarstvo energetike
MRNG	Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa
MER	Ministarstvo ekonomskog razvoja
MEORRS	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
MF	Ministarstvo finansija
MJU	Ministarstvo javne uprave
MSA	Ministarstvo saobraćaja
MPA	Ministarstvo pomorstva

MP	Ministarstvo pravde
MPŠV	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
MKM	Ministarstvo kulture i medija
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
MPNI	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
MO	Ministarstvo odbrane
MLJMP	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava
MZ	Ministarstvo zdravlja
MVP	Ministarstvo vanjskih poslova
MRZSD	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga
MSSD	Ministarstvo socijalnog dijaloga, brige o porodici i demografije
MPPUDI	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
MONSTAT	Uprava za statistiku
UBHFVP	Uprava za bezbjednost hrane, veterinarske i fitosanitarne poslove
UC	Uprava carina
PU	Poreska uprava
ZZZCG	Zavod za zapošljavanje Crne Gore
JLS	Jedinice lokalne samouprave

CRS	Centri za socijalni rad
CRPS	Centralni registar privrednih subjekata
UZK	Uprava za kadrove
GSV	Generalni sekretarijat Vlade
ANO	Agencija za nadzor osiguranja
AZK	Agencija za zaštitu konkurencije
ASK	Agencija za sprječavanje korupcije
AZŠS	Agencija za zaštitu životne sredine
CBCG	Centralna banka Crne Gore
KTK	Komisija za tržište kapitala
FZD	Fond za zdravstvo
Fond PIO	Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore
BELEN	Crnogorska berza električne energije